

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. VI. De scientia media

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

etiam potentia viviva, ob suam materialitatem, A
est tantum coloratum præsens, non verò absens,
vel futurum: secus est in voluntate, quæ cum sit
potentia spiritualis & immaterialis, habet pro
objecto non solum bonum præsens & existens, sed
etiam absens & futurum; ut constat in actu spei,
vel desiderii, qui fertur in bonum futurum &
possidendum, non verò de facto habitum &
possessum.

§. VIII.

Solvitur argumentum cujusdam Recentioris.

77 **O**bjicit insuper quidam Recentior in manu-
scriptis: Si darentur in Deo decreta condi-
tionata ex parte objecti, qualia admittuntur a
Thomistis, Deus haberet affectus aliquo modo
contrarios, & inter se non coherentes, tam cir-
ca mala, quam circa bona: Sed hoc absurdum
est: Ergo in Deo talia decreta non dantur. Se-
quela Majoris, quantum ad primam partem,
probatur. Si Deus habuit decretum conditiona-
tum, quò statuerat quòd Ceilix proderent Da-
videm, & ipsum traderent in manus Saul; cum
aliunde Deus compulerit Davidem, ut ab ea
urbe discederet, ne incidere in hoc malum, se-
quitur quòd Deus simul voluit, & noluit tradi-
tionem Davidis in manus Saul: quòd idem est
ac si quis prepararet venenum alicui in poculo,
quò illi vitam adimeret, & simul omni ratione
præcaveret, ne poculum attingeret: quòd est si-
mul velle, & simul nolle alicui malè facere. Si-
mili argumento probant secundam partem Ma-
joris: Si enim (inquiunt) Deus habuit decretum
conditionatum prædeterminandi Tyrios ad
penitentiam, si Christus illis prædicasset Evan-
gelium; cum aliunde absolute de crevissent, quòd
Christus apud illos nunquam prædicaret; simul
& semel voluit illis benefacere, & sollicitè im-
pedire, ne effectum suæ benevolentia con-
sequerentur; qui affectus non videntur inter se
coherentes, sed omnino disparati & contrarii.

88 **R**espondeo negando sequentiam Majoris, D
quoad utramque partem: Illi enim affectus, &
illæ diversæ volitiones non opponuntur inter
se, cum non terminentur ad idem objectum, eo-
dem modo, sed diversimodè consideratum. Si-
cut enim mercatores v.g. imminente tempesta-
te simul volunt projicere merces, voluntate
efficaci & absolutà, ad conservandam vitam; &
simul nolunt eas projicere, voluntate inefficaci
& conditionatà, si nempe non adesset imminens
vitæ periculum; & licet doceat Theologi,
Deum habere voluntatem antecedentem de sa-
lute omnium hominum (quam D. Thomas su-
pra relatus docet esse conditionatam ex parte
objecti) & simul voluntatem consequentem,
absolutam, & efficacem salvandi solos ele-
ctos: quæ duæ voluntates rectè inter se coher-
rent, nec opponuntur; quia licet in idem obje-
ctum tendant, non tamen eodem modo, sed di-
versimodè consideratum, ut in Tractatu de vo-
luntate Deifusè exponemus. Ita similiter nul-
lum est inconveniens admittere, quòd Deus vo-
luntate absolutà & efficaci, noluerit traditi-
onem Davidis in manus Saul, nec conversionem
Tyriorum; & simul utramque voluerit volitio-
ne quadam inefficaci & conditionatà, si nimi-
rum David maneret in Ceila, vel si Christus
apud Tyrios prædicaret.

Tom. I.

DISPUTATIO VI.

De scientia media.

Celebris est hæc Disputatio, scientia enim
media magnum est ac celebre disputandi
argumentum, & quaestio magni ponderis ac
momenti; cum ex ejus decisione pendeat reso-
lutio omnium fere quaestionum & controver-
siarum, quæ inter Thomistas & Recentiores,
de divinis prædefinitionibus, de physica præ-
determinatione, gratia de se efficaci, & præde-
stinatione ante prævisa merita, his temporibus
agitantur. Unde hæc quaestio accuratè, & dili-
genter pertractanda est, & veluti ad pondus
Sanctuarii ponderanda; id est ad normam Scri-
pturæ, Sanctorum Patrum, & rationum Theo-
logicarum examinanda. Sed priusquam cele-
brem hanc quaestionem aggrediar, Lectorem
eruditum & benevolam præmonitum velim,
me nolle cum Adversariis voluntate & affectu,
sed ratione tantum & intellectu contendere; &
in hac gravi ac momentosa quaestione, ab omni
verborum, & aculeorum amaritudine abstinere:
suspecta enim ea est sententia, quæ lucem
exosa, nudam & apertam videri refugit, seque
convitiis occultat: infirma & rationum indiga,
qui solis se maledictis defendit; illique qui solis
se convitiis & verborum aculeis contegunt, re-
cte à Nazianzeno Sepiis comparantur, quas
atramentum ante se evomere ajunt, ut piscato-
res effugiant, aut conspectum sui eripiant.

ARTICULUS PRIMUS.

*Quid sit scientia media, & in quo differat à
scientia conditionatorum, quam Tho-
mistæ in Deo agnoscunt?*

Nomine scientia media, quam Recentiores
ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa
& infallibilis futurorum conditionatorum, ante
decretum actuale & exercitum, quòd Deus præ-
definiat, & prædeterminet Morum futuritio-
nem.

Ut clarè percipiatur hæc descriptio scientia
media, & aperiatur status hujus celeberrimæ
quaestiois, quæ inter Thomistas, & Recentiores
versatur, & quæ olim coram Clemente VIII. &
Paulo V. in Congregatione de Auxiliis, inter
Patrem Thomam de Lemos, Sententiam Tho-
mistarum propugnantem, & Patres Gregorium
de Valentia, ac Ferdinandum de Castida, So-
cietatis causam agentes, sæpius agitata fuit, qua-
dam necessario præmittenda sunt, ac diligenter
observanda.

Notandum ergo primò, in hac descriptione
scientia media, duo præcipuè importari. Pri-
mum est, in Deo esse cognitionem certam & in-
fallibilem futurorum contingentium condi-
tionatorum, v.g. conversionis Tyriorum, si Chri-
stus apud illos prædicasset, & fecisset signa quæ
fecit apud Judæos, ut habetur Matth. 11. & Luc.
10. vel traditionis David in manus Saul, si man-
sisset in Urbe Ceila, ut refertur 1. Regum 23. Se-
cundum est, talem cognitionem esse priorem de-
creto, & ab illo independentem, ac fundatam in
aliquo alio medio, vel ad illa objecta immediatè

Nn 3

ter. ni.

terminatam. De primo puncto, an scilicet ponenda sit, vel neganda in Deo, talium objectorum certa & infallibilis cognitio, nulla aut parva est controversia, inter Thomistas, & Recentiores. Licet enim Ledesina, Zumel, & Cabrera videantur Deo denegare certam & infallibilem horum futurorum notitiam, illique attribuere cognitionem tantum probabilem & conjecturalem, & pro hac sententia à Suarez, aliisque Recentioribus citentur; ab ea tamen eos rectè vendicat Joannes à S. Thoma, & clarè demonstrat, referendo illorum verba, & textus expressos illos ab hac doctrina, penitus esse alienos; solumque docere, quòd si Deus talia futura cognosceret in causis secundis, antecederet ad suum decretum, illa non cognosceret certò, & infallibiter, sed tantum conjecturaliter: quia secluso decreto prædeterminante, ac prædefiniente illorum futuritionem, non sunt alio modo cognoscibilia, ut disp. 4. contra Molinam & Becanum fuse ostendimus: supposito tamen hoc decreto, non negant, sed asserunt esse in Deo certam & infallibilem horum futurorum notitiam. Totum ergo pondus controversiæ, quæ à sexaginta ferme annis inter Patres Societatis, & S. Dominici versatur, est circa secundum punctum: an scilicet talis cognitio futurorum conditionerum sit prior decreto, & ab illo independens: vel illò posterior, & in eo fundata? Sive, an Deus cognoscat actus nostros liberos, ut conditionatè futuros, v.g. conversionem Petri, si ponatur in talibus occasionebus, & circumstantiis, priusquam divina voluntas habeat decretum actuale & exercitum, absolutum ex parte subiecti, & conditionatum ex parte objecti, quò definit, ac determinet talem conversionem, si Petrus in his vel illis occasionebus, & circumstantiis constitutur? quòd ut clarius percipiatur,

2. Notandum secundò, Quòd licet defensores scientiæ mediæ admittant, vel fingant in Deo, in signo rationis antecedente, vel concomitante talem scientiam, decretum quoddam generale & indifferens concurrenti cum causis liberis, si illæ velint, vel ad quodcunque illæ voluerint: negant tamen omne decretum determinatum, & de se efficacax, quò Deus antecederet ad prævisionem nostri consensûs, absolutè, vel conditionatè determinet, quid homo facturus sit; & quòd futuritionem nostrorum actuum, prioritate naturæ & causalitatis antecedar; tale enim decretum existimant libertati creatæ repugnare, & ideo ex industria dixi in descriptione scientiæ mediæ, illam esse cognitionem certam & infallibilem futurorum conditionerum ante decretum, quò Deus prædefiniat, & prædeterminet illorum futuritionem, ut per hoc indicarem, totum pondus hujus questionis & controversiæ in eo potissimum versari: an scientia futurorum conditionerum sit independens à decreto prædeterminante, & prædefinitione voluntatis divinæ, vel in eo fundata?

3. Notandum tertio, Cognitionem illam futurorum conditionerum, independentem à decreto actuali & exercito, eoque anteriorem, quam Recentiores admittunt in Deo, ab illis vocari scientiam mediæ. Vel quia (ut ipsi dicunt) mediat inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat: est enim necessaria ex parte subiecti, scilicet Dei, utpote antecedens omne actuale decretum liberum de futuritione rei; sicut in nobis primæ cogitatio-

nes sunt necessariae, quia antecedunt omnem electionem nostræ voluntatis; & est libera ex parte objecti, quia terminatur ad objecta libera, ad futura scilicet contingentia conditionerum, quæ per illam cognoscuntur. Vel secundò hæc scientia vocatur mediæ, quia per illam Deus attingit futura conditionerum, quæ veluti medium tenent locum, inter merè possibilis, quæ cognoscuntur per scientiam simplicis intelligentiæ, & absolutè futura quæ attinguntur per scientiam visionis. Vel denique (ut alii volunt) talis scientia dicitur mediæ, quia est medium (inquunt) divinitus inventum, ad evitandas hæreses Pelagii & Masiliensium, ac Lutheri & Calvinistarum, & ad conciliandam libertatem humanam cum divinis decretis; quatenus illa ponit electionem, & determinationem humanæ voluntatis, prius à Deo prævitam, saltem sub conditione, quam aliquid definiat, vel determinet circa ejus actus liberos absolute futuros.

Notandum quartò, Quòd licet omnes ferè Patres Societatis (paucis exceptis, quos infra referemus) agnoscant in Deo scientiam illam mediæ, non tamen omnes eodem modo illam explicant & admittunt. Discrepant enim in primis in assignando medio in quo illa fundetur: ut enim supra vidimus, Molina & Becanus volunt Deum cognoscere futura contingentia & libera antecederet ad suum decretum, in causis secundis, & in quadam eminentissima cognitione liberi arbitrii, quam *super comprehensionem* vocant. Suarez & Fonseca, in decreto ut futuro in sequenti signo rationis. Theophilus Raynaudus in voluntate humana, nudè & solitarie sumpta, & sine divino concursu considerata. Alii demum, omnia illa mediæ rejiciunt, & volunt Deum certò cognoscere futura contingentia, tam absoluta, quam conditionerum, in veritate objectiva, quam habere dicunt antecederet ad decretum, & independentem ab illo. Secundò discrepant in eo quòd alii qui admittunt hanc scientiam, ut membrum ab aliis omnino distinctum; alii illam reducant ad scientiam simplicis intelligentiæ; alii verò existimant, ad scientiam visionis commodius revocari posse. Tertio differunt in eo quòd alii profitentur, hanc scientiam esse novam, & antiquis Theologis profusè incognitam: alii verò dicunt eam esse per antiquam, & à temporibus Augustini, usque ad hæc nostra tempora perenniter fluxisse. De quò fuse articulo sequenti.

Ex his facile intelligitur, quid sit scientia mediæ, & in quo conveniat, & differat, à scientia conditionerum, quam Thomistæ in Deo agnoscent. Conveniunt enim in hoc, quòd utraque est certa, & infallibilis; & neutra conjecturalis solum & probabilis; sed differunt in eo quòd prima est independens à decreto actuali & exercito, eoque anterior: secunda verò, illò posterior, & in eo fundata. Prima naturalis, & necessaria ex parte subiecti, & libera solum ex parte objecti, ut antea exposuimus. Secunda verò est libera, non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subiecti, utpote supponens decretum, & liberam determinationem voluntatis divinæ. Denique scientia mediæ est speculativa, cum non faciat, sed supponat suum objectum (liberum scilicet consensum voluntatis humanæ, sub conditione prævisum) & ab eo mēsuretur, & dependeat, quantum ad veritatem & certitudinem.

Scientia

Scientia verò conditionatorum quam nos ad-
mittimus, est eminenter speculativa & practica;
nec mensuratur à suo objecto, quantum ad ve-
ritatem & certitudinem, sed potius est ejus re-
gula & mensura.

ARTICULUS II.

*Utrum scientia media sit nova, & à Recentio-
ribus inventa; vel antiqua, & olim à Pe-
lagianis & Semipelagianis
asserita?*

Scientiam mediam esse novam, & antiquis
Theologis prorsus incognitam, plures ex e-
jus defensoribus asserunt. Molina enim in Con-
cordia ad quest. 23. art. 4. & 5. hæc scribit: *Quia
hæc nostra ratio concilianda libertatis arbitrii cum
divina prædestinatione, à nemine quem vidimus, fuit
hucusque tradita, ideo paulo fuit exponenda. Ad-
dit: Si ab Augustino ea data & explanata fuisset, Pe-
lagiana hæresis nunquam fuisset exorta, neque ex Au-
gustini opinione, concertationibusque eius cum Pe-
lagianis, tot fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos
defecissent. Similia habet Fonseca quest. 6. Me-
taph. sect. 2. ubi in Domino gloriatur, se pri-
mum in Deo quandam de actibus liberis sub
conditione futuris excogitasse scientiam, quam
dicit esse mediam inter scientiam Dei natura-
lem & liberam. Annuit Vasquez Molina &
Fonseca, ut enim 1. p. disp. 67. cap. 7. *Quid mi-
ratur Scholasticus Theologus, si præter scientiam sim-
pliciter intelligentis & visionis, nos aliam ponamus, cu-
jus ipsi mentionem non fecerunt? Et Granada tract.
5. disp. 3. sect. 2. dicens: Quid mirum est, si temporum
decursu aliquid novi à recentioribus Theologis excog-
itatum sit? Denique Valentinus Herice 1. p. di-
sp. 7. cap. 10. sic ait: Quis nesciat hanc scientiam
mediam latuisse Scholasticos, & à nostris Patribus, è
tenebris in quibus latebat erutam diligentibus Patrum
assidue lectione? Suarez verò istis cautiore &
prudencior, asserere non audent hanc scientiam
esse novam, & à Patribus Societatis inventam,
ne solo novitatis titulo contemnatur, sed è con-
tra contendit illam esse antiquissimam, à tem-
poribus D. Augustini usque ad hæc nostra tem-
pora remittere fluxisse, imò & è visceribus Au-
gustini, in quibus latebat, erutam fuisse.**

Perrotalem scientiam olim Pelagianis & Se-
mpelagianis valde fuisse familiarem, eosque ad
illius usum, quasi ad portum confugisse, ut salvâ
libertate nostra, Dei certam prædestinationem
& vocationem facerent, adeo manifestum est, ut
vix egeat probatione: communia enim erant
hæc duo apud illos principia, prædestinare idem
esse quod præscire, & quemlibet prædestinari
ex præviso aliquo salutis initio à seipso, etiam
sub gratia petito, unde consequitur necessarius
usus scientiæ mediæ, ut expressè docet Pelagius
commentariis in cap. 8. & 9. ad Romanos. Unde
D. Augustinus epist. 105. ad Sixtum: *Mirum est
cum his castrantur Augustinus, in quantâ se abrupta
præcipient, merentes veritatis: ideo, inquantum,
nondum natorum alium oderat, scilicet Isau, & Ia-
cob diligebat, quia futura eorum opera prævidebat, &
ex ipsorum operibus, Deum habere aut odium, aut mi-
sericordiam. Idem habet Julianus libro 1. operis
imperfecti folio 184. dicens: Non in feminibus, sed*

*in moribus esse distantiam, siquidem Jacob & Esau u-
nâ feminis exceptione conceptos, & unâ vi parentis
esset, diversos numerum exitus pro diversitate meri-
torum pertulerunt. Quamnam verò fuerint illa ma-
rita parvulorum, ex quorum præscientia amor,
Dei aut odium nasceretur; mirum est ut ea ex-
plicarent, in que deliramenta lapsi sint. Qui-
dam dicebant ipsam luctam geminorum, uni
vitio, alteri merito esse versam, quod impugnat
Divus Augustinus epist. 106. Alii volebant par-
vulos quorum unus post baptismum, alter ante
baptismum obierit, prævisos si viverent aliqua
bona vel mala opera elicituros, quorum causâ
unus alteri anteponebatur. Unde Augustinus e-
pistola 105. ad Sixtum, versus finem, sic inducit
eos loquentes: Deus in eis quos hinc aufert prævidit
quem admodum victurus esset, si viveret; & ideo
quem nequiter novit esse victurum, sine baptismo facit
& mori, sic in eo puniens opera mala, non que fecit,
sed que facturus fuit.*

Idem deliramentum Semipelagiani expref-
sus docuerunt, ut apertè colligitur ex epistola
Prosperi ad Augustinum, ubi refert quod cum
illi à Catholicis præmerentur contra id quod
asserbant, Deum non dare dona suæ gratiæ, nisi
supponendo initium aliquod bonæ voluntatis,
exemplo parvulorum, qui cum omnes sint pec-
cato originali affecti, nec in illis possit esse ul-
lum initium bonæ voluntatis; quidam tamen
baptismum recipiunt, alii verò sine illo de-
cedunt; respondebant (ut refert idem Prosper)
*Tales perdi, talesque salvari, quales futuros illos in
annu maioribus, si ad adultam serparentur aetatem,
scientia divina prævidit. Similiter cum urgerentur
exemplò adultorum: quod enim quibusdam
infidelibus prædicetur fides, aliis vero non an-
nuntietur Evangelium; vel quod tali tempore
venerit Christus, & non alio, non potest reduci
ad voluntatis meritum, cum omnes sint, vel ef-
fent sub peccato infidelitatis conclusi, ac proinde
indigni ut ad eos Christus veniret, vel eis fi-
des annuntiaretur? Respondebant (inquit idem
Prosper) dispensasse Deum tempora & ministeria
prædicationis, iuxta quod prævidebat aliquos creditu-
ros, & exorturam esse bonarum credulitatem volun-
tatum. Vel ut loquitur Divus Hilarius Arelaten-
sis Episcopus in epistola ad eundem Augusti-
num: *Omni autem dicitur eis, quare alius, vel
alicubi prædicetur vel non prædicetur Evangelium:
dicunt id esse præscientiæ divine, ut eo tempore, &
ibi & illis veritas annuntiaretur, quando & ubi
prænoscebatur esse credenda. Unde Augustinus in
libro de prædestinatione Sanctorum, prædi-
ctis Prosperi & Hilarii litteris respondens, hoc
Semipelagianorum commentum, ad merita
parvulorum conditionatè futura, si ad adul-
tam pervenirent aetatem, recurrentium, sa-
tis demirari non potest, nam capite decimo ter-
tio hujus libri sic ait: *Judicari autem quem-
quam, non secundum merita que habuit quandiu fuit
in corpore, sed secundum merita que fuerat habiturus
si diutius fuisset in corpore, unde optari potuerunt ho-
mines, quorum ingenia non esse contempnibilia vestre
inducant litteræ, & mirans & stupens reperire non
possum, nec credere auderem, nisi vobis non credere non
auderem.***

Ex his patet, præscientiam illam futuro-
rum conditionatorum, antecedentem decre-
tum, non esse novam, nec à Molina vel Fon-
seca excogitatam, ut illi immerito gloriantur;
sed à Pelagianis & Semipelagianis inventam, ut
suis

suos tuerentur errores, præcipue verò illum quò afferebant Deum homines ad gratiam & gloriam eligere ex prævisione meritum. Quare Prosper initio prædictæ epistolæ, Semipelagianorum doctrinam referens: *Hæc (inquit) ipsorum definitio ac professio est, omnem quidem hominem in Adam peccasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem credituri sunt, quive in ea fide, qua deinceps per Dei gratiam sit iuvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futurâ electione, & de hac vita bono sine excessuros esse præscierit.* Et rursus in fine ejusdem Epistolæ. *Penè omnium par invenitur & una sententia, quâ propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt; ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscujusque præviderit, & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Quibus verbis aperte declarat, Semipelagianos unanimiter docuisse, divinam prædestinationem ejus præscientiæ esse inmixtam, & Deum neminem prædestinare, nisi suppositâ præscientiâ, quâ prævidet, quid faciet voluntas creata, sub ipso gratiæ adiutorio constituta, & ad quid divinum auxilium & concursum determinabit, quod certè est ipsissima scientia media. Unde idem Prosper in eadem epistola petit ab Augustino circa hanc difficultatem edoceri, & ab illo quaerit, *Vtrum præscientiæ Dei, ita secundum propositum maneat, ut ea ipsa quæ sunt proposita, sint accipienda præscita? Et rursus illum interrogat, An per præscientiam possit stare propositum? An verò præscientia quodam ordine sit submixta proposito Dei? Id est, an præscientia futurorum antecedit divinæ voluntatis decretum, & sit ab illo independens? An verò ipsum supponat, eique innitatur, ac in eo fundetur?*

10 Denique hanc futurorum conditionatorum præscientiam, à decreto independentem, eoque anteriorem, quam Recentiores vocant scientiam mediam, apud Semipelagianos fuisse familiarem, constat ex Fausto Regiensi, eorum duce & Antesignano: ille enim libro 2. de gratia & libero arbitrio cap. 2. docet magis de origine voluntatis humanae Dei præscientiam derivari, quam opera & voluntates hominum de nutu & impulsu providentiæ cœlestis incipere, & ait: *Prædestinationem Dei male intelligunt astruentes quòd inde humanorum actuum causa nascatur.* Et cap. 3. post quadam verba, in quibus docet præscientiam futuri consensûs prædestinationem præcedere, concludit: *Et sic, NISI PRÆSCIENTIA EXPLORAVERIT, prædestinatio nihil decernit.* Quod etiam reperit cap. 6. & 7. ejusdem libri.

11 Respondent aliqui ex Adversariis, Semipelagianos quorum fit mentio in Epistolis Prosperi & Hilarii, locutos esse de præscientia absoluta, non conditionata futurorum, subindeque eos, locis citatis, non agnovisse scientiam mediam, cum illa non sit futurorum absolutum, sed conditionatorum tantum præscientia, independens à decreto, eoque anterior.

12 Sed contra, Semipelagiani locis citatis dicebant, Deum habere præscientiam bonorum vel malorum operum, quæ in adulta ætate patraturi erant parvuli illi, qui ante eandem ætatem præmaturâ morte rapiuntur: Sed evidens est, illorum operum præscientiam non esse absolutam, sed tantum conditionatam, cum implicet contradictionem merita vel demerita esse ab-

solute futura, ætate adulta, ad quam illi parvuli supponuntur nunquam perventuri; alioquin quod nunquam erit, nec in rerum natura ponitur, posset dici infallibiliter & absolute futurum, quod absurdissimum est, & à communi sensu penitus alienum: Ergo Semipelagiani locis citatis admittebant in Deo præscientiam futurorum conditionatorum, independentem à decreto, quæ est ipsa scientia media. Idque fatent tandem cogitur P. Annatus disp. 4. num. 24. ubi ait: *Massilienses admisisse præscientiam conditionatam, & ad illam recurrere, quando absolutam præferre non poterant.* Conclerit Suarez Tract. de prædest. cap. 5. num. 5. ubi etiam fatetur, Semipelagianos tribuisse Deo illam scientiam conditionatam de futuris actibus liberis, ante omnium decretum Dei. Subdit tamen, eos in hoc non errasse, sed solum in eo quòd male illâ usi fuerint; & Augustinum illam non reprobare quantum ad substantiam, sed solum quantum ad abusum, & modum illum erroneum quòd ponebatur à Massiliensibus: quatenus scilicet per illam dicebant exhiberi Deo idonea motiva prædestinationis, & vocationis ad gratiam; quod examinabimus & discutiemus art. 4. Hic solum prætedimus, & asserimus, scientiam mediam non esse novam, nec à Recentioribus excogitatam, immeritoque Molinam & Fonsecam de ejus inventionem gloriari, sed antiquissimam, & per vetustam, olimque Pelagianis & Semipelagianis familiarem, & ex infaulto Faustii ingenio, ut alteram Minervam ex Jovis crebro progenitam; cum hæc sit perpetua hujus Hæretici vox: *Nisi, præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit.*

ARTICULUS III.

Quæ fuerint Pelagianorum & Semipelagianorum motiva præcipua, ad fingendam in Deo talem præscientiam, ac excludendum decretum de se efficax, & humanas præveniens voluntates?

Licet varia ad hoc fuerint illorum Hæreticorum motiva, quæ fas è expendemus in Tractatu de voluntate Dei; illa tamen ad tria præcipua revocari possunt, quæ tangit D. Prosper in carmine de ingratis, versus medium, ubi incipiens respondere argumentis Semipelagianorum, eorumque querelas propulsare, habet hos versus:

*Hic vanam in sano profertis corde querelam,
Omne opus arbitrii sublatum vociferantes,
Currere currentum, si non è velle volentum est.
Nec vitis penam deberi, aut præmia laudi.
Si vel naturam obstructam, mala velle necesse est,
Vel nostro adscribi nequeunt bene gesta labori.
Nunquid non eadem sapiunt, eademque perorant,
Vestri illi quorum ructatis verba magistri?*

Prima igitur ac præcipua Pelagianorum & Semipelagianorum querela, erat de læsione libertatis, quam existimabant tolli, si divinum decretum humanas præveniret voluntates, ut colligitur ex D. Prospero in epistola ad Augustinum, ubi referens doctrinam & placita Massiliensium, sic ait: *Removeri itaque omnem industriam, tollique virtutes dicunt, si Dei constitutio (hoc est decretum) humanas præveniat voluntates; & sub hoc prædestinationis nomine, fatalem necessitatem in-*

zati &c. Ex quibus verbis aperte constat, illos existimasse, quod si divinum decretum humanas praeveniret voluntates, libertas arbitrii nostri tolleretur; ac proinde quod illa aliter salvari & conciliari non poterat, quam admittendo praescientiam futurorum a decreto independentem, eoque anteriorem, quae est scientia media.

14. Nec valet si dicas cum P. Annato disp. 4. num. 24. quod Massilienses pugnabant, non pro quacunque libertate hominum, sed pro illa quae sibi sufficeret independentem a Dei auxilio ad dandam causam divinae constitutionis decretum gratiam, & gloriam post finalem exitum, nec non gratiam praedicationis Evangelii. Non valet inquam: Tum quia ostendimus in Tractatu de Haeresi Pelagiana, Pelagianos omnia possibilitatis auxilia admisisse, uno excluso volitionis & operationis auxilio, quo calumniabantur removeri omnem industriam, tollique virtutes, & fatalem induci necessitatem. Tum etiam, quia D. Prosper, Massiliensis ab hujusmodi calumniis aperte vindicatur. Quid enim expressius, quam quod de illis scribit D. Augustinus, sub finem Epistolae Xpius dicitur: *Pene omnium par invenitur & una sententia: quae propositum & praedestinationem Dei, secundam praescientiam receperunt, ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumeliae fecerit, quia finem unicuique praevidit, & SUB IPSO GRATIAE ADJUTORIO, in qua futurus esset voluntate & actione praescierit.* Ergo falsissimum est quod P. Annatus imponit Semipelagianis, ipsos aliter, non quamcumque libertatem hominum, sed quae sufficeret independentem a Dei auxilio, ad dandam causam divinae constitutionis, decretum gloriam post finalem exitum: cum D. Prosper expressè dicat, sub ipso Dei adjutorio, una & par sententia praescitis dedisse occasionem proposito & praedestinationi Dei.

15. Nec verius est, juxta illos, decretam hominibus gratiam praedicationis, ex libertate quae ad id sufficeret independentem a Dei auxilio, cum idem Prosper initio ejusdem Epistolae, eorum sententiam referens, dicat: *Qui autem credituri sunt, quive in ea fide qua deinceps per Dei gratiam se salvanda, mansuri sunt, praescisse ante mundi constitutionem Deum, & eos praedestinasse in Regnum suum, quos GRATIS VOCATOS, dignos futura electione, de hac vita bono sine excessibus esse praeviderit.* Si gratis vocati sunt ex D. Prospero, quod animo, quae fiducia, & quae specie veri alleritur, illis decretam esse praedicationem quae vocantur, a libertate quae sibi sufficeret independentem a Dei auxilio?

16. Secundum Pelagianorum & Semipelagianorum motivum, ex inutilitate increpationis & correctionis sumebatur: dicebant enim, quod si ad bene operandum necessaria esset gratia efficax, & nostras voluntates praeviente, descendens frustra fierent increpationes & correctiones, & iniquè unus argueretur & increparetur exemplo alterius, ut colligitur ex Augustino toto libro de correptione & gratia, quem (ut ipsemet ait libro 2. retract. cap. 66.) scripsit, ut illi injuste querimoniam responderet, quia nuntiatum illi erat, dixisse quemdam, neminem corripiendum si Dei praecepta non facit, sed pro illo ut faciat tantummodo orandum. Unde cap. 4. praedicti libri de corrept. & gratia, quendam ex Monachis

A Adrumetinis, sic loquentem inducit; *Quomodo meo vitio non habetur quod non accepi ab illo, a quo nisi deret, non est omnino alius unde tale ac tantum munus habeatur? Et rursus: Praecepte mihi quid faciam, & si fecero, age pro me gratias Deo, qui mihi ut facerem dedit. Si autem non fecero, non ego corripiendus sum, sed ille orandus est, ut det quod non dedit, id est ipsam quae praecepta eius sunt, fidelem Deo & proximi charitatem. Ora ergo pro me, ut hanc accipiam, & per hanc ex animo cum bona voluntate, quae praecipit, faciam. Rectè autem corripere, si eam meae culpa non haberem, hoc est si eam possem mihi dare vel sumere ipse, nec facerem; vel si dante illo accipere noluissem. Cum ergo & ipsa voluntas a Domino preparatur, cur me corripis? quia vides me ejus praecepta servare nolle; & non potius ipsum rogas, ut in me operetur velle? Et iterum cap. 6. eandem Monachorum illorum repetit objectionem & querimoniam, quasi nimis molestam & importunam: *Hanc (inquiunt) charitatem non accepimus, quid itaque corripimur, quasi nos eam nobis dare possimus, & nostro arbitrio dare nolumus? Quod est dicere, quare corripimur, cum Dei decretum, ac illius gratia, nostras praevenerit voluntates, & non sit in potestate nostra, nec subjiciatur nostro libero arbitrio?**

Eandem fuisse Semipelagianorum querimoniam constat ex eodem Augustino de bono perseverantiae cap. 15. ubi alloquens Prosperum & Hilarium, eorumque Epistolis respondens, haec habet: *Aiunt, ut scribitis, neminem posse correptionis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ecclesiae, audientibus multis. Ita se habet de praedestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alij ex vobis de infidelitate, accepta obediendi voluntate, veneritis ad fidem, vel accepta perseverantia maneatis in fide; ceteri vero qui in peccatorum delectatione remoramini, adeo nondum surrexistis, quia necdum vos adjutorium gratiae miserantis erexit. Item apud Hilarium in Epistola ad Augustinum, sic Massilienses loquuntur: *Si sic praedestinati sunt ad utramque partem, ut de aliis ad alios nullus possit accedere, quod pertinet tanta extrinsecus correctionis instantia?**

Tertium argumentum quod utebantur ad rejiciendum decretum de se efficax, & humanas praeveniens voluntates, tertiumque illorum motivum, ad fingendam in Deo praescientiam futurorum, a tali decreto independentem, eoque anteriorem, erat quia ex tali decreto dicebant sequi, quod Deus esset author & causa peccati: ut patet ex S. Prospero ad capitula objectionum Vincentianarum, sic enim dicunt objectione 5. *Quod peccatorum nostrorum author sit Deus, eod quod malam voluntatem faciat hominum.* Idem reperitur sub aliis terminis objectione 10.

E Et in versibus supra relatis, quibus S. Prosper Semipelagianorum querimonias & objectiones exponit, eadem querela profertur, hoc versu: *vel naturam obstrictam, mala velle necesse sit.* Eodem argumento utebantur Pelagius & Julianus, ad probandum non dari peccatum originale, consequens ad generationem humanam; quia cum Deus sit causa talis generationis, esset etiam causa peccati. Cui argumento respondet sanctus Augustinus libro tertio contra eundem Julianum capite nono.

ARTICULUS IV.

An scientia media doctrine S. Augustini & D. Thomae repugnet?

Licet autoritas D. Augustini & S. Thomae omnibus sit venerabilis in Ecclesia, in his tamen quae spectant ad materiam de gratia, & praedestinatione, aliisque ad haec pertinentibus (qualis est praesens difficultas) tanti ponderis est, & momenti: ut Hormisdas Papa in Epistola ad Possessorem Episcopum, & Joannes secundus in Epistola ad Avienum Senatorem, remittant Catholicos ad libros Augustini, ut ibi videre possint, quid in hac materia Romana asseveret Ecclesia. Et in celebri illa disputatione, coram Clemente VIII. & Paulo V. circa hanc quaestionem habita, ad doctrinam S. Augustini & D. Thomae, tanquam ad lydiu lapidem, utriusque opinionis examen relatum est. Propterea utriusque Sancti Doctoris mentem & doctrinam, supra omnem aliam humanam rationem, diligenter hic oportet inquirere.

§. I.

Demonstratur scientiam mediam fuisse ab Augustino reprobam; non solum quantum ad abusum, sed etiam quantum ad substantiam.

19 **V**T mens & doctrina Augustini, circa praesentem quaestionem facilius possit innotescere, tria breviter hic praemittenda sunt. In primis sciendum est, quod D. Augustinus, lectis Epistolis Hilarii & Prosperi, quibus errores Semipelagianorum referebantur, & exprimebatur praesentia illa futurorum conditionatorum, independens a decreto, eoque anterior, quam illi docebant; & qua utebantur, tum ad defendendum errorem illum, quo asseriebant gratiam semper dari a Deo, intuitu boni operis, absolute, vel sub conditione praevisi; tum etiam ad conciliandam cum praedestinatione & decretis divinis, humanam libertatem, quam asseriebant tolli, si divina constitutio, seu decretum, humanas praeveneret voluntates: ut constat ex articulo praecedenti. Acceptis, inquam, illis Epistolis, duos scripsit libros: unum de praedestinatione Sanctorum, & alterum de bono perseverantiae, quos ad Prosperum & Hilarium direxit; & in quibus suam mentem & doctrinam, circa ea quae ab ipsis fuerant sibi proposita, clare expressit. Quare ex his libris, tanquam ex purissimis fontibus, vera & germana Augustini, ac proinde totius Ecclesiae doctrina, circa propositam quaestionem, haurienda est. Ut declarant verba Hormisdas Papae ad Possessorem Episcopum, in fine Epistolae, ubi inquit, *Quod ea quae sentit Romana Ecclesia de gratia & libero arbitrio, ex libro S. Augustini, maxime ad Hilarium & Prosperum, cognosci possunt.*

20 Sciendum est praeterea, quod Hilarius in praedicta Epistola ad Augustinum, illum monet, eique significat, quod Semipelagiani probare condebant, praesentiam illam futurorum conditionatorum, a divino decreto independentem, eoque anteriorem; non solum autoritate Patrum Graecorum, qui Augustinum praecesserant, sed etiam testimonio ipsiusmet Augustini, qui dixit erat in libro de sex quaestionibus Paga-

A norum (haec est Epistola 46. tom. 2.) quod Tunc voluit Christus hominibus apparere, & apud eos predicare suam doctrinam, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri; & quod prioribus saeculis, iam plenum infidelibus orbem noverat, ut eis apparere, vel predicare merito nollet, quos nec verbis, nec miraculis suis credituros esse praesiebat. Verba Hilarii Augustinum alloquentis sunt haec: *Et hoc non solum aliorum C. et holorum testimonio, sed etiam Sanctitatis tuae testimonio, disputatione antiquiori se reprobare restantur, ut est illud quod dixit Sanctitas tua, in quaestione contra Porphyrium, de tempore Christianae religionis; tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos predicari suam doctrinam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri.*

B Sciendum est tertio, nomen praedestinationis usurpari a SS. Patribus, non solum in ea stricta significatione, qua communiter accipitur a Theologis, pro transmissione scilicet creaturae intellectualis ad aeternam beatitudinem; sed etiam in sensu magis amplo, & in significatione latiori, pro ordinatione scilicet aeterna, cujuscumque rei a Deo efficienda in tempore: seu pro quocumque decreto praedecidante, ac praedecedente futuritionem rerum; in quo sensu aliquid esse a Deo praedestinatum, idem significat ac esse ab illo praedestinatum. Sic nomen praedestinationis accepere Dionysius de divinis nomin. cap. 5. Damascenus oratione 1. de imaginibus. Hieronymus libro 5. sent. cap. 18. & Augustinus Tractatu 105. in Joan. ubi ait: *Deus omnia futura praedestinavit, & Tractatu 68. Deus fecit futura, ea praedestinando, & eorum causas preparando.* Ubi manifeste accipit praedestinationis nomen, pro decreto quod Deus praedestinavit res, etiam ordinis naturalis. In eodem sensu illud usurpavit Author libri de praedestinatione Dei, qui habetur inter opera Augustini, post librum de bono perseverantiae, & a Lovaniensibus in appendicem rejectus est. Dixit enim: *Deus praedestinavit, ut caelum semper volveretur, terra immobilis, circumvolvens eam, loco centri haberetur, sol & luna nocti dieique praessent &c.* His praemissis,

Dico primo: Scientiam mediam doctrinae D. Augustini apertissime repugnare, & ab illo pluribus in locis fuisse reprobam: non solum quantum ab abusum, sed etiam quantum ad substantiam.

Probatur primo conclusio ex cap. 10. libri de praedest. Sanctorum, ubi ait: *Praedestinatio quippe Deus ea praescivit, quae fuerat ipse facturus.* Et infra: *Quando promisit Abraham fidem Gentium, non de nostra voluntate potestate, sed de sua praedestinatione promisit: promisit enim quod ipse facturus erat, non quod homines &c.* Ex quibus verbis duplex sumo argumentum, ad probandum D. Augustinum reprobasse scientiam mediam. Primum est: Quae Deus est facturus, ex sua praedestinatione praecognoscit: At Deus omnes actiones nostras, quantumcumque liberas, facturus est: Ergo illas in sua praedestinatione praecognoscit, id est in decreto efficacis; ac proinde non datur in Deo praesentia futurorum, independens a decreto, eoque anterior.

Secundum sic potest proponi: Quod Deus promittit, non de nostra est potestate, sed de sua praedestinatione, inquit Augustinus: At Deus multoties promittit nostras actiones liberas, sicut quando promisit Abraham fidem, & conversionem Gentium: Ergo illas de sua praedestinatione promittit, eisdemque in il-

la cognoscit, & sic idem sequitur quod prius.

23. Probatur secundò conclusio ex alio Augustini testimonio, desumpto ex cap. 9. eiusdem libri de prædestinatione sanctorum, ubi incipiens respondere Semipelagianis, qui ex ejus testimonio, sumpto ex libro de sex quæstionibus Paganorum, probare volebant præscientiam illam futurorum conditionatorum à decreto independentem: respondet quòd quando dixit in Prædicto libro, *Tunc voluisse hominibus apparere Christum quando sciebat qui in eum fuerant credituri*: hoc intellexit sine præiudicio latentis consilij Dei; id est non excludendo divinum decretum, licet illud ibidem non expresserit. Verba Augustini sunt: *Illud autem quod in Opusculo meo quodam contra Porphyrium de tempore Christiana religionis me dixisse recitatis, ita dixi, ut hanc diligentem, & operosam disputacionem de gratia præterirem &c.* Et postquam de verbo ad verbum recitavit id quod in illo opusculo asseruerat, addit: *Cernitis ne, me sine præiudicio latentis consilij Dei, aliarumque causarum, hoc de præscientia Christi voluisse dicere, quod convincenda Paganorum infidelitati, qui hanc obyece- rant quæstionem, sufficere videretur: Quid enim est veritas, quam præscisse Christum, qui, & quando, & quibus locis in eum fuerant credituri: sed utrum prædicatio sibi Christo, a seipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi: id est utrum tantummodo eos præsciret, an etiam prædestinaverit Deus credituros? quare- re ac disserere tunc necessariam non putavi.* Proinde quòd dixi, tunc voluisse apparere Christum, & apud eos predicare doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri, postet etiam dici: tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos predicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui electi fuerant in ipso ante mundi constitutionem. Hæc Augustinus: Ex quibus verbis duplex etiam argumentum desumit.

24. Primum est: Idem est apud Augustinum Deum præcille fidem hominum, ac homines illam habituros esse a se; & idem est habere Deo donante fidem, ac Deum eorum fidem prædestinasse. Patet hoc manifestè, nam Augustinus unum per aliud exposuit, & ut terminos æquivalentes accepit, ut patet ex illis verbis: *Sed utrum prædicatio sibi Christo, a seipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi: id est utrum tantummodo eos præsciret, an etiam prædestinaverit Deus credituros? Ubi explicat, & pro æquivalente accipit, Deum tantum præcille hominum fidem, sub conditione prædicationis Christi, & eos illam à se habituros; & pro eodem accipit, homines Deo donante fidem esse sumpturos, ac Deum illorum fidem prædestinasse. At homines, nec in statu absoluto, nec in conditionato, fidem à seipsis sunt habituri, sed in utroque statu, Deo donante, fidem sumpturi: Ergo in utroque statu, non solum præscitur, sed etiam prædestinitur hominum fides; & consequenter in utroque statu, mediâ prædestinatione, id est decreto efficaci, cognoscitur. Erhic evanescit scientia media, quæ est cognitio futurorum conditionatorum, independentis à decreto, & prædefinitione divina voluntatis.*

25. Secundum argumentum est: Futurum de quo hic loquitur Augustinus, est conditionatum; & de eodem affirmat, illud esse prædefinitum, & ideo præcillum à Deo: Ergo ex ejus mente, futura conditionata à Deo sunt prædefinita, & ideo præscita. Consequenter patet, Antecedens probatur dupliciter. Primò quia de eodem futuro respondet Augustinus, de quo interrogat Hi-

larius: at Hilarius interrogat de futuro conditionato, scilicet de eo quod in sexta quæstione contra Porphyrium Augustinus docuerat, scilicet *Christum tunc voluisse hominibus apparere, quando sciebat & ubi sciebat esse, qui in eum essent credituri*: Ex quibus verbis Maiusilenses suam doctrinam confirmabant, & male inferebant, ex fide prævisa in statu conditionato, Deum ad præmiandum moveri, & ex demeritis sub conditione prævisis, ad puniendum. Ergo responsio Augustini de eodem futuro debet intelligi. Secundo probatur idem Antecedens. Augustinus hic loquitur de eodem futuro, de quo in quæstione sexta Paganorum fuerat locutus; quod negari non potest, cum locum ipsum illius libri ibi explicet, & evolvat: At ibi sermo erat de fide hominum sub conditione prædicationis Christi; cum unum ex præcipuis testimoniis, unde ex Augustino colligunt Adversarij, certam conditionatorum notitiam in Deo, ex prædicto loco desumant. Ergo fateri debent, qui hic de eodem futuro, scilicet de fide Gentium, sub conditione prædicationis Christi.

26. Probatur tertio conclusio ex alio libro, quem Augustinus etiam edidit, post acceptas Epistolas Prosperi & Hilarij, & quem de bono perseverantia inscripsit. Nam cap. 9. illius libri, exponens hunc locum Matth. 11. *Si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes &c.* quò communiter utuntur Adversarij, ad probandam scientiam mediâ, dicit in eo prædestinationis mysterium maximè à Domino commendari, & addit: *Si quaratur à nobis, cur apud eos tanta miracula facta sint, qui ea non fuerant credituri, & apud eos facta non sunt, qui crederent si viderent, quid responderimus? Nunquid dicitur sumus quod in libro alio dixi, ubi sex quibusdam quæstionibus Paganorum, sine præiudicio tamen latentis consilij Dei, & aliarum causarum, quas prudentes possunt investigare, respondi.* Et referens quomodo in illo libro respondeat illi quæstioni, cur Christus post tam longa tempora venerit: quia scilicet præsciebat, quòd nec verbis, nec miraculis suis credituri essent homines; si ance veniret, subdit: *Hoc certe de Tyro & Sidone non possumus dicere, & in eis cognoscimus, ad eas causas prædestinationis, hæc divina judicicia pertinere, sine quarum causarum latentium præiudicio, tunc ista respondere me dixi.* Quibus verbis confirmat responsonem & doctrinam quam tradiderat cap. 9. libri de prædestinatione sanctorum, & iterum declarat, quòd quando dixerat in libro de sex quæstionibus Paganorum, quòd tunc Christus voluit hominibus apparere, & apud eos predicari suam doctrinam, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri,

27. hoc intellexit sine præiudicio latentis consilij Dei, & sine exclusione divini decreti. Quare D. Thomas 3. parte quæst. 1. art. 5. ad 2. proponens eandem difficultatem, cur scilicet Christus prioribus sæculis non venerit; & referens responsonem Augustini in libro de sex quæstionibus Paganorum, quòd tunc Christus apparere, quando sciebat & ubi sciebat, qui erant in eum credituri: dicit Augustinum reprobasse hanc responsonem, cum in libro de dono persever. cap. 9. ait Tyrios fuisse credituros, si eis prædicaret Christus, & tamen noluit eis predicare.

Ex hoc erui potest argumentum efficax, ad demonstrandum D. Augustinum reprobasse scientiam mediâ, non solum quantum ad modum illum erroneum, quòd ponebatur à Semipelagianis, sed etiam quòd substantiam ipsam, & sicut

sicut nunc ponitur ab ejus defensoribus. Nam A
D. Augustinus, ut testatur D. Thomas fidelissimus ejus Discipulus, reprobavit cap. 9. libri de bono perseverantiae, quod dixerat in libro de sex quaest. Paganorum, nimirum quod *Christus tunc voluit hominibus apparere, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri*. Quibus verbis praescientiam hujus futuri conditionati, si *Christus apud homines praediceret, credent*, à decreto independentem, admisisse videbatur; ut ipsi objiciebant Semipelagiani, sicut testatur Hilarius in Epistola ad Augustinum. Sed D. Augustinus cap. 9. libri de bono perseverantiae, non reprobavit praescientiam illam à decreto independentem, quantum ad abusum, & modum illum erroneum quod ponebatur à Semipelagianis: Ergo reprobavit illam quantum ad substantiam ipsam, & sicut nunc ponitur ab ejus defensoribus. Major est D. Thomae loco citato, Minor verò probatur. D. Augustinus cap. 9. libri de bono perseverantiae, solum reprobavit praescientiam illam à decreto independentem, eo modo quo illam tradiderat in libro de sex quaestionibus Paganorum: Sed in hoc libro eam non expresserat, cum in eo abusu, & modo erroneo, quo ponebatur à Semipelagianis: ibi enim non dixerat, quod fides praevisa, & praecognita à Deo, esset principium & motivum nostrae justificationis; & quod ejus intuitu Deus daret primam gratiam, & vocationem; imò nec leviter illud ibidem insinuaverat, sed ut ipse dicit in libro de praedestinatione Sanctorum cap. 9. solum ibi omiserat disputare, an illi qui praesciebantur credituri, à seipsis, vel Deo donante, habituri essent fidem: id est, ut ipsemet exponit, *An Deus tantum eos praescierit, vel etiam praedestinaverit credituros?* Ergo si cap. 9. libri de bono perseverantiae, reprobatalem praescientiam à decreto independentem, ut testatur Divus Thomas loco citato, eam reprobat quantum ad substantiam, & non solum quantum ad abusum, & modum erroneum, quo ponebatur à Semipelagianis.

28. Quartò probatur conclusio, ex eodem libro de bono perseverantiae, in quo S. Augustinus respondens D. Prospero, & suam mentem, & doctrinam exponens, circa quaestionem, de qua illum in sua Epistola interrogaverat, *An scilicet ea quae sunt à Deo praescita, sint etiam ab eo praedestinata: ita ut praescientia sit subnexa decreto, vel è contra decretum praescientiae tradit duas regulas generales, ex quibus apertissime sequitur destructio scientiae mediae. Prima habetur cap. 17. ubi Augustinus loquens de bonis operibus, quae Semipelagiani fatebantur esse à gratia Dei adjuvante, aut cooperante; non tamen preparante & praoperante, ut supra vidimus ex D. Prospero; sic loquitur, & discurret. *An forte nec ipsa dicuntur praedestinata? Ergo nec dantur à Deo, aut ea se daturum esse praesciunt. Quid si & dantur, & ea se daturum esse praesciunt, profecto praedestinavit.* Ex quibus verbis Augustini, deo possunt erui efficacissima argumenta contra scientiam mediam.*

29. Primum est: Quidquid Deus donat & causat, etiam praedestinat & praedestinatur: Sed Deus donat & causat liberam consentiam, quo homo v. g. consentit primae vocationi ad fidem: Ergo illum praedestinat & praedestinatur, ac proinde non cognoscit ut futurum per scientiam mediam, antecedenter ad suam praedestinationem & decretum. Minor est certa de fide, Major autem est D. Augustini loco citato, ubi loquens de bo-

nis operibus à Deo praevisis, sic discurret: *An forte nec ipsa dicuntur praedestinata: Ergo nec dantur à Deo. Quibus verbis clarissime docet, omnia quae sunt à Deo data, & causata, esse etiam ab illo praedestinata, seu praedestinata: unde, ut supra vidimus, cap. 9. de praedestin. Sanctorum, pro eodem usurpat, & quasi terminos aequivalentes accipit, habere aliquid à Deo donante, & illud habere à Deo praedestinante.*

Secundum argumentum potest sic formati:
B Ex Augustino, ea quae dantur à Deo, & quae se daturum esse praesciunt, profecto praedestinavit: Ergo nulla datur praescientia, saltem respectu eorum quae sunt, & donantur à Deo, id est respectu bonorum, quae non sit fundata in decreto, & praedestinatione voluntatis divinae. Consequentia patet: nam si illa daretur in Deo, non esset bona haec illatio Augustini, *Si bona opera dantur à Deo, & se daturum esse praesciunt, profecto praedestinavit.* Unde statim subdit, *Haec dona Dei, si nulla est praedestinatio quam ascendimus, non praesciuntur à Deo.* Id est, nisi in Deo sit decretum, quò bona opera quae ab ipso donantur, praeparat, & praedestinat; illa non praesciuntur à Deo, cum nulla possit esse in illo praescientia bonorum operum, quae non sit innixa decreto, & fundata in praedestinatione voluntatis divinae.

Secunda regula generalis, quam tradit idem Augustinus cap. 18. ejusdem libri de bono perseverantiae est: Ubi in Scriptura, vel Sanctis Patribus invenitur nomen praescientiae, & agitur de vocatione electorum, nomine praescientiae debet intelligi praedestinatio: sic enim ibidem loquitur, *Deum praedestinasse, est hoc praescisse quod fuerat ipse facturum. Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei tractatores, legimus Dei praescientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem praedestinationem intelligere.* Si autem daretur in Deo aliqua praescientia bonorum operum, independentens à decreto, eoque anterior, falsa esset illa regula Augustini, ut constat: unde ipsi Adversarii docent, multa esse à Deo praescita, quae non sunt praedestinata, & praescientiam in Deo latius patere quam praedestinationem: & ad hoc probandum adducunt plura testimonia SS. Patrum, qui Augustinum praecesserunt, quae tamen ipsemet Augustinus exponit, & dicit illos nomine praescientiae intelligere praedestinationem, live praescientiam in decreto & praedestinatione fundatam: non verò praescientiam à decreto independentem, eoque anteriorem. Plura alia Augustini testimonia praetermittit, quae apud Salmanticenses, & Joannem a S. Thoma videri possunt.

§. II.

Præcluditur aditus evasivibus Adversariorum.

D Vplici evasione conantur Recentiores eludere Augustini testimonia §. praecedenti exposita. In primis aliqui dicunt, quòd quando Augustinus requirit ad praescientiam futurorum, praedestinationem, seu decretum, loquitur de futuris absolutis, non autem de conditionatis. Secundo alij respondent, quòd quando ille rejicit praescientiam futurorum à decreto independentem, eam solum reprobat, quantum ad abusum, & modum illum erroneum, quòd ponebatur à Semipelagianis: quatenus scilicet ex illa dicebant Deo exhiberi idonea motiva praedestinationis.

destinationis & gratia: non autem quantum ad
 eius essentiam, seu substantiam.

33 Contra primam elusionem est primò, quòd
 Augustinus locis relatis §. precedenti, agit de
 illis futuris, de quibus à D. Prospero & Hilario
 fuerat interrogatus, & de quibus mentionem
 fecerat in libro de sex questionibus Paganorum:
 Sed illa, ut ibidem ostendimus, sunt futura
 conditionata; erat enim ibi quæstio de isto fu-
 turo, *si Christus tali tempore, & loco, apud Gentiles
 predicasset, an illi credidissent, vel non?* Ergo quan-
 do D. Augustinus requirit ad illorum præscien-
 tiam prædestinationem, seu decretum, docet
 præscientiam conditionatorum esse in decreto
 & prædestinatione fundatam.

34 Secundo, Augustinus cap. 10. de prædest. San-
 ctorum, ait: *Prædestinatione quippe Deus ea præscivit
 quæ fuerat ipse facturus.* Sed quæ Deus fuerat fa-
 cturus, non sunt absolute sed conditionate futu-
 ra: absolute enim futura, Deus absolute fa-
 cturus est, non verò facturus fuerat. Ergo D.
 Augustinus intendit, Deum in sua prædestina-
 tione, seu decreto, cognoscere futura condi-
 tionata.

35 Tertio, D. Augustinus non solum docet, ad
 præscientiam futurorum requiri prædestinatio-
 nem, seu decretum, sed etiam in ipsa prædesti-
 natione, siue decreto, Deum futura cognosce-
 re, ut constat ex his verbis: *Prædestinatione suâ
 quippe Deus ea præscivit, quæ fuerat ipse facturus.*
 Sed hoc non potest verificari de futuris etiam
 absolutis, in sententia Adversariorum: licet
 enim quidam ex illis velint præscientiam abso-
 lutorum supponere decretum absolutum, ne-
 gant tamen eam in illo fundari, & Deum in tali
 decreto futura absoluta cognoscere; sed in eo-
 rum veritate objectiva, vel in causis secundis à
 Deo comprehensis, aut in aliis mediis supra
 disp. 4. à nobis impugnatis: Ergo illi longis-
 sime ab Augustino distant.

36 Quarto, Dato & non concessio, quòd ibidem
 Augustinus loqueretur tantum de futuris abso-
 lutis, & non de conditionatis: hoc ipso tamen
 quòd docet, illorum præscientiam esse in præ-
 destinatione seu decreto fundatam, omnino
 excludit scientiam mediam, & id ipsum de fu-
 turis conditionatis fateatur. Nam si futura ab-
 soluta in decreto cognoscantur à Deo, necessa-
 rio dicendum est, illud esse infallibiliter & ab
 intrinseco cum illis connexionem & proinde de se
 efficax, & causans determinationem voluntatis
 humanæ; si enim esset purè indifferens, & ex-
 pectans determinationem à libero arbitrio, non
 posset esse medium, conducens ad certam &
 infallibilem, nostrorum actuum liberorum cog-
 nitionem; ut supra ostensum est, & ipsi Adver-
 sarii fatentur. Dato autem decretum ab intrin-
 seco efficax, nostras actiones liberas prævenire,
 & causare determinationem voluntatis huma-
 næ; penitus evanescit & de medio tollitur
 scientia media, quæ (ut profitentur ejus Defen-
 sores) coherere non potest, nisi cum decreto
 indifferenti & determinabili à voluntate crea-
 ta, quantum ad speciem actûs: Ergo &c.

37 Quinto, Si futura absoluta cognoscit Deus in
 sua prædestinatione, ut aperte Augustinus fate-
 tur, est propter dependentiam quam habent ab
 illa: Sed ab eisdem causis in statu conditionato
 dependent futura conditionata, à quibus in sta-
 tu absoluto dependent futura absoluta: Ergo
 scit illa videt in suo decreto efficaci, sic etiam
 Tom. I.

A hæc in sua prædestinatione cognoscit.

Sextò, Sic comparatur promissio conditio-
 nata, ad conditionarum decretum, sicut absolu-
 ta, ad absolutum: Ergo si ex Augustino supra
 relato, quidquid Deus absolute promittit, de
 sua prædestinatione absoluta promittit, & con-
 sequenter in illa cognoscit; etiam quidquid
 conditionate promittit, de sua prædestinatione
 conditionata promittit, & in ea illud cogno-
 scit.

Denique, non est cur diutius ad hoc immore-
 mur, & amplius laboremus ad demonstrandum,
 Augustinum locis citatis loqui de futuris condi-
 tionatis, cum P. Annatus hoc tandem fateri co-
 actus fuerit epilogo libri supra citati num. 13.
 ubi ait: *Augustinum illis verbis, Vtrum illos præ-
 scierit tantum, aut prædestinaverit creaturas, intel-
 ligere prædestinationem, non quæ precedat, sed quæ
 accedat ad præscientiam fidei conditionate future,*
 evertens aut retractans quidquid supra ad argu-
 menta Salmanticenium, & Joannis à S. Thoma
 responderat, ut rectè observavit P. Baronius, li-
 bro de libertate humana, & gratia divina.

Secunda evasio Adversariorum confutata
 manet ex dictis §. precedenti, ibi enim fuse
 ostendimus, Augustinum reprobasse scientiam
 mediam, non solum quantum ad abusum, & mo-
 dum illum erroneum, quo ponebatur à Semipe-
 lagianis; sed etiam quantum ad substantiam:
 Tum quia Augustinus locis citatis expressè re-
 jicit omnem præscientiam à decreto independ-
 entem, & expressè docet quòd Deus præde-
 stinatione suâ omnia bona opera nostra præsci-
 vit, & quòd si ea præscivit, profecto & præde-
 stinavit. Tum etiam, quia, ut ibidem arguebamus,
 Augustinus reprobavit præscientiam futu-
 rorum conditionatorum à decreto independ-
 entem, eo modo quòd illam tradiderat in li-
 bro de sex questionibus Paganorum, ut asse-
 rit D. Thomas 3. p. quæst. 1. art. 5. ad 2. cujus
 verba supra retulimus: Sed Augustinus in li-
 bro illo de sex questionibus Paganorum, ta-
 lem præscientiam tradiderat solum quantum
 ad substantiam, & non cum eo abusu, & modo
 erroneo, quòd ponebatur à Semipelagianis: ibi
 enim non dixerat quòd tali præscientia exhi-
 beret Deo congrua motiva ad gratiam, sed so-
 lum quòd Christus tunc hominibus voluit ap-
 parere, quando & ubi sciebat, qui in eum fue-
 rant credituri: Ergo ille reprobavit scientiam
 mediam, non solum quantum ad abusum, &
 modum erroneum, quòd ponebatur à Semipe-
 lagianis, sed etiam quantum ad ejus substantiam,
 & prout modò ponitur à Recentioribus.

Addo quòd, idem S. Doctor præscientiam fu-
 turorum à decreto independentem, quam Pela-
 giani & Semipelagiani in Deo fingeant, ex du-
 plici capite impugnat: primò quia propter
 bona vel mala opera sub conditione futura,
 nunquam tamen in ipsâ ponenda, Deus nemi-
 nem præmiat aut punit; secundo, quia ante de-
 cretum, prædestinationem, seu prædefinitio-
 nem divinæ voluntatis, nihil est futurum: Ergo
 reprobat scientiam mediam, non solum
 quantum ad abusum, sed etiam quantum ad
 substantiam. Consequentia manifesta est: An-
 tecedens etiam quoad primam partem patet ex
 libro de prædestinatione Sanctorum cap. 13.
 ubi S. Augustinus commentum illud Semipe-
 lagianorum, ad præscientiam futurorum con-
 ditionatorum concurrentium, ut eâ redderent

38

39

Diff. 2.
 sect. 2.
 §. 3.1
 40

rationem, cur Deus aliquos parvulos reprobet, non verò alios satis demereri non potest: Iudicari autem quemquam (inquit) non secundum merita quae habuit, quando fuit in corpore, sed secundum merita quae fuerat habiturus, si diutius fuisset in corpore, unde opinari poterunt homines, quorum ingenia non esse contemptibilia vestra indicant littera (Prosperum & Hilarium alloquitur, respondens ipsorum epistolis) & mirans, & stupens reperiri non possum, nec credere non audeam, nisi vobis non credere non audeam. Et libro de anima & eius origine sic discurret: Si peccata, quae si homo viveret commissurus esset, etiam non commissum damnantur in mortuo, nullum beneficium collatum est illi, qui raptus est ne malitia mutaret intellectum eius: quandoquidem iudicabitur secundum eam quae in illo fuerat futura malitiam, non secundum eam quae in illo inventa est innocentiam, de nullo mortuo baptizato (etiam parvulo) poterit esse securitas; quia & post baptismum, non qualitercunque peccare, verum etiam apostatate homines possunt. Quid si ergo qui baptizatus hinc raptus est, apostata erat futurus, si viveret? nullum ne illi beneficium putabimus esse collatum, quod raptus est ne malitia mutaret intellectum eius; & propter Dei praescientiam, non sicut fidele membrum Christi, sed sicut apostatam iudicandum esse censebimus? Quando enim melius si peccata nondum facta, nondum cognita, sed praecognita & futura puniuntur, proficere illi duo de paradiso ante peccatum, ne in loco sancto & beatifico peccarent?

42. Quoad secundam vero partem, nempe quod D. Augustinus impugnaverit etiam sententiam horum haereticorum ex alio capite, nempe ex eo quod ante divinum decretum, nihil habet rationem futuri, etiam sub conditione, probatur ex variis ejus testimoniis. In primis enim S. Doctor de praedestinatione Sanctorum cap. 14. contra praedictos haereticos disputans, & explicans illud Sapient. 4. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius, ait: Dicitur est secundum pericula vitae huius, non secundum praescientiam Dei, qui hoc praescivit quod futurum erat, non quod futurum non erat: id est quod ei mortem immaturam erat praestiturus, ut tentationum subtraheretur incerto, non quod peccaturus esset, qui mansurus in tentatione non esset. Ubi duo in hoc testimonio involuntur, nimirum quod immatura morte ille esset rapiendus, ut tentationum subtraheretur periculis, & quod si ille diutius maneret in hac vita, in peccatum laboraretur; & de primo asserit Deum habere praescientiam, quia posito decreto, talis effectus revera futurus erat, non verò de secundo, quia cum de illo Deus nullum haberet decretum, non erat futurum. Unde concludit: Hoc praescivit quod futurum erat, non quod futurum non erat. Deinde lib. 2. contra duas epist. Pelagian. cap. 7. adducens exemplum de duobus parvulis, quorum unus cum baptismo, & alter sine baptismo moritur, subdit: Quomodo praescivit ea futura, quae illis in infantia morituris, quia praescientia ejus falli non potest, praescivit potius non futura? Ubi praescientiam conditionatam ante efficaciam divinae voluntatis decretum, quam Semipelagiani admittebant, non impugnat ex eo quod bonis vel malis operibus, per eam sub conditione praevias, Deus puniat, vel praemium largiatur, sed ex eo quod scientia divina falli non potest, & praescire aliquid futurum quod revera futurum non est, ante decretum & praedestinationem divinae

A voluntatis. Simili discursu utitur lib. 1. de anima cap. 12. dicens: Ipsa exinanitur omnino praescientia, si quod praescitur non erit. Quomodo enim recte dicitur praesciri futurum, quod non est futurum? Prosper etiam in Epist. ad Augustinum, eundem Massiliensium errorem confutans, sic ait: Praeterita quae non extant, futura quae non sunt futura consingunt, novoque apud illos absurditate genere, & non agenda praescita sunt, & praescita non acta sunt.

Ex his in favorem nostrae conclusionis haec ratio formari potest. Destructo objecto alicujus scientiae, destruitur & ipsa scientia, quantum ad substantiam: Sed D. Augustinus objectum scientiae mediae destruit: Ergo & talem scientiam quantum ad substantiam reprobatur. Major patet, Minor probatur. Objectum scientiae mediae est futurum conditionatum, ut cognoscibile à Deo ante decretum, & praedestinationem suae voluntatis: Sed ex Augustino nullum datur futurum, etiam conditionatum, ante decretum & determinationem voluntatis divinae: Ergo ex Augustino non datur objectum scientiae mediae. Major est evidens, Minor verò probata manet ex dictis: Augustinus enim loci citatis expressè docet futura quae Pelagiani fingebant, quae conditionata erant, ut ex supra dictis patet, revera non esse futura, quia nimirum illi volebant ea esse futura ante decretum & praedestinationem divinae voluntatis, quae est prima radix futuritionis & contingentiae rerum, existimabant enim opera nostra non fore libera, si decretum Dei efficacius illa praecederet, & si divina constitutio humanas praeveneret voluntates, ut refert S. Prosper, supra relatus, in Epistola ad Augustinum.

Confirmatur ex eodem S. Doctore Tractatu 68. in Joan. ubi explicans haec verba Isaia 45. v. 11. Hac dicit Dominus Sanctus Israel, plastes ejus: ventura interrogate me, legit secundum aliam translationem: Quis fecit quae futura sunt, & subdit: Non enim ait qui facturus est quae futura sunt, sed qui fecit quae futura sunt; Ergo & fecit ea, & facturus est ea: nam neque facta sunt, si ipse non fecit, neque futura sunt, si ipse non fecerit: Quibus verbis expressè docet Deum facere futura, ea praedestinando, seu praedefiniendo, subindeque divinae voluntatis decretum & praedestinationem, esse radicem totius futuritionis, atque adeo nihil posse concipi ut futurum, sive absolute, sive conditionate, in signo rationis illam antecedente. Unde in libro de bono persever. cap. 17. in fine, loquens de initio fidei nostrae, & aliis operibus bonis ad salutem aeternam conducentibus, sic concludit: Si nulla est praedestinatio quam defendimus, non praesciuntur à Deo, & ibidem saepe repetit, Si Deus bona opera praescivit, profectò praedestinavit; quae verò non praedestinavit bona, non praescivit. Et libro 26. contra Faustum cap. 4. reddens rationem cur nesciat an aliquid sit futurum, ait: Ideo nescio, quia quid habeat de hac re Dei voluntas, me latet: illud me tamen non latet, sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habet. Quibus verbis omne genus futurorum à divinae voluntatis decreto pendere statuit. Quare immediate antea dixerat: Illud sanè scimus, hoc de Elia factum, quod Dei voluntas habet; quod autem Dei voluntas non habet, fieri de quoquam omnino non posse. Ergo Sanctus Doctor aperte rejicit scientiam mediam, quantum ad substantiam, & non solum abusum illius. Confir-

45 Confirmatur amplius: Augustinus tria passim A docet quæ generatim scientia mediæ repugnant. Primum est, gratiam efficacem desumere vim suam ab omnipotentissima Dei voluntate. Secundum, res dici & esse futuras à priori, quod à Deo sciuntur. Tertium, Deam cognoscere creaturas in sua essentia, ut in causa. Quæ omnia negant Adversarij, quod videat cum nullo illorum seorsim, multo minus cum his tribus conjunctim, stare posse scientiam mediæ, quam à principiis omnino contrariis desumunt. Ergo S. Doctor rejicit scientiam mediæ, quantum ad substantiam, & non solum quoad abusum, & modum illum erroneum, quod ponebatur à Semipelagianis. Consequentia manifesta est, Antecedens verò, quoad secundam & tertiam partem, disp. 2. art. 1. & disp. 3. art. 4. ostensum est, & quantum ad primam, fusè Tractatu sequenti disp. 5. demonstrabitur, agendo de efficacia voluntatis divinæ.

§. III.

Quid de D. Thomæ?

46 IN omnibus semper Augustino adhæsit fidelissimus ejus discipulus D. Thomæ; quare non potuit ei placere scientia mediæ, si Augustino displiceret; nec ab illo approbari, si ab isto fuerit reprobat. Placet tamen hic breviter ostendere, quantum à doctrinæ D. Thomæ principiis talis scientia abhorreat, & quàm longè ab ea distent Defensores illius: non enim melius mens S. Doctoris inquiri potest, quam ex principiis communibus, toti ejus doctrinæ connexis, cum nulli hanc quaestionem ex professo pertractaverit. Unde,

Dico secundò: scientiam mediæ pluribus principiis doctrinæ D. Thomæ apartissime repugnare.

Probatur conclusio multipliciter, exponendo scilicet plura principia doctrinæ D. Thomæ, quæ manifestè repugnant scientiæ mediæ, & ex quibus evidenti illatione sequitur ejus destructio.

47 In primis evidens est, scientiam mediæ, non posse stare, destructo ejus objecto: Sed D. Thomæ destruit objectum scientiæ mediæ: Ergo & ipsam scientiam. Minor probatur: Objectum scientiæ mediæ, est veritas objectiva propositionum contradicentium de futuro contingenti ante decretum, ut docent ejus assertores: Sed hanc veritatem objectivam excludit S. Doctor variis in locis supra relatis, quibus docet contradictoriis de futuro contingenti nullam inessec determinatam veritatem non solum quoad nos, sed etiam quoad se: nam lect. 13. super cap. 8. libri Perihem. negat hujusmodi contradictoriis veritatem, quia futurum contingens non habet esse determinatum in suis causis liberis. Et in 1. sent. dist. 38. quaest. 1. art. 5. ad 2. ait: Futurum contingens non est determinatè verum antequam fiat, quia non habet causas determinatas.

48 Confirmatur: Idem S. Doctor 1. p. quaest. 16. art. 7. ad 3. hæc scribit: Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret, unde sublatà causâ non esset futurum illud fieri: sola autem prima causa est æterna; unde ex hoc non sequitur, quod ea quæ sunt, semper fuerit verum ea esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura; quæquidem causa solus est Deus. Atqui

non fuerunt futura in causa sempiterna inde sumpta, sed per decretum determinata: Ergo ante illud decretum, D. Thomæ nullam agnoscit veritatem in futuris contingentibus, ac proinde tollit objectum scientiæ mediæ.

Secundò, Unum ex principiis quod D. Thomæ frequenter usurpat, est Deum non cognoscere res immediatè in seipsis; sed solum in seipso, & in sua essentia tanquam in causa, & medio prius cognito. Ita expressè docet hic art. 5. in corpore, quod his verbis concludit: Sic igitur dicendum est, quod Deus seipsum videt in seipso, alia autem à se videt, non in ipsis, sed in seipso. Idem repetit in responsione ad primum. Item 1. contra Gentes, cap. 49. probat ex Dionysio, Deum omnia cognoscere in sua essentia tanquam in causa. Et cap. 65. ratione 5. Cognitio (inquit) Dei est de rebus omnibus per causam: se enim cognoscendo quis est omnium causa, alia quasi suos effectus cognoscit. Quod cap. 67. extendit ad futura contingentia, & cap. 68. ad actus liberos nostræ voluntatis, ut ibidem videri potest. Ex hoc autem principio sequitur manifestè destructio scientiæ mediæ, cum enim essentia divina non sit causa rerum ad extra, nisi ut habet adjunctam voluntatem, & nisi ut determinata per decretum: èd quod Deus non sit agens ad extra per modum naturæ, sed per modum liberi: si in illa tanquam in causa, & medio prius cognito, futura contingentia & libera cognoscit; evidens est illa non posse cognoscere antecedenter ad decretum, per scientiam mediæ.

Tertium principium doctrinæ D. Thomæ est, rem esse futuram, esse denominationem extrinsecam, sumptam à preparatione, ordinatione, & determinatione causarum ad illius productionem. Ita docet quaest. 2. de veritate art. 12. in corp. & ad 7. & in 1. dist. 38. quaest. 1. art. 5. ad 3. Ex quo etiam principio solvitur omnis scientia mediæ, cum ex illo evidenter sequatur, nullum contingens esse determinatè futurum, absolute, vel conditionate, independentè à decreto, & ordinatione, vel determinatione causæ primæ, ut constabit ex infra dicendis, demonstrando impossibilitatem hujus scientiæ.

Quartò, D. Thomæ docet scientiam Dei esse priorem rebus, nec ab illis mensurari, quantum ad veritatem, & certitudinem; sed potius esse illarum regulam, & mensuram, ut videri potest in hac quaest. art. 8. ad 3. ubi ait: Sicut sibi ha naturalia sunt priora scientiâ nostrâ, & mensura ejus; ita scientia Dei est prior quàm res naturales, & mensura ipsarum. Et 1. 2. quaest. 93. art. 1. ad 3. Ratio intellectus divini aliter se habet ad res, quàm ratio humani intellectus. Intellectus enim humanus est mensuratus à rebus, ut scilicet conceptus hominis non sit verus propter seipsum, sed dicitur verus ex hoc quod consonat rebus. Intellectus verò divinus est mensura rerum, quia unaquæque res in tantum habet de veritate, in quantum imitatur intellectum divinum. Sed cum hoc principio non posse stare scientiam mediæ, evidens est, quia talis scientia non est regula, & mensura certitudinis, & veritatis quæ est in rebus futuris; sed potius earum futuritionem, ac veritatem objectivam supponit, eamque tantum speculatur, & explorat: Ergo scientia mediæ principiis doctrinæ D. Thomæ repugnat.

Quintò, Constat ex pluribus testimoniis dist. 4. art. 6. §. 2. adductis, D. Thomæ docere præscientiam futurorum, saltem absolutorum, esse

in decreto fundatam, & ab eo dependentem. Idem aperire colligitur ex 1. sent. dist. 39. quæst. 1. art. 1. ad 5. ubi dicit: *Licet esse & scire Dei sint idem secundum rem, tam scire sequitur voluntatem, ut imperatum ab ipsa.* Et art. 2. ad 1. ait: *Ipsium scire in Deo esse subiectum libertati voluntatis.* Hinc verò præcludi viam ad scientiam mediam, s. præcedenti ostendimus; nam si præscientia futurorum nitatur decreto, illud debet esse infallibile, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax, & efficiens liberam determinationem voluntatis, subindeque excludens scientiam mediam, quæ supponit decretum indifferens, & à voluntate humana, quoad speciem actûs determinabile.

53 Sexto, Quotiescumque D. Thomas explicat concordiam nostræ libertatis cum divinis decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus, ut constat ex 1. p. quæst. 19. art. 8. ex primo contra Gentes cap. 55. & ex aliis locis supra à nobis citatis: Ergo non admittit scientiam mediam. Consequentia patet, si enim illam agnosceret, non deberet recurrere ad infinitam illam efficaciam divinæ voluntatis, sed potius ad præscientiam futuri consensûs, & ad scientiam illam exploratricem, quæ Deus scrutatur ac explorat quid homo ex innata libertate voluturus sit, & ad quid determinabit concursum indifferenter quem illi offert, sicut ejus defensores docent.

54 Septimò, Idem S. Doctor 1. 2. quæst. 109. art. 2. ad 1. & 3. contra Gent. cap. 89. docet, quòd licet homo sit dominus suorum actuum, propter deliberationem rationis, quæ potest flexi ad unam partem, vel ad aliam: tamen quòd deliberet, vel non deliberet, quòd eligat, vel non eligat, hoc debet reduci in aliquod primum deliberans & eligens, quòd sit melius ratione humana, scilicet in Deum, qui est primum liberum, & primum principium nostrorum consiliorum & voluntatum. Unde 1. Periherm. lect. 14. sic ait: *Voluntas divina est intelligenda, ut extra ordinem entium existens, & velut causa quadam profundens totum ens, & omnes eius differentias: sunt autem differentia entis, possibile & necessarium: & ideo ex ipsa voluntate divina, originantur necessitas, & contingentia in rebus.* Quibus verbis reducit ipsam libertatem, & contingentiam rerum, ad ipsam voluntatem divinam, ut ad primum liberum, & primum determinans, ac profundens totum ens & omnes ejus differentias; non verò ad ipsam voluntatem humanam, quæ solum est secundum liberum, & secundum determinans. Ex quo etiam principio sequitur destructio scientiæ mediæ, quæ non reducit liberam electionem nostræ voluntatis, in Deum ut in primum eligens, & primum deliberans, ac determinans; sed potius in liberum arbitrium creatum, ex innata libertate, & dominio veluti à Deo emancipato, ut dicunt Avertarii, seipsum determinans ad speciem actûs, sub concursu indifferenti ipsi à Deo oblato. Unde (ut infra ostendemus) scientia media subtrahit à divina causalitate, & providentia, liberam nostræ voluntatis determinationem.

55 Octavo, D. Thomas 1. p. quæst. 14. art. 2. ad 1. & quæst. 2. de verit. art. 14. ad 1. docet non ideo res sciri à Deo, quia futurae sunt; sed ideo futuras esse, quia sciuntur à Deo; per scientiam sci-

licet practicam, & applicatam à decreto, ut disp. 3. art. 4. ostendimus: unde explicat dictum Origenis dicentis, *quia futurum est aliquid, id scitur à Deo*; & dicit hoc non esse intelligendum, secundum causam efficiendi, sed tantum secundum causam inferendi: id est in sensu tantum illativo, & non causali. At hoc principium repugnat etiam scientiæ mediæ, ejusque assertoribus, qui docent, ideo res futuras sciri à Deo, quia futurae sunt; & negant ideo illas esse futuras, quia sciuntur à Deo: Ergo idem quod prius.

Nonò, Molina & alii defensores scientiæ mediæ, docent prædeterminationem esse tantum certam certitudine causalitatis mediourum: Sed hoc reprobat à D. Thoma quæst. 6. de verit. art. 3. ubi dicit, *esse contra Scripturam & dicta Sanctorum.* Et quodlibet. 12. art. 3. inquit, *prædeterminationem habere certitudinem, ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem.* Item quæst. 6. de verit. art. 3. ait, *prædeterminationem addere præscientiæ habitudinem causæ.* Ergo scientia media repugnat principiis Divi Thomæ.

Denique disputatione præcedenti ostendimus, decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti, in Deo admittenda esse, juxta S. Doctoris principia, præsertim juxta principium illud quod in ejus doctrina certissimum, & communissimum est, Deum omnia in seipso ut in causa cognoscere: Sed cum decretis illis conditionatis scientia media coherere nequit, ut de se patet, ejusque defensores fuerunt: Ergo illa de medio tollenda est, si stare velimus doctrinæ D. Thomæ principia. Unde Salmanticenses referunt Curielem Doctorem Salmanticensem celeberrimum, cum primum scientiam mediam docuisset, eam post modum retractasse; cum enim totum septennium tunc Summæ D. Thomæ, cum Cajetani Commentariis legendæ (cujus amore, ut Jacob Rachelis potiunda studio, flagrabat) impendisset, nulla hujus scientiæ semina aut vestigia in ea reperire potuit, cum maxime vellet; sed potius illam, Angelicæ doctrinæ principia apertissime repugnare, comperit. Vir est toto orbe celeberrimus, & supra omnem laudem, nullique partium addictus, imò & in scientiam mediam aliquando pronior, cui subinde major fides habenda, quam ulli nostrum, aut è Societate. Ex quo intelliges, gratis à Patre Annato dictum: *Thomæ apud D. Thomam scientiam mediam quasi visisset, sed in modum illius, qui cum breviarium suum perdisisset, ita quærebat ut invenendum timeret.*

ARTICULUS V.

Variis argumentis, ex principiis supra statutus de sumptis, expungitur scientia media.

Hæc argumenta fusè, & lato calamo, disputationibus præcedentibus expendimus nunc ea hic in unum colligemus, & breviter ac dilucidè exponemus.

§. I.

Argumentum primum à cognitione creaturarum in essentia divina ut in causa.

Hoc argumentum, quod per totam disputationem secundam prosecuti sumus, potest sic breviter proponi. Creaturae possibiles non aliter cognoscuntur à Deo, quam in causa; seu omnipotentia divina, tanquam in causa; Ergo non est alia futurorum cognitio in Deo, nisi in decreto, seu quod idem est in omnipotentia Dei determinata per decretum, subindeque vacat scientia media, quae praevient decreta Dei tam absoluta, quam conditionata. Antecedens disp. 2. art. 1. varijs rationibus; & sancto- rum Patrum testimonijis demonstravimus, praesertim ex D. Dionysio cap. 7. de divinis nominibus, dicente: *Deus non secundum visionem suam se immittit, sed secundum causa continentiam sui omnia.* Et infra: *Divina sapientia seipsum cognoscens tota omnia, & uno causa complectur totam omnium scientiam habet.* Adduximus etiam illud Augustini 11. de civit. cap. 7. *Cognitio creaturam seipso decolorator est, quam cum in Dei sapientia sicut in arte, per quam facta est, cognoscitur.* Et illud D. Thomae 1. p. quaest. 12. art. 3. *Videntur omnia in Deo, sicut effectus in sua causa.* Consequenter vero probatur, Tum quia sicut se habet essentia nuda, & omnipotentia ad creaturas possibiles, ita ad futuras eadem essentia determinata, & omnipotentia applicata per decretum. Tum etiam, quia sicut ab essentia, ut participabili & imitabili per modum ideae, creaturae habent suam non repugnantiam, ut sint entia participatione essentiae, & ab omnipotentia sunt producibiles ut à causa efficiente, quae potest quidquid non repugnat; ita voluntas determinata per decretum positivum, aut permissivum est causa transitiva à possibili ad futurum. Tum denique, quia fundamentum & radix, cur possibilia cognosci debeant in essentia ut in causa, nec aliud medium suppetat extra Deum, est perfectio absoluta, & summa Dei independentia, quae non patitur illum suae cognitionis & volitionis specificationem haurire aliunde, quam à propria essentia; neque habere aliud obiectum formale, & immediatum cognitionis possibilium, quam essentiam nudè sumptam; & futurorum, quam eandem essentiam ut per decretum determinatam; sicut obiectum specificum volitionis Dei liberæ, est sola bonitas increata; creaturae vero ad obiectum duntaxat materiale & secundarium pertinent.

Neque potest hæc ratio eludi evasione Vasquezij; negantis Deum illam creaturam cognoscere ex suæ omnipotentiae comprehensione; quia effectus (inquit) non cognoscitur in causa, nisi referatur relatione transcendentali ad illum, qualis repugnat cause increatae, quae ab omni respectu ad creaturas absoluta est. Quasi vero causa vim habeat ducendi in cognitionem effectus, rationem huiusmodi relationis, & non potius ratione continentiae, & connexionis necessitatis, ac dependentiae effectus ab ipsa quæ tunc est perfectius adfuit Deo, & cuique causa, quo est prior, & magis independens à suo effectu.

Addo, quod si causa qualibet non esset idonea ad inducendam effectus cognitionem, nisi ratione relationis, quæ Deo deest, eam dici

A posset ineptam esse ad effectum producendam: cur enim huiusmodi relationi alligetur vis potius manifestandi, quam producendi effectum? Ergo sicut omnipotentia Dei absque relatione transcendentali ad creaturas est potens & efficax ad productionem illarum, ita absque eodem respectu potest habere rationem medij ad illas cognoscendas, ut supra ostensum est.

Futile etiam ac ridiculum est, quod ait idem author, nimirum nec Deum, nec Beatos posse videre futura in decreto, quia per respectum rationis ad creaturas constituitur; & est merum ens rationis. *Quid enim absurdius, quid impius & a theis acceptius esse potest (inquit P. Barobius) quam Dei voluntatem, quæ omnia constituit & mutat, clamant Scripturae, mero ente rationis consistere.* Tamen est apud illos auctores convellere cognitionem rerum in essentia ut in causa & decreto, ut scientia media huiusmodi fundamentis astruatur. Si ita liceat arguere, actum est de fide, & de tota Scriptura, quæ vim providentia, & rerum universi seriem docet pendere à liberis decretis, quæ ne quidquam conferant cognitioni divina de futuris, placeat Vasquez in mera entia rationis resolvere.

Ex his manifestè patet impossibilitas scientiæ mediæ: Omnes enim ejus defensores assignat ei pro obiecto primario aliquid creatum, scilicet actus nostros liberos conditionatè futuros; Sed imò possibile est scientiam Dei habere pro obiecto primario & specificativo aliquid creatum, cum obiectum primariū, tam motivum, quam terminativum divinæ intellectiois sit sola divina essentia, ut in tractatu de attributis suis ostendimus. Ergo scientia mediæ in Deo impossibilis est.

§. II.

Secundum argumentum à perfectione divinæ scientiæ.

Hoc argumentum desumitur ex principijs statutis disp. 3. agendo de causalitate & perfectione divinæ scientiæ, ibi enim ostendimus, scientiam Dei, quantum ad veritatem & certitudinem, non dependere, nec mensurari à rebus, sed esse illarum regulam & mensuram; cum illa non sit minus perfecta, quam ejus amor, qui non pendet, nec causatur à bonitate, & perfectione, quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed efficit, juxta illud D. Thomae infra quaest. 101. art. 2. *Amor Dei est infundens, & causans bonitatem in rebus.* Undè idem S. Doctor 1. 2. quaest. 93. art. 1. ad 3. *Ratio intellectus divini aliter se habet ad res, quam ratio humani intellectus: intellectus enim humanus est mensuratus à rebus, ut scilicet conceptus hominis non sit verus propter seipsum, sed dicitur verus ex eo, quod consonat rebus: intellectus vero divinus est mensura rerum, quia iniquaque res intantum habet de veritate, in quantum imitatur intellectum divinum.* Atqui scientia mediæ, cum sit tota speculativa, nec faciat, sed duntaxat exploret rerum futurationem, ac veritatem obiectivam illarum, mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, non vero est illarum regula & mensura; Ergo illa in Deo impossibilis est.

Dices, hoc necessariò admittendum esse in præscientia peccatorum, cum scientia Dei libera non sit eorum causa, nec illa sint futura, quia sciuntur à Deo, sed à Deo sciuntur, quia futura sunt;

Respondeo quod quamvis scientia Dei libera non sit causa peccatorum, nec faciat, sed supponat illorum futurationem, non tamen propterea

P p dependet

Disp. 2. art. 1. 61.

Lib. de libert. humana. & gratia divina.

Disp. 2. art. 3.

62.

63.

dependet, aut mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem quia non terminatur ad illa immediate, & independenter à quocunque medio increato prius cognito, sed ea cognoscit in decreto permissivo quantum ad id, quod in illis defectus & privationis est; & in decreto positivo concurrendi ad illorum entitatem, quantum ad id, quod in eis est entitatis, actualitatis, & bonitatis transcendentalis, ut supra fuisse declaravimus. Unde ab hoc duplici decreto dependet & mensuratur certitudo & infallibilitas divinæ præsentia respectu peccatorum; non autem ab ipsa veritate & futuritione objecti immediate in se cogniti.

Disp. 4.
art. 6.

44. Dices rursus cum Falso: Prius ratione res habet esse in se, quam sit intelligibilis & scibilis, cum veritas, quæ res sit scibilis, ut passio entis, & subjectum omne sit prius, saltem naturæ, suæ passionis: Ergo prius ratione res attingitur à Deo, ut effectus a causa, quam vi cognitionis repræsentetur.

Respondeo Antecedens esse verum respectu scientiæ creatæ, quæ speculativa est, & mensuratur à rebus; falsum vero respectu cognitionis divinæ, quæ est practica & factiva rerum, nec ab illis mensuratur, sed est earum regula & mensura.

65. Instat Falsus: Prius est in Deo ratio intelligibilis, quæ actualis intellectus: Ergo prius est rem creatam esse intelligibilem à Deo, quam

Respondeo primò Antecedens absolute negari posse juxta communiorē sententiā, quæ naturam Dei ipsā intellectuione constituit.

Respondeo secundò, quòd etsi comparando essentiam & naturam Dei ad ejus intellectum, virtualiter distinguerentur esse intelligibile, & actus intellectum, & illud prius ratione isto existens; non tamen comparando objectum creatum ad intellectum divinum, cum tota non solum veritas, sed etiam entitas rei creatæ, ab intellectu & scientia Dei, ut ab ejus causa & mensura dependeat: unde res creatæ non sunt prius cognoscibiles, quam cognita ut possibiles, cognitione necessariā simplicis intelligentiæ; nec ut futuræ, & existentes, quam à Deo cognoscantur per scientiam visionis, juxta illud Gregorij Magni lib. 22. Moral. cap. 6. *Non existens videndo creat, & existens videndo continet. Quidquid ergo Creator non videt, essentia subsistendi caret.*

§. III.

Tertium argumentum ex defectu mediæ, in quo scientia media suum objectum cognoscat.

66. Hoc argumentum totā disputatione quartā ab articulo tertio usque ad octavum fuisse prosecutus sum, nunc breviter illud sic propono. In qualibet scientia præter rem cognitā debet admitti medium, in quo, & per quod cognoscat: At scientia mediā nullum habet medium, in quo suum objectum cognoscat: Ergo talis scientia fictitia & chimerica est. Major patet, Minor probatur. Scientia mediā non cognoscit res sub conditione futuræ in signo rationis antecedenti decretum in ideis divinis, ut docet Egidius Romanus, nec in supercomprehensione voluntatis creatæ, vel aliarum causarum contingentium, ut Molina, & Becanus existimant; nec in voluntate humana nudè sumpta, supponendo quòd sine ullo Dei concursu operari possit, ut

fomniavit Theophilus Rainaudus: nec in decreto cognito ut futuro in sequenti signo rationis, ut Suarez, & Fonseca arbitrantur; ut loco citato fuisse contra Authores illos ostendimus; nec denique in decretis ex parte subjecti absolutis, & conditionatis ex parte objecti, cum defensionibus res scientiæ mediæ talia decreta in Deo non admittant: Sed præter illa mediā nullum aliud fingi vel excogitari potest, in quo Deus futura conditionata cognoscere possit: Ergo scientia mediā nullum habet medium, in quo suum objectum cognoscat, unde potius scientia sine mediā, quam scientia mediā dici debet.

Dices: Deum non cognoscere futura conditionata in aliquo medio, sed immediate in seipsis, & in veritate objectiva, quam habent in signo rationis antecedenti divinum decretum ex vi oppositionis contradictoriæ propositionum de futuro contingenti, quarum una in tali signo est determinatè vera, & altera determinatè falsa.

Sed contra primò: In qualibet scientia, ut dicebamus, præter rem cognitā debet admitti medium, in quo, vel per quod cognoscat: Ergo & in scientia Dei respectu futurorum contingentium: subinde quæ talis scientia non terminatur ad futura immediate in seipsis, & independenter ab omni medio cognito, sed ea in aliquo medio contemplantur: sicut scientia simplicis intelligentiæ res possibiles in medio divino & increato cognoscit, nempe in essentia divina ut in causa, ut fuisse supra ostensum est.

Secundò, Si divinus intuitus immediate, & independenter ab essentia divina prius cognita ferretur ad creaturas & ad veritatem ac futuritionem rerum contingentium, objectum specificativum intellectus divini non esset sola essentia divina, vel solum ens increatum, sed etiam ens creatum, vel ens ut sic abstractum à creato, & increato. Item Deus cognosceret creaturas sine ulla specie impæssa, vel essentia divina haberet rationem speciei intelligibilis creaturas immediate repræsentantis, quæ falsa esse, & à principiis Theologiæ penitus aliena, disputatione citatā art. 2. fuisse monstravimus. Unde cum defensores scientiæ mediæ ab hoc solido doctrinæ D. Thomæ, & Discipulorum ejus principio, Deus omnia in seipsis, & in sua essentia tanquam in causa cognoscit, recedere & peregrinari cogantur, ad tria alia falsa, vel saltem valde dubia & incerta divertunt: vel enim cum Vasque dicunt, Deum, & naturam intelligentem nullam habere speciem objecti intelligibilis, quod in doctrina peripatetica paradoxum est: vel asserunt cum Nominalibus (quod Suarez non improbabile existimat) essentiam divinam esse speciem immediate repræsentativā creaturarum, quod loco citato impugnatum est: vel tandem coguntur admittere, creaturas pertinere ad objectum primarium, & specificativum divinæ scientiæ, quod absurdissimum esse ibidem ostendimus. Unde cum scientia mediā falsis illis, ac ruinosis nitatur fundamentis, ruinam minatur, nisi novis fulciatur præsidij.

Tertiò, disp. 4. art. 4. pluribus rationibus ostendimus, futura contingentiā in signo rationis antecedente divinum decretum, non gaudere veritate objectivā determinatā, in qua possint à Deo certo cognosci, cum in tali signo, & priori rationis nullum contingens sit determinate futurum, sed in statu meræ possibilitatis, & indifferentiæ

stantijs, non negabit Christum, quàm sit inter has duas: Petrus positus in his circumstantijs, negabit Christum; & Petrus positus in his circumstantijs non negabit Christum. ubi cumque autem est contradictio practica & immediata, unum extremorum est determinate, seu distinctè falsum, & alterum est determinate, seu distinctè verum: quare non minus in conditionatis, quàm in absolutis futuris, unum est verum determinate, & alterum falsum. Hæc P. Martinonius. Quibus verbis expresse docet futura contingentia tam absoluta, quam conditionata esse determinate vera, & cognoscibilia ab intellectu divino in signo antecedente decreto: uno ex veritate objectiva, quam supponit inesse futuris absolutis ante decretum, probat determinatam veritatem in conditionatis: Ergo si standum sit Adversariorum principijs, res contingentes & libera, vel nullo modo sunt futuræ ante decretum, & sic non datur scientia media: vel si sint futuræ in signo antecedenti decreto, non solum conditionatè, sed etiam absolute futuræ sunt, subindeque in sua futuratione nullo modo à divina voluntate dependent; quod repugnat principijs fidei, & doctrinæ Apostoli adherentis Deum omnia operari secundum consilium voluntatis suæ, atque Augustino dicenti, Deum facere futura ea prædestinando, & in sua prædestinatione futura nostra opera præscire, ut supra vidimus.

74. Deinde confutari potest Adversariorum responsio, & evidenter demonstrari, non solum futura absoluta in sui futuratione à decreto absoluto, sed etiam conditionata à conditionato pendere. Primum, quia (ut supra dicebamus) futurum est illud, quod est determinatum in causa ad habendam existentiam pro duratione sequenti: Ergo sicut nihil esse potest absolute futurum, nisi causa prima per decretum absolutum sit absolute determinata ab æterno ad dandam illi existentiam in tempore; ita repugnat aliquid esse conditionatè futurum, nisi eadem causa prima per decretum conditionatum determinata sit ad illud producendum, si poneretur aliqua conditio.

75. Secundò, Esse futurum sub conditione est aliquid reale, & non merum ens rationis: At non est aliquid reale intrinsecum rei, quæ futura sub conditione dicitur, cum hæc pro tunc nihil sit, subindeque non sit capax denominationis intrinsecæ: Ergo est aliquid reale ab extrinseca forma proveniens: At hæc realis & extrinseca forma nulla alia esse, aut intelligi potest, quàm liberum Dei decretum; cum id omne, quod à causa prima dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero: Ergo illo non præsupposito ac præintellecto in Deo, nihil potest esse, aut intelligi ab intellectu divino ut futurum sub conditione.

76. Tertio, Repugnat Deum cognoscere res ut possibles non præintellectâ suâ omnipotentia, à qua constituitur potens illas producere: Ergo etiam implicat ipsum eas intelligere ut futuras, sive absolute, sive conditionatè non præintellecto decreto divino. Consequentia patet, sicut enim possibilitas ordinem dicit ad omnipotentiam Dei, ita & futurity ad eus decretum.

77. Quarto, Futurity conditionata dicit aliquam actualitatem, quam non includit mera possibilitas; id enim, quod est conditionatè fu-

aturum, dicit ordinem ad existentiam ut habendam, si poneretur aliqua conditio: illud vero, quod est merè possibile, præcinit omnino ab ordine ad existentiam, & est profertus indifferens ad illam habendam: At major illa actualitas, ordoque ille ad existentiam sub conditione habendam non potest subterfugere divinam causalitatem; alioquin daretur grædus aliquis actualitatis & existentia, qui à Deo, ut prima causa non procederet: Ergo cum id omne, quod à prima causa dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero, ut supra dicebamus, manifestum est, futurationem conditionatam rerum contingentium à decreto conditionato divina voluntatis pendere.

Denique, Quod est futurum conditionatè, respicere debet voluntatem divinam alio modo dispositam, quàm si esset merè possibile: At quod est merè possibile respicit voluntatem divinam ut omnino indifferentem & indeterminatem. Ergo quod est conditionatè futurum, illam respicere debet ut determinatum per aliquod liberum Dei decretum, non absolute, sed conditionatum.

§. V.

Præcluditur aditus solita evasioni Adversariorum.

MIRUM est quantum hæc argumenta premant, & torqueant Adversarios, unde ut ab illis se expediant, in omne latus se vertunt, nihilque intentatum relinquunt; omnes tamen eorum solutiones, quocumque modo explicentur, ad hanc tandem reducuntur, quod cum res conditionatè futura non sit effectus absolute existens, sed sub conditione, non requirit influxum divinam præsentem realiter, sed tantum objective; & eodem modo requirit decretum existentiam, non exercitam, sed objectivam: id est, sufficit quod Deus cognoscit se habiturum decretum, ex hypothesi quod causa secunda libera constituta in tali rerum ordine, & sub talibus circumstantijs operatura sit. Hoc itaque volunt inter futura absoluta & conditionata interesse discrimen, quod absoluta dependent à decreto actuali, & exercito, & actu posito, ac existente in Deo; conditionata vero non requirunt decretum actu posito, & existentiam voluntate divina, sed tantum decretum, quod esset, & poneretur, si poneretur conditio. Existencia enim causa, inquit, habere debet proportionem cum existentia effectus; unde sicut necessarium est, ut effectui, qui est, assignetur causa, quæ pariter sit, ita sufficit, si effectui, qui est, assignetur causa, quæ erit, & effectui, qui esset, causa quæ esset: quia ergo futura conditionata nec sunt, nec erunt, sed solum essent, si conditio poneretur; satis est ut pro illis assignetur in Deo aliquod decretum, quod esset, & poneretur, si poneretur conditio.

Hanc responsionem plurimum extollunt quidam Recentiores, eamque putant esse velut murum æneum ad infringendos omnes impetus, & eludenda omnia tela Thomistarum. Hoc tamen effugium facillimè potest impugari, & murus ille sine arce, & sine ullo tormento bellico penitus infringi.

Lapsus enim, sicut ad sonitum & clangorem tubæ.

tubarum sacerdotium muni Jericho olim cor-
 tuerunt, ut refertur Josue 6. Ita ad fontem Au-
 gustinæ tubæ statim corruit murus ille non au-
 gustinæ, sed luteus Adversariorum. Si enim vera
 neus, sed luteus Adversariorum. Si enim vera
 est regula, quam (ut supra vidimus) frequenter
 tradit Augustinus in libris, de prædestinatione
 Sanctorum, & de dono perseverantiæ, nimirum
 quod Deus in ista prædestinatione præcitat futu-
 ra, & quidquid à Deo præcitur, ab illo etiam
 prædestinatur: manifestum est, quod sicut Deus
 de facto præcitat futura conditionata, etiam de
 facto illa prædestinat, & prædestinat; & quod si
 de facto ea non prædestinat, sed solum prædesti-
 nasset, etiam de facto illa non scit & cognoscit,
 sed tantum scisset & cognovisset. Si quidem
 juxta Augustinum hæc duo, præscientia, & præ-
 destinationis respectu bonorum, in Deo eodem
 modo se habent, & ut ita loquar, eodem passu
 incedunt: unde si præscientia est actus in Deo, in
 illo etiam debet esse actus prædestinationis; & e
 contra, si prædestinationis non sit actus in illo, sed
 tantum esset, etiam non est actus in illo, sed tan-
 tum esset præscientia.

Secundo, Decretum illud, quod Adversarij
 dicunt objectivè existerè in mente divina, pro
 illo priori, quo cognoscit futura conditionata,
 non obicitur menti divinæ ut merè possibile, ut
 constat; à decreto enim purè possibile non sumit-
 tur denominatio futuri, sed tantum possibilis in
 effectibus voluntatis divinæ: non obicitur eti-
 am pro nunc ut futurum, cum futurum repugnet
 divinis decretis, ut supra contra Suarezem osten-
 dimus: Ergo pro illo priori obicitur intelle-
 ctui divino ut præsens, & exercitè existens; cum
 inter possibile, futurum & præsens nullum des-
 tur medium; & consequenter, cum intellectus
 divinus sit omnino infallibilis, divinum decre-
 tum verè pro tunc est præsens, & exercitè exi-
 stens.

Dices, Illud pro illo priori obicitur intellectu
 divino ut futurum, non quidem absolute, sed
 conditionatè; ex hypothesi scilicet, quod causa
 secunda libera constituta in tali rerum ordine, &
 sub talibus circumstantiis operatura sit.

Sed contra: Non minus repugnat divinis
 decretis conditionata futurum, quam absolu-
 ta: Ergo hæc responsio falsè nititur fundamen-
 to. Probat Antecedens: Ideo repugnat il-
 lis futurum absolute, quia voluntati divinæ re-
 pugnat absolute mutatio: Sed etiam illi repu-
 gnat mutatio conditionata: Ergo & conditi-
 onata futurum. Major est certa, ut enim do-
 cent Theologi infra quæstione 19. si daretur in
 Deo decretum absolute futurum, mutaretur
 Dei voluntas, quia transiret de non volente
 pro aliquo instanti in quo, in volente pro alio.
 Minoretiam constat, nam divinæ voluntati,
 sub quacunque consideratione, repugnat mu-
 tari.

Confirmatur, & magis explicatur hæc ratio.
 Conditionata futurum decreti consistit in eo,
 quod decretum sit futurum, si ponatur aliqua
 conditio: At decretum esse futurum sub ali-
 qua conditione arguit divinam voluntatem sub
 tali conditione mutandam; ut esse futurum
 absolute, arguit absolute mutandam esse: Er-
 go si Deo repugnet conditionata futurum: re-
 pugnat etiam illi conditionata futurum de-
 cretum.

Confirmatur amplius. Futuro conditionato
 nequit repugnare transitus in futurum absolu-
 tum, si purificetur conditio: Sed quavis purifi-
 catione conditione repugnat divinis decretis, quod
 sunt absolute futura, cum repugnet divinam vo-
 luntatem absolute mutari: Ergo non possunt
 divina decreta obtinere rationem futuri sub a-
 liqua conditione.

Tertio principaliter arguitur. Si verum est
 illud, quod dicunt Adversarij, nimirum, quod si
 effectus, qui est, requirit causam, quæ sit, ita
 effectus, qui erit, sufficit causa, quæ erit, & effe-
 ctus, qui esset, causa quæ esset, sequitur quod fu-
 tura absolute non requirant in Deo aliquod de-
 cretum actuale & exercitum, seu quod sit actu in
 voluntate divina, sed tantum decretum quod e-
 rit, & quod ponetur; & ita quod omnia sint fu-
 tura tam absolute, quam conditionatè indepen-
 dentia à decreto actuale & exercitè divinæ vo-
 luntatis, quod Adversarij non admittunt. Sequen-
 tia probatur: Futura absolute non sunt actu, ut
 constat, sed erunt & ponentur in aliqua differ-
 entia temporis: Ergo si effectus, qui erit, sufficit
 causa, quæ erit, ad hoc ut aliquid sit absolute fu-
 turum, non requiritur decretum, quod actu sit,
 sed sufficit decretum, quod erit.

Dices, Disparem esse rationem, quia cum fu-
 tura absolute sint habitura suum esse, merito
 supponunt decretum circa talem futuritionem:
 At, vero futura conditionata, cum nunquam sint
 habitura esse, sed essent habitura, si conditio po-
 neretur, non supponunt decretum actuale, quod
 Deus habeat formaliter, sed tantum quod habe-
 ret, si poneretur conditio.

Sed contra primo: Licet in futuris conditi-
 onatis non sit aliqua entitas actualis, reperitur ta-
 men in illis veritas actualis, libera & contingens:
 Hæc enim proposuit, Si Christus apud Tyrios præ-
 dicasset, penitentiam egissent, non minus est vera pro
 illo signo, quod futura conditionata cognoscun-
 tur à Deo, quam ista, antichristus erit: Sed om-
 nis veritas actualis, libera & contingens suppo-
 nit necessariò decretum actuale liberam primi
 agentis; aliter talis veritas esset independens,
 & per essentiam talis: Ergo futura conditio-
 nata præsupponunt decretum Dei, nedum ob-
 jectivè cognitum, sed etiam actuale & exerci-
 tum.

Secundo, Licet res conditionate futura tem-
 pore futuritionis non habeat actualem existen-
 tiam, imò interdum nunquam eam de facto ha-
 bitura sit de facto conditionis, quæ nunquam
 purificabitur; dicit tamen ordinem ad illam
 habendam, si poneretur conditio: qui ordo
 præsens est, & non futurus futuritionis tempo-
 re, ut docet D. Thomas quæst. 12. de veritate
 art. 10. ad 2. unde cum talis ordo ad existentiam
 exoptat in Deo aliquam causam præsentem &
 existentem, quæ non potest alia esse aut concipi,
 quam decretum actuale & exercitum voluntatis
 divinæ; futura conditionata non minus requi-
 runt in Deo decretum actuale & exercitum, quæ
 absolute.

Addo, quod si non obstante, quod res absolu-
 te futura non existat de facto, sed exitura sit,
 petit nihilominus decretum existere de facto, jã
 non est eadem ratio de divinis decretis, & de a-
 lijs causis: siquidem illæ solum ut futuræ exigunt
 tur ad absolutam futuritionem, decretum autem
 divinum ut exercitè existens à illam requiritur;
 & consequenter ex eo, quod aliæ causæ solum
 ut futuræ sub conditione exigantur ad conditi-
 onatam futuritionem suorum effectuum, non re-
 quiritur decretum, quod actu sit, sed sufficit
 decretum, quod erit.

Confirmatur amplius. Futuro conditionato
 nequit repugnare transitus in futurum absolu-
 tum, si purificetur conditio: Sed quavis purifi-
 catione conditione repugnat divinis decretis, quod
 sunt absolute futura, cum repugnet divinam vo-
 luntatem absolute mutari: Ergo non possunt
 divina decreta obtinere rationem futuri sub a-
 liqua conditione.

Ac colligunt Adversarij, quod hoc ipsum suffi-
ciat in divino decreto.

92. Quarto impugari potest principalis respon-
sio ex absurdo & inconvenienti, quod ex illa se-
quitur. Si enim scientia, quam habet Deus de
futuris conditionatis; nullum supponat in volu-
tate divina decretum actuale & exercitum, nul-
lo modo erit Deo libera, sed omnino necessaria,
sicut scientia simplicis intelligentiæ: Consequens
est falsum, nec admititur ab Adversarijs, qui vo-
lunt scientiam conditionatorum vocari *mediam*,
quia mediat inter scientiam liberam, & necessa-
riam, ac de utraque participat; & partim libera,
partim necessaria est: Ergo &c. Sequela Majoris
probat: Ut aliqua scientia sit alicui libera,
supponere debet alicuius actum voluntatis, a
quo imperetur, vel a quo ejus objectum depen-
deat: Ergo si scientia conditionatorum in Deo
nullum supponat actuale decretum, a quo impe-
retur, & a quo futuritio conditionata rerum con-
tingentium dependeat, non erit Deo libera, sed
purè naturalis & necessaria.

Respondebis, talem scientiam posse dici Deo
liberam, quamvis nullum supponat in voluntate
divina decretum actuale & exercitum, in quo
funderetur; quia cum versetur circa res contingen-
tes & liberas, conditionatè futuræ, ita Deo con-
venit, quod potuit illi non competere.

93. Sed contra: Hoc quod est taliter esse, quod
potuerit non esse, non sufficit ad conceptum li-
bertatis, nisi possit esse, vel non esse ab intrinseco,
hoc est ratione propriæ voluntatis: Ergo si sci-
entia conditionatorum possit Deo non convenire
solum ab extrinseco, & ratione tantum con-
tingentiæ & libertatis creatæ, non vero ab in-
trinseco, & ratione voluntatis divinæ determi-
nantis illorum futuritionem, non poterit dici
Deo libera. Consequentia patet, Antecedens
vero probatur. In hoc distinguitur contingens
à libero, quod contingens taliter est, quod potest
non esse ratione alicujus extrinseco: v. g. fructus
arboris dicitur contingens, quia potest non esse,
& impediri à gelu, vel à grandine, vel alijs
causis extrinsecis; liberum autem à principio in-
trinseco potest esse, vel non esse: Ergo id, quod
potest non esse, vel alicui non convenire, solum
ab extrinseco, non vero ab intrinseco & ratione
propriæ voluntatis, licet possit dici contingens,
nullo tamen modo potest dici liberum; & ita
juxta hanc responsionem scientia conditionato-
rum erit quidem Deo contingens, non tamen
libera, quod est absurdum. Imo si talis scientia
conveniat Deo ante omne decretum actuale, &
exercitum, convenit illi non solum contingen-
ter, sed etiam casualiter & fortuito: tunc enim
aliquid convenit alteri fortuito & à casu, quando
illi accidit præter intentionem: Sed scientia
conditionatorum, supposito quod conveniat
Deo ante omne decretum actuale & exercitum,
convenit illi præter intentionem; erit enim in
eo ante omnem actum voluntatis divinæ, &
consequenter ante omnem intentionem divi-
nam: Ergo convenit Deo casualiter & fortuito,
quod absurdissimum est, & divinæ providentiæ
& sapientiæ injuriosum.

94. Quinto contra principalem solutionem sic
arguo: vel decretum illud, quod assertores sci-
entiæ mediæ volunt existere tantum objective
in mente divina, & non esse actuale & exerci-
tum, sed futurum & ponendum, si ponetur co-
ditio, est prædeterminans, seu causans liberi ar-

bitrij determinationem, vel purè indifferens, &
expectans determinationem à voluntate crea-
ta? Si primum dicatur, libertatem tolleret juxta
Principia Adversariorum: Si vero secundum
asseratur, & ab illo non poterit oriri determi-
nata futuritio rerum contingentium & liberarum,
subindeque non erit sufficiens ad salvandam in
in Deo rationem primæ causæ respectu futuriti-
onis conditionatæ illarum, & ordinis ad existen-
tiam qui in ea includitur. Sequela patet, cum
enim decretum indifferens non magis connectat-
ur cum assensu, quam cum dissensu voluntatis
creatæ, & indifferenter ad utrumque se habeat;
non magis causat futuritionem, quam non futu-
rionem actuum nostrorum liberorum. De
quo fuit in tractatu de voluntate Dei, quando
decreta indifferentiæ refellemus.

Denique si conditio, quæ suspendit existen-
tiam futuri, suspendat etiam actum decreti, sequi-
tur voluntatem salutaris omnium hominum (quam
D. Thomas supra relatus docet esse conditio-
natam ex parte objecti) promissiones Dei, seu
communes, seu privatas, aliquam conditionem
nunquam implendam importantes, nullum a-
ctum divinæ voluntatis ponere, sed omnes sus-
pendere, & esse merè impossibiles: quandoquidè
sunt de re conditionatè futura, nunquam imple-
da: quod absurdum est, & à communi Theo-
logorum sententia alienum. Unde mirum est,
quod cum assertores scientiæ mediæ rejiciant
decreta conditionata solum ex parte objecti,
quæ admittuntur à Thomistis, & quæ, ut fatetur,
Suarez, nullam ponunt imperfectionem in Deo,
ipsi tamen assingant decreta conditionata ex
parte subjecti, quæ imperfectionem potentia-
tis & suspensionis important, velinque con-
ditionatorum scientiam non importare dec-
retum actuale & exercitum in voluntate divina,
sed tantum futurum & ponendum, si ponetur
conditio, quod est esse conditionatum ex parte
subjecti, ut supra declaravimus.

S. VI.

Quintum argumentum ex inutilitate scientiæ me-
diæ ad dirigendum Deum in suis decretis
absolutis.

De seniores scientiæ mediæ ad duo præcipue
capita illius necessitatem, vel utilitatem re-
ducunt. In primis voluntatem esse utilem, vel
necessariam ad dirigendum Deum in suis dec-
retis absolutis, seu ad fundandam certam & infal-
libilem futurorum absolutorum notitiam; quia
existimant, quod nisi Deus prius per scientiam
illam exploratricem, creatæ voluntatis fibras, &
cordis humani recessus exploraret, & videret quid
homo in his, vel illis occasionibus & circum-
stantijs posset ex innata libertate volutus sit
sub concursu indifferenti, quem illi offert; non
posset quidquam certo & infallibiliter statuere
circa salutem & conversionem hominum; & se
exponeret periculo, ut id non fieret, quod effici
citer intendit.

Deinde scientiæ mediæ necessitatem, vel uti-
litatem repetit ex libertatis concordia cū præ-
destinatione & gratia efficaci: arbitrantur enim
certitudinem prædestinationis, & divinæ gratiæ
efficaciam cum libertate nostra non aliter posse
componi, quam recurrendo ad prævisionem fu-
turi consensu per scientiam mediæ, & consent
quod si divinum decretum & gratia ex illo pro-
manans,

manans, consensum & determinationem nostræ voluntatis, prioritate naturæ & causalitatis antecederet, ejus libertatem violaret, & necessitatem antecedentem, libertati inimicam & adversariam induceret.

Utr ergo scientiæ mediæ inutilitas evidenter ostendatur, demonstrandum est, illam ex neutro capite esse necessariam, id est nec ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, nec ad ineundam, vel explicandam libertatis creatæ cum prædeterminatione & gratia efficaci concordiam. Primum ostendemus in hoc paragrapho, alterum in sequenti.

88. Dico ergo primò : Scientiam mediam non esse necessariam ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, seu ad fundandam certam & infallibilem futurorum absolutorum notitiam.

Probatur primò argumentò desumptò ex principijs adversariorum. Ut Deus per scientiam mediam dirigere in suis decretis absolutis, debet etiam intellectu divino præcipuas quædam & subordinatio inter cognitionem futurorum conditionatorum & absolutorum ratione ejus Deus prius in aliquo signo rationis exploraret res contingentes & liberas, sub statu conditionato, quam sub statu conditionato: v. g. quid faceat Petrus, si in his, aut illis occasionibus, & circumstantijs ponetur, & ad quid determinaret concursam indifferentem, quem illi offerret; Sed hoc non potest dici juxta Adversariorum principia: Ergo &c. Major admittitur ab Adversarijs, potissimum à Fonteca, qui fateretur ad vincendas difficultates, quæ passim emergebant de prædeterminatione & providentia, se excogitasse hanc conditionatorum, & absolutorum distinctâ cognitionem, nempe ut scientia conditionatorum parva esset, & exploratix ad absolutam scientiam, & hoc etiam sæpius suo libro fateretur P. Annatus, præsertim disp. 2. contra Anonimū, ubi concedit scientiam mediam futuri conditionati esse priorem scientiæ absolutorum, & illi præferre sicut in intellectionem volitioni, ac illi prætere, sicut generationem Verbi processioni Spiritus sancti. Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur, Nulla potest dari prioritas & subordinatio in intellectu divino inter absolutum, & conditionatorum scientiam; nec Deus prius explorare res contingentes & liberas sub statu conditionato, quam absolute; si nullum possit dari instans, vel signum rationis, in quo res contingentes & libere sint prius cognoscibiles ut conditionate futuræ, quam absolute; Sed ita est quòd juxta Adversariorum principia nullum potest assignari instans, vel signum rationis, in quo res contingentes & libere sint prius cognoscibiles ut futuræ conditionate, quam absolute: Ergo nulla potest dari prioritas, & subordinatio in intellectu divino inter absolutum & conditionatorum scientiam. Major constat, Minor probatur. Defensores scientiæ mediæ ideo volunt res contingentes & liberas esse conditionate futuræ in signo antecedenti divinum decretum, & ut tales à Deo cognosci per scientiam mediam; quia possunt de illis formari propositiones contradictoriæ, quarum una debet esse determinate vera, & altera falsa, & consequenter objectum illarum determinare futurum, vel non futurum. Vel ut alij volunt, quia in tali signo potest fieri suppositio eventus futuri, seu supponi, quòd res illa aliquando erit, si ponatur

A talis, vel talis conditio, quod existimant sufficere ad rationem futuri, quod ita definiunt: *Futurum est illud, quod aliquando habebit existentiam*; & hoc potissimum fundamento nititur P. Annatus, atque ex hac definitione, quasi apud omnes recepta, præcipua Thomistarum argumenta solve- re conatur. Atqui hæc duæ causæ, seu probationes pro veritate & futuritione conditionatorum in signo antecedenti divinum decretum militat etiam pro futuris absolutis, quia ex illis pariter formari possunt propositiones contradictoriæ, & supponi quòd aliquando erunt, subindeque definitio illa futuri, quam tradidit P. Annatus, ipsi competere: Quid ergo impedit, quin jure conditionatorum fruatur, illisque pariter com- petat determinata veritas objectiva & futuritio in illo signo antecedenti divinum decretum, in quo Adversarij in Deo constituunt scientiam mediam? Imò cum propositiones contradictoriæ de conditionatis componantur ex absolu- tis simplicibus, & quælibet pars sit aliquo modo prior toto, propositiones contradictoriæ de futu- ris absolutis prius debent esse veræ & cognos- cibilis à Deo, quam contradictoriæ de futuris conditionatis; subindeque earum objecta, neps futura absoluta prius habere rationem futuri, quam conditionata, & per consequens scientiæ absolutorum in Deo præcedere debebit, condi- tionatorum notitiam, si standum sit Adversario- rum principijs. Unde P. Martinonus, novissimus Societatis Scriptor §. 4. relatus, docet futu- ra contingentia tam absoluta, quam conditio- nata esse determinate vera & cognoscibilia ab intellectu divino in signo antecedenti decretum; imò ex veritate & futuritione determinata, quæ supponit in se pro tali signo futuris absolutis, probat determinatam veritatem in conditiona- tis. Quare ipsa Adversariorum principia pepi- tuis evertunt scientiam mediam, ejusque inutili- tatem ad dirigendum Deum in suis decretis ab- solutis aperte declarant.

92. Probatur rursus conclusio, & magis adhuc ostenditur inutilitas scientiæ mediæ ad dirigendū Deum in suis decretis absolutis. Deus in formā- dis suis decretis absolutis circa salutem, & conversionem hominum sufficienter dirigitur per scientiam simplicis intelligentiæ? Ergo non indiget scientiæ mediæ directrice. Consequentia patet, Antecedens probatur, Deus per scientiam simplicis intelligentiæ comprehendit suam om- nipotentiam, & videt in thesauris ejus latere in- finita mediæ, seu auxilia efficacissima & suavissi- ma, quibus potest voluntates hominum poten- ter & suaviter ad se pertrahere, quando, & ubi voluerit, seu ut loquitur Ecclesia, *rebelles ad se pro- pterius compellere voluntates: Quis enim* (inquit Augu- stinus) *tam impie desipiat, ut dicat Deum malas ho- minum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* Quid ergo opus est, ut per scientiam mediam quærat & ex- ploret opportunitates & circumstantias tempo- ris, & loci, vel genium, complexionem, aut tem- peramentum hominis? præsertim, quia *divinæ gratiæ tempus agendi semper adest, nec moribus hominum illa sit ei mora, nec causis suspenditur ullis, ut ait S. Prosper in carmine contra ingratos, cujus verba infra referemus.*

Audiamus etiam Augustinum clare docentē, tempus, & locum, aliatque circumstantias à Deo prædeterminari suâ infinitâ providentiâ, non vero solum explorari suâ scientiâ: *Adulter* (in- quit)

in Enchi- rid. cap. 98.

art. 6. §. 6. 100.

Homil.
23. inter
50.

quit) non fuisti in illa tua vita præterita, plena ignorantia nondum illuminatus, nondum bonum, malumque discernens, nondum credens in illum, qui te nescientem regebat. Hoc tibi dicit Deus tuus: regebam te mihi, servabam te mihi. Ut adulterium non committeres, suavor desuit: ut suavor deesset, ego feci. Locus & tempus desuit, & ut hæc deessent, ego feci. Assuit suavor, non desuit locus, non desuit tempus: ut non consentiret, ego feci. Agnosce ergo gratiam eius, cui debes quod non admisisti. Mihi debet iste quod factum est, & dimissum vidisti: mihi debes & tu quod non admisisti: nullum enim est peccatum, quod fecit homo, quod non possit facere alter homo si desit rector, à quo factus est homo.

101. Denique suaderi potest conclusio ab absurdo & inconvenienti, quod sequitur ex Adversariorum sententia. Si enim Deus scientiã mediã directricem disponderet prædestinationem & conversionem hominum, sequeretur non repugnare ex natura rei, & metaphysicè loquendo, esse aliquem hominem, quem Deus, etiam de potentia absoluta, convertere & prædestinare non posset: Sed hoc absurdissimum est, & repugnat supremo Dei dominio in nostras voluntates, atque supremæ Dei prædestinantis libertati; tunc enim in non prædestinando istum hominem liber non esset, siquidem extremum positivum, nimirum prædestinationem in sua libera potestate non haberet: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Ex natura rei non repugnat dari hominem, qui in nullo tempore, & in nulla occasione, & cum nullis auxilijs ex se non efficacibus velit se convertere; nam cum sit omninò contingens, ut ista media fortiantur sicut effectum, & nullum ex illis ex se efficaciam habeat respectu effectus, infallibilemque connexionem cum illo; licet moraliter loquendo impossibile sit, tamen ex natura rei non repugnat, ut sicut hoc, ut illo medio, hæc vel illà occasione positus, non convertitur homo; ita nec positus alijs quibuscunque similibus convertatur. Cognosceret ergo Deus per scientiam mediã moralem hominẽ per nullum ex his medijs & auxilijs moraliter tantum excitantibus, fore convertendum; ac proinde si directricem hæc scientiã illius prædestinationem & conversionem necessario debet dispondere, non poterit illum convertere, nec prædestinare; nulla enim media in sua scientia inveniet, quibus applicatis talis homo infallibiliter convertatur.

102. Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. Deus non potest hominem prædestinare, nisi per scientiam mediã prævideat, illum suæ vocationi liberè responsurum, si ponatur in his, vel illis occasionibus & circumstantijs, alioquin vel jura libertatis humanæ violaret, vel se exponeret periculo, ut non fieret, quod efficaciter decernit, ut Adversarii docent: Sed dabilis est casus, in quo homo in omni occasione & circumstantia divinæ vocationi supponatur resistens; siquidem nec singulæ vocationes, nec omnes collectivè, superant resistenciam libertatis arbitrij, cum nulla illarũ, juxta Adversarios, gaudeat efficaciam, infallibiliter, & ab extrinseco connexa cum futuro consensu; & cum voluntas creata, in quibuscunque occasionibus, & circumstantijs posita, possit cum qualibet gratia & vocatione componere resistenciam & dissentium; alioquin, ut illi volunt, ejus libertas destrueretur. Ergo si prædestinatio necessario supponat directionem scientiæ mediæ, & prævisionem futuri consensu voluntatis humanæ, sequitur esse casum, me-

A raphysicè factem, possibilem, in quo Deus de potentia etiam absoluta hominem convertere, & prædestinare non possit: Hoc autem falsissimũ, & absurdissimũ esse, quis non videat? ut enim ait Augustinus in Enchir. cap. 97. *Pbi est illa omnipotentia, quæ in celo & in terra, omnia quæcumque voluit, fecit?*

§. VII.

Sextum argumentum, ex inutilitate scientiæ mediæ ad conciliandam humanam libertatem cum prædestinatione & gratiæ efficaciam.

Dico secundò: Scientiam mediã non esse inordinabilem, aut idoneam ad conciliandam humanam libertatem cum prædestinatione & gratiæ efficaciam. Ita, præter Thomistas, docent plures Doctores eximij ex omnibus Academijs & Ordinibus, quos referunt Alvares, Salmaticenses, Joannes à S. Thoma, & alij: inter hos ex Salmantina Academia præcipue eminent Curiel, & Basilus Legonienis, viri toto orbe celeberrimi, qui licet scientiam mediã aliquando docuerint, tamen sapientiores facti, eam retraherunt, ac reprobant; quod certe non leve habitamentum est nostræ sententiæ. Ex Academia Complutensi Villegas, ex Olcenti Galpar Ram, ex Parisiensi Coqueus, & Lambertus, ex Diacensi Ektius, & Sylvius, & tandem ex Lovaniensi omnes Doctores unanimi consensu rejecerunt scientiam mediã, & de ea hoc tulere judicium, seu censuram: *Sententia hæc Dei bonitatem obscurat, justiciam emergat, Scripturæ illudit, Patrum testimonio in alieno sensu detorquet; humanæ rationis corruptions applaudit, humilitatis fundamentum evertit, præcædendi necessitatem non magnam relinquit, propriarum veritatum fiduciam ingenerat; in salutis negotio, quod præcipuum est, homini donat, quod minus Deo: gratiam Dei libero subdit arbitrio, & ejus pedissequam facit. In summa à Pelagio non satis præcul abscedit: Lutheri verò, & Calvini, & aliorum nostra tempestatis hæreticorum sententiam, dum ab ea videri vult quàm longissime recedere, potens usque debellare, magis imprudens sublit, atque confirmit.*

Scotus, etiam in 1. dist. 39. quaest. 1. §. 1. *de contingentiæ rerum, clarissimè, rejicit scientiam mediã, seu scientiam futurorum contingentium independentem à decreto, ac determinatione voluntatis divinæ; docet enim, quod propositiones de futuro contingenti ante actum divinæ voluntatis non sunt determinatæ veræ, sed quasi neutre: voluntas vero divinæ ligens unam partem, facit illam determinatæ veram, & ex tunc certò cognoscuntur à Deo, quod non accidit in propositionibus necessarijs, quæ quia in illo primo instanti ante determinationem divinæ voluntatis sunt veræ, utpote quæ in sua veritate dependent à voluntate divinæ, idèò in illo primo instanti cognoscuntur à Deo, subditque: Tunc autem, id est, in illo primo instanti, non sunt vera contingentiã, quia nihil est tunc, per quod habeat veritatem determinatam: postea autem determinatione voluntatis divinæ, jam sunt vera, videlicet pro illo secundo instanti; & hoc eadem erit ratio intelligendi divini intelligendi ista, quæ sunt jam vera in secundo instanti. Quò nihil claritè & expressius contra scientiã mediã dici potest. Undè qui se ex Franciscana familia illà admittunt, non Scoti, sed Molinæ discipuli, quantum ad hoc, dicendi sunt.*

Nonnulli

105. Nonnulli quoque ex Patribus Societatis Jesu scientiam mediam ut inutilem ad conciliandam libertatem cum prædestinatione & decretis absolutis rejiciunt, præsertim Henricus Henriquez, Typhanus, & Azorius, quorum verba & textus expressos infra in Apologia Thomistarum referemus. Imo Azorius libro 4. in sit. Moral. cap. 22. quæst. 2. quod olim de Cicerone Augustinus dixit, ut faceret homines liberos, fecisse sacrilegos, de junioribus Theologis Societatis asserit: *Pauci (inquit) juniori Theologi, forsatis ut voluntatem nostram liberam faciant: Juniores sacrilegam, dum negant Deum liberam nostram opera bona prædesuntur.* His adjaungi potest Joannes Lallemandet, recentissimus Scriptor Ordinis Minorum: ille enim tomo primo carolis Theologici disp. 8. partitione 3. ostendit nec Magistrum tententiarum, nec alios veteres Theologos in lectione Sanctorum Patrum veritatis, neque Patres Concilii Tridentini scientiam mediam agnovisse, nec illam adhibuisse ad conciliandam libertatem nostram cum prædestinatione, & gratia efficaci, & tandem ironice sic concludit: *Quanta igitur ignorantia tenebra in antiqui Theologi, & quanta lux illuminans de novo præcipua religionis nostræ mysteria apud RR. Patres Societatis orta? His præmissis,*

106. Probatur primò conclusio, & demonstratur inutilitas scientiæ mediæ ad conciliandam libertatem, hoc discursu. Augustinus recte cum nostra libertate eorum prædestinationis, & efficaciam gratiæ composuit: Sed ad talem concordiam stabilendam & explicandam non adhibuit scientiam mediam: Ergo ad hoc illa non est necessaria, vel idonea: Major non potest sine temeritate negari, cum doctrina Augustini in materia prædestinationis & gratiæ à Cælestino Papa in Epistola ad Episcopos Galie, & à Leone, tertio post Cælestinum Pontifice, laudata & approbata fuerit, ut referunt in præfatione ad librum de prædestinatione Sanctorum, illamque Romanam Ecclesiam semper amplectam fuisse, constat ex Hormida Papa in Epistola ad Possessorum Episcoporum, & ex Joanne secundo in Epistola ad Avienum Senatorem;

107. Totâ ergo difficultas devolvitur ad Minorem, quæ multipliciter demonstratur. Primò ex confessione ipsius Molina, qui in hac causa est velut coriphæus & antesignanus, ille enim in concordia Ulmipone edita anno 1588. fol. 487. loquens de scientia media dicit, *Sic data, & explanata fuisse ab Augustino, fortè nunquam Pelagianæ heresi fuisse exorta, neque Lutheri tam impudenti libertatem arbitrii nostri fuisse aut negare, obviendū cum divina gratia & prædestinatione coherere non possit, neque ex Augustini opinione, concertationibusque eius cum Pelagianis tot fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos descissent, facileque reliquit illa Pelagianorum in Galia, quarum in Epistola Prosperi, & Hilarij fit mentio, fuissent extinctæ &c.* Quibus verbis aperte profertur Molina, D. Augustinum non adhibuisse scientiam mediam ad stabilendam, vel explicandam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci, illumque strenuè quidem laborasse & dimicasse, ut fides adversus Pelagianos propugnaret; sed minus feliciter, quia legitimam viam defendendi & conciliandi libertatem humanam cum prædestinatione & gratia efficaci, nempe scientiam mediam, vel nescivit, vel non explanavit & quia

A ram potens antidorum & alexipharmacum adversus Pelagij venena & pestiferam hæresim ab ejus memoria excidit, vel uti hoc remedio neglexit, hæc pestem omnino non abstulit, & reliquas illas Pelagianorum, de quibus in Epistolis Prosperi & Hilarij fit mentio, totaliter non extinxit. Denique quia lux illa Molinistica ei tunc non affulit sub quadam veluti caligine extingens, ad rem non attendit, ut idem Author loquitur, ibidem membro 6. *J. Quoad Augustinum.* Quâ prudentiâ, & sapientiâ hæc dicta sint, iudicio prudentis Lectoris relinquo: interim tamen ex confessione Molina habetur, Augustinum non adhibuisse scientiam mediam ad stabilendam, vel exponendam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci. Quid ergo adhuc egemus testibus?

B Secundo probatur eadem Minor: Juxta Augustinum libro de gratia Christi cap. 47. & libro 4. contra Julianum cap. 8. *ista questio, ubi de arbitrio libertatis & Dei gratia disputatur (& idem est de prædestinatione) ita est ad discernendum difficile, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur: quando autem asseritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri.* Verba sunt Augustini. Quare ut arbitrii libertatem, & simul Dei gratiam defenderet, semper ad scientiæ altitudinem, & Dei inscrutabilitatem cum Paulo consuebat. At juxta Adversarios conciliatio ista per scientiam mediam facillima est, & quando illa mediante divina gratia defenditur, liberum arbitrium ne apparenter quidem auferri putatur: Ergo conciliatio Augustini certitudinis prædestinationis, & efficaciam divinæ gratiæ cum libertate nostrâ non est per scientiam mediam.

C Tertio, ex modo conciliandi libertatem nostram cum efficaciam gratiæ, & certitudine prædestinationis, traditò ab Augustino, plures ex fidelibus fuerunt turbati; quia scilicet astruebat vocationem secundam propositum, ex qua inferebatur nostram libertatem everti, occasionemque torporis & negligentiam hominibus exhiberi, ut in suis Epistolis testantur Prosper & Hilarius, & de hoc ab Augustino petunt edoceri; quomodo scilicet ex isto vocationis modo occasio negligentiam vocatis non detur, & non vocatis ansa desperationis? Videatur Prosper prope finem Epistolæ, & Hilarius paulò ante medium, ubi hæreticorum nomine infert; ex vocatione secundam propositum, & perseverantiæ dono, prout ab Augustino traditur, inutilem fore exhortationem & correctionem. At ex efficaciam & certitudine prædestinationis non ab intrinseco; sed ex sola præscientia conditionata nostri consentus prævisi, qualiter à modeinis astruitur, hæretici nunquam intulerunt hæc inconvenientia; imò ad hæc vitanda hunc conciliationis modum Recentiores excogitarunt; eadem absurda ex prædestinationis certitudine & efficaciam gratiæ, prout à nobis ponitur, inferentes, quæ à Semipelagianis olim inferebantur ex Augustini lenitentia, ut vidimus supra art. 3. & similis in tractatu de voluntate Dei ostendimus. Ergo conciliatio Augustini non est per scientiam mediam, sed qualiter à nobis astruitur.

D Quarto, Efficaciam gratiæ & certitudo prædestinationis juxta doctrinam Augustini oritur ex omnipotentissima Dei potestate & summo dominio, quod magis habet in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas; ut docet de

108

109

Disp. 4. art. 4.

110

correctione & gratia cap. 14. At certitudo prædestinationis & efficacia gratiæ ex præscientia conditionata proveniens talis non est: illa enim non descendit ex omnipotentissima Dei potestate & supremo dominio, quod habet in nostras voluntates, sed ex prævisione futuri consensus & potestate liberi arbitrij, pro suo nutu & innata libertate ad unum extremum se applicatis & determinantis sub concursu & auxilio Dei purè indifferenti: Ergo hic conciliandi modus à mente & doctrina Augustini longissime distat.

111. Quintò, Efficacia gratiæ, & consequenter prædestinationis, talis est de mente Augustini, ut de nolentibus faciat volentes, & de repugnantibus consentientes. Sic docet libro contra duas epistolas Pelagianorum capite 19. Sed efficacia gratiæ & prædestinationis ex sola præscientia orta, non facit homines de nolentibus volentes, & de repugnantibus consentientes; sed de volentibus in statu conditionato volentes in statu absoluto; Ergo ista efficacia & modus conciliandi libertatem arbitrij nostri cum illa non coheret cum doctrina D. Augustini, sed illi repugnat.

112. Denique Minor principalis suadetur. Modus conciliandi libertatem cum prædestinatione, quem docet Augustinus, longè diversus est, & omnino oppositus illi, quem docebat Faustus Sempelagianorum Coriphæus: Sed Faustus conciliabat libertatem cum prædestinatione per præscientiam futuri consensus; ut constat ex libro, quem edidit de gratia, & humanæ mentis arbitrio, in quo sæpe repetit & inculcat tanquam præcipuum suæ doctrinæ fundamentum, *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil deerit*; & in eo D. Augustinum, suppresso nomine, sæpe accusat tanquam libertatis destructorem, Manichæum, & gentilitiæ superstitioris reum; ut ibidem videri potest, & notat Sixtus Senensis libro 6. Bibliothecæ capite 252. Videri etiam potest Baronius ad annum 490. ubi postquam retulit, & ostendit libros Fausti de gratia & libero arbitrio, ab Hormisdæ Papa, & ab universali Ecclesiâ, tanquam hæreticos, & Pelagianam doctrinam continentés, fuisse damnatos, sic concludit ibidem número 32. tomo 6. pagina 343. *Cum igitur Fausti sententia ubique ab Ecclesiâ Catholica fuerit contradicendum, videant quantum periculo quidam ex Recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confitent, à S. Augustini sententia de prædestinatione recedant: cum alioquin arma non desint, quibus hæretici prostigentur.*

113. Ex his intelliges, non iniquè à Dominicanis accusatum fuisse Molinam, & ad tribunal sanctæ Inquisitionis raptum, ut P. Arnatus frequenter nobis objicit; non enim solùm actum est in Molinam, quòd scientiam mediam invexerit, sed quòd ignoram dixerit Augustino, & ex ejus inficitia infelicitè contra Pelagianos pugnavisse; nec posse hæreticos vinci, nisi ex promptuario sententiæ mediæ nova arma subministrantur, quorum usum Augustinus nesciverit cum magna animarum pernicie, & sub quadam veluti caligine extiterit, eò quòd fulgens illud scientiæ mediæ jubar ei nõ affluerit. Hoc certe malè habuit Dominicanos, imò ipsos Molinæ defensores, qui verba illa in D. Augustinum, & toram Ecclesiâ contumeliola, ex posterioribus Molinæ editionibus eraserunt; atque hæc fraternâ emen-

A datione publicam Ecclesiæ in ipsum sententiam averterunt.

Probatursus conclusio, & principaliter suadetur inutilitas scientiæ mediæ ad conciliandam libertatem cum efficacia gratiæ, & certitudine prædestinationis ratione communi nostrorum Thomistarum. Certitudo, aut efficacia inferens & causans libertatem non potest illam destruere: At efficacia gratiæ, & certitudo prædestinationis à scientia media independens causat & infert libertatem consensus: Ergo illam non destruit, & consequenter ut sentit simul efficacia gratiæ, certitudo prædestinationis, & nostra libertas, scientia media necessaria non est. Major & Consequentia patent: Minor autem probatur. Efficacia divinæ gratiæ & certitudo prædestinationis oriuntur & procedunt ex summa efficacia voluntatis divinæ: At efficacia summa divinæ voluntatis exposcit non solum inferat substantiam consensus nostri, sed etiam modum libertatis illius; quando vult ut fiat, & liberè fiat: Ergo efficacia gratiæ & certitudo prædestinationis ab efficacia divinæ voluntatis procedens, & illi innixa ac in ea fundata non solum infert & causat substantiam nostrorum actuum, sed etiam modum libertatis. Quæ ratione usus est D. Thomas, ut efficaciam gratiæ cum nostra libertate componeret, quæst. 6. de veritate art. 3. ad 3. primo ad Annibal. dist. 47. quæst. 1. art. 4. ad 4. tertio contra Gentes cap. 94. in hac parte quæst. 19. art. 8. quæst. 22. art. 4. quæst. 23. art. 6. quæst. 83. art. 1. ad 3. 2. quæst. 10. art. 4. ad 1. & pluribus alijs in locis, eamque fusc exponemus in tractatu de prædestin. disp. 6. art. 2. ibique ex Reverendissimo Patre Hyacintho Libelli, Sacri Palatii Magistro, ostendimus hæc doctrinam & modum conciliandi libertatem cum prædestinatione & gratiæ efficaci ab ipso Ecclesiæ capite & Apostolorum principe primitivè fuisse derivatum.

Illud etiam tradit Anselmus libro de concordia præscientiæ, prædestinationis & gratiæ capite 1. his verbis: *Quoniam quod Deus vult, non potest non esse, cum vult hominis voluntatem, nulli prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem; tunc necesse est ipsi liberam, & esse quod vult.* De quo fuscè disputatione citata, quæ erit de concordia libertatis cum prædestinatione.

Dices cum Patre Martinono: Implicat contradictionem, quòd Deus per decretum de efficaciâ, & physicè prædeterminans causerit nostris actibus libertatem: Ergo modus ille conciliandi libertatem, quem docent Thomistæ, impossibilis est, & contradictionem involvit. Consequentia patet, Antecedens vero probatur. Implicat quòd decretum imponens voluntati necessitatem antecedentem causerit in ejus actibus libertatem, & prædestinat illam infallibiliter simul & liberè operaturam: sicut implicat Deum decernere ac prædefinire, quòd cæcus manens cæcus, & privatus potentiâ videndi, videat. Sed decretum prædeterminans cum antecedentibus actibus liberis nostræ voluntatis, imponit voluntati creatæ necessitatem antecedentem ad operandum: Ergo implicat quòd tale decretum causerit in nostris actibus modum libertatis.

Respondeo primò, retorquendo argumentum, & demonstrando implicare contradictionem, quòd divinum decretum causerit in nobis modum

modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Causare in nobis modum libertatis, est efficere libertatem determinationem voluntatis humanæ; in eam enim consistit libertas actualis, seu usus & exercitium liberi arbitrij: Sed implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans: Ergo implicat illud attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat, Minor probatur dupliciter. Primò, quia implicat decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedit prioritate naturæ & causalitatis, cum omnis causa debeat esse prior saltem naturæ suo effectui, ut docent Philosophi: Sed decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat; Thomistæ enim nomine decreti prædeterminantis nihil aliud intelligunt, quam decretum antecedens libertatem determinationem voluntatis, prioritate causalitatis & naturæ: Ergo implicat decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

Secundò probatur eadem Minor. Implicat determinationem voluntatis humanæ causari à decreto purè indifferenti. Tam quia, ut passim docet D. Thomas, à principio indifferenti, ut indifferens est, non exit actus determinatus, nisi ab alio determinetur. Tam etiam, quia decretum indifferens expectat determinationem à libero arbitrio: Ergo modus conciliandi libertatem creatam cum ratione primæ causæ in Deo per scientiam mediam, & per decretum purè indifferens, impossibilis est, & manifestam involvit contradictionem; cum evidenter repugnet, à decreto purè indifferenti, & à voluntate humana determinabili ejus liberam determinationem causari.

Respondeo secundò, negando Antecedens: ad cuius probationem, nego Majorem; licet enim decretum prædeterminans antecedit actus nostros liberos, & liberam determinationem voluntatis nostræ prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem antecedentem. Tam quia voluntas, ut subest tali decreto, retinet potentiam ad actum oppositum; eò quod illud nunquam determinet voluntatem ad agendum, nisi prius tempore, vel naturâ applicet intellectum ad representandum objectum; ad quod illa movet sub indifferentia objectiva iudicij, quæ est proxima radix libertatis, & quâ posita in intellectu implicat voluntatem necessitarii, ut disputatione supra citatâ ostendemus: Tam etiam, quia licet tale decretum & motio, vel gratia efficax ex illo proveniens non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis, æquivalenter tamen ad illos consequitur: quia consequitur ad aliquid, in quo continetur, & à quo causatur nostrâ libertas: scilicet ad effaciam divinæ voluntatis; ut ibidem fuscè declarabimus, & argumenta, quæ Pater Annatus in libro pro defensione scientiæ mediæ edito, in contrarium adducit, exactè discutiemus & diluamur.

S. VIII.

Alij argumentis confutatur scientia mediæ.

Præter argumenta præcedentibus paragraphis adducta plura alia suppetunt ad impugnandam scientiam mediam, quæ breviter &

A. compendiosè hic attingemus, ea enim lato calamo & stylo eleganti prosequitur P. Baronius in libro de libertate humana & gratia divina.

Primum potest sic proponi: Tota veritas & notitia futurorum nititur transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum, qui nec fiti, nec cognosci potest, nisi detur, vel cognoscatur causa externa illius transitus: Atqui non potest alia illius transitus causa externa, præter voluntatis divinæ decretum, assignari: Ergo in illo, & vi illius cognoscuntur futura, non vero per scientiam mediam in signo rationis illud antecedente.

B. Responder P. Annatus, negando Majorem, quæ asserit futurorum veritatem & notitiam vitu transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum; quia (inquit) ad verum transitum requiritur rem aliquod tempus sub priori statu transigere, antequam ad alterum deducatur, quod rebus futuris competere nequit, cum futuro initio illis conveniat ab æterno,

Sed si valeret hæc solutio, seu ratiocinatio, posset aliquis negare Solem & Angelum, & quamlibet rem permanentem, ab æterno creatam (ut creati nihil repugnat) transire à non ente & nihilo, ad esse, quod absurdum est, cum entalem transitum satis sit ex proprijs meritis debere rei creatæ statum nihili, & potuisse per totam æternitatem, vel ad tempus in eo detineri. Quid verò horum deest futuris quibuscumque à Deo præscitis ab æterno, ut illis non minus transitus à possibili ad futurum competat, quam ut rebus ab æterno creatis transitus à nihilo ad esse; cum reverà eadem res, quæ modo dicitur futura, potuerit esse sub statu rei purè possibilis, & talis status ei debeat?

Non minus absurdum est quod asserit idem Author, ad transitum actus liberi de possibili ad futurum, sufficere indifferentiam causæ ad utrumlibet, quæ suppositâ putat perinde securum actum liberum, sicut ex possibilitate ignis, cum providentia illius naturæ accommodata, futura est calefactio. Quid enim incredibile perinde à voluntate sui determinativa nullâ nec à se, nec à Deo determinatione præviâ oriturum, qui certò sciatur actum liberum, sicut ab igne stupæ applicato calefactionem? ut enim ait S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud: unde à contingente ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid, quod determinetur ad unum Unde merus est paralogismus ejusdem Authoris argumentatio pro veritate conditionatorum ante decretum Dei ex comparatione causæ necessariæ ad liberam, Quæ ratione (inquit) se habet causa necessaria & determinata ad effectum absolute & conditionatè futurum, ita se habet causa libera ut est sui determinativa: Atqui ex illa consequitur effectus determinatus, & hoc certò scitur à Deo ante decretum: Ergo pariter ex causa libera & sui determinativa consequitur effectus certò futurus, & scitur à Deo ante decretum.

Mirum est sanè (inquit P. Baronius) à duobus extremis à deo remotis, potuisse eundem effectum deduci. Si valeat ejusmodi illatio, verum erit quodlibet ex quolibet fieri. A causa necessaria deducitur effectus necessarius, quia non potest aliter, nec quidquam aliud agere: causa verò libera & sui determinativa potest utrumlibet; nec ex adversarijs potest quidquam certi de illa statui, in quam partem infallibiliter inclinet, donec secutus fuerit dubium tollens suâ præscientiâ effectus;

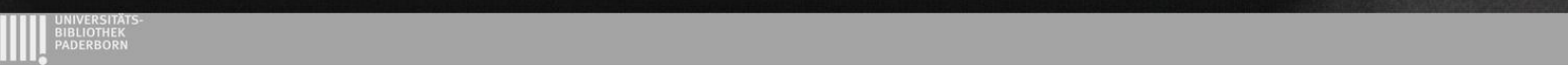
Disp. 25. 120.

121.

122.

123.

Lib. de lib. hom. humanæ & gratia divina.

diffensa connexionem habeat. Si verò in alio sententiæ Antecedens illius propositionis hypotheticæ explicemus, tollitur alia conditio ad obiectum scientiæ mediæ requisita, nempe libertas & contingentiæ; tunc enim transit in sensum purè necessarium, imò identicum & in circulum vitiosum: non minùs enim necessarium est, si Deus cum causa secunda operetur, ipsam pariter operari, quàm si duo homines simul currant, utrumque currere: vel si duo equi simul trahant eundem curram, utrumque simul trahere; correlativa enim sunt simul naturâ, & cognitione, & unum altero sublato subsistere nequit: Ergo &c.

127. Hæc est summa argumenti, quod fuscè proponit Joannes à S. Thoma, & quo ait *arrius morari Alvarius*, & inde telorum imbrem ingruere. Et certe hoc argumentum difficillimum est, nec tam argumentum dici potest, quàm gerimen inextricabili argumentorum; plures enim congerit & accumulât difficultates, à quibus nunquam satis se expediunt Adversarij, licet in omne lacus se vertant. Nam si in primo sensu concursum Dei interpretentur, id est voluntatem indifferentem ad concurrendum ad quodcunque creatura voluerit, ut communiter exponere solent, manifestum est illum non posse apponi ut Antecedens supra dictæ propositionis hypotheticæ; est enim communis lex Dialecticæ, falsam esse hypothésin, cujus Antecedens potest esse verum, falso Consequente; voluntas autem indifferens & parata ad assensum & dissentium concurrete, quolibet eorum determinatè sublato subsistere potest. Si verò decretum Dei ponatur purè concomitans operationem liberam voluntatis creatæ, & constituatür causalitate Dei extrinsecâ indistinctâ à concursu simultaneo, & subinde ab actu causæ secundæ non potest evitari circulus ille vitiosus, ac penè nugatorius: *Res est futura, quia Deus vult: & Deus illum vult, quia futura est.*

ARTICULUS VI.

Absurdus & inconvenientibus exploditur scientia mediæ.

Plura adduci solent absurda & inconvenientia, quæ sequuntur ex scientia mediæ, nos gratiora tantùm & clariora colligemus.

§. I.

Scientia mediæ favere videtur, ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quò assertebant dari in nobis initia quedam fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura.

128. Probatur breviter: Scientia mediæ ponitur ab ejus defensoribus, ut Deus ante omne decretum præveniens nostras voluntates cognoscatur, an homo positus sub his, aut illis occasionibus pro sua libertate consenturus, vel dissenturus sit vocationi ad fidem verbigratiâ; supposito tamen auxilio de se indifferenti, & moraliter tantùm excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de se cetero operetur, vel inefficax per dissentium, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientiæ mediæ, ut notissimum est le-

gentibus Authores, qui illam docent, & in quotidianis disputationibus ita passim affirmât. Sed in hac præscientia sic explicata involvitur, & divino conspectui offertur aliquod initium fidei, & bonæ voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à solo libero arbitrio pro sua innata libertate determinante gratiam ad contentam: Ergo scientia mediæ favet, & viam sternit errori illi Semipelagianorum, quò assertebant dari in nobis quedam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quo sicut augmentum, ita & initium fidei non per gratiæ donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, Apostolus dogmatibus adversarij probatur, beato Paulo dicente, quia qui cepit in nobis bonum opus, perficiet.* Major & Consequentia patent, Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio, & præmotio voluntatis applicantis & moventis intellectum ad credendum & assentiendum mysterijs revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam mediæ futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur ut futura ex vi determinationis gratiæ illam causantis & applicantis voluntatem ad illam, sed potius supponitur & prævidetur à Deo ut applicantis & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creatæ determinabilis, ut docent Adversarij: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo ut causata, vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, & ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

129. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, illa determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei ac justificationis, non potest prævideri à Deo ut procedens & causata, vel causanda à gratia moraliter excitante, vel à gratia coëfficientiæ: Ergo solum potest prævideri ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequentia patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes nullam aliam admittunt defensores scientiæ mediæ; rejiciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminantem. Antecedens verò, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis non potest prævideri à Deo ut causanda per gratiam moraliter excitantem; quia juxta principia Adversariorum talis gratia subijcitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proinde illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potius determinatio liberi arbitrij causat ejus efficaciam & utum.

130. Addo quòd excitatio moralis non est vera & realis efficientia, sed impropria tantùm & metaphorica, magisque pertinet ad genus causæ finalis, quàm efficientis: movet enim solum obiectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum; non tamen re verâ efficienter influat in illum: at constat in puerò, qui moraliter movetur & excitatur ad currendum ostensione pomi, vel imaginis; nullus enim dicit talis obiecti præsentationem esse veram & propriam causam efficientem cuius illius.

Probatur etiam Antecedens quantum ad se-

Qq 3 fundam

cundam partem. Gratia coëfficientiæ, seu concursus simultaneus ordinis supernaturalis est indifferens, & modo indifferenti oblati voluntati, & ab illa determinabilis, quantum ad speciem actus, ut docent Assertores scientiæ mediæ; Sed concursus indifferens & determinabilis à voluntate humana nõ potest causare ejus determinationem, sed potius ab ea determinatur: Ergo determinatio voluntatis ad credendum non potest prævideri à Deo per scientiam mediam ut causata ab illo per gratiam coëfficientiæ.

131. Ex his impugnata manet communis responsio Adversariorum, qui dicunt talem determinationem procedere à libero arbitrio non nudè & solitariè sumpto, sed sub ipso auxilio gratiæ constituto: Cum enim, ut jam ostendimus, neque gratia moraliter excitans, neque gratia coëfficiens, quas illi tantùm admittunt, talem determinationem causare possint; sed potius ab ipsa voluntate determinantur, & applicentur ad agendum; perinde est dicere, quod talis determinatio procedat à solo libero arbitrio, ac à libero arbitrio sub tali auxilio gratiæ constituto, illique associato. Sicut quia albedo in manu non est causa, nec principium caloris, imperitinus omnino esset asserere, illum non procedere quidem à manu nudè & solitariè sumpta, sed potiùs à manu ut albedine effecta, & illa informata.

132. Addo, quod Semipelagiani olim non negabant, consentium & determinationem voluntatis ad actus supernaturales procedere à libero arbitrio sub adjutorio gratiæ constituto, sed solum ab ipso gratiæ auxilio, ut constat ex Epistola D. Properi lapsissimè citata circa ejus finè, ubi dicit: *Par omnium invenitur & una sententia, quæ prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt, ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios consumelia fecerit, quia finem uniuscujusque prævididerit; & sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esse voluntate & actione præciserit. Ecce voluntatem, seu voluntatis determinationem & consentium prævitum nõ sine auxilio Dei, sed sub ipso gratiæ adjutorio positum à Semipelagianis, ut rectè notavit Joannes à S. Thoma, tomo 1. in t. p. disp. 20, art. 4.*

133. Nec valet quod ait P. Annatus in libro de scientia mediæ, hic appellari fidem Joannis à S. Thoma, quod dictum putet de Semipelagianis, quæ præper Catholicis Scripturis attribuit, Ambrosium, Hieronymum, & alios SS. Patres eodem involens, quod Semipelagianos palliò. Non valet, inquam, ut enim rectè ait Baronius libro sæpè citato, de libertate humana, & gratia divina: *illa reprehensio Joannis à S. Thoma, graviore reprehensione digna est: nam Massiliens: hoc maxime nomine Augustinam arguebant, quod in his de gratia & libero arbitrio controversijs, Antiquorum Patrum vestigia deseruisset, quibus ipsi mordicis adhererent: ac proinde parem illam unam sententiam, quæ prædestinatio Dei secundum præscientiam recipitur, sibi ex Patribus vindicantem jactasse, & adversam Augustino, quem ab illis dissentire dicebant.*

134. Falsum est etiam quod Hieronymus & Ambrosius prædestinationem secundum præscientiam meritorum admiserint. Imo potius Pelagiani illos SS. Patres, ut libertatis destructores, & cum Manichæis sentientes, calumniabantur, ut de se refert D. Hieronymus in Epistola ad Ctesiphontem, versiculo: *Quod autem sursum deorsum jactant liberum arbitrium à nobis auferri, & de S. Ambrosio D. Augustinus libro 1. contra*

Julian. cap. 4 his verbis: *Quid nomen dilaniare niteris meum, & Ambrosium facis, tacito ejus nomine, Manichæum? Non ergo Joannes à S. Thoma, sed Franciscus Annatus illos sanctos Patres eodem, quo Semipelagianos, pallio tegit, dum eis attribuit sententiam docentem prædestinationem ex prævisis meritis fieri: nam ut ait Prosper initio ejusdem Epistolæ Massiliensium doctrinam referens: *Hac ipsorum definitio ac profusio est. Omnem quidè hominè in Adam peccante peccasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem creditur sunt, quive in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam fit juvanda, mansuri sunt, præfisse autem mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futuræ electione, & hac vita bono fine excessuros esse præciserit.**

§. II.

Scientia mediæ etiam favere videtur, ac sternere viam alteri errori, quò Semipelagiani asseriebant, prædestinationem ad gratiam fieri ex prævisione meritorum.

PROBatur breviter: Prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam fit ex prævisis meritis, si Deus in signo rationis antecedente decretum, quò eligit & prædestinat homines ad gratiam, prævideat merita ipsorum futura: Atqui datà scientiâ mediâ Deus illa prævidet ut futura in signo antecedenti decretum prædestinationis ad gratiam: Ergo si deus scientia mediâ, prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam fit ex prævisis meritis. Major videtur manifesta. Tum quia, cum inter actus divinos non detur alia prioritas, quam dependentiæ se referentis ex parte objectorum, si præscientia meritorum sit prior in mente divina prædestinatione ad gratiam, evidens est, quod illa penderet à tali præscientiâ; ac proinde quod Deus non prædestinat ad gratiam, nisi ex prævisione meritorum. Tum etiam, quia si Deus in aliquo signo rationis, priusquam eligit hominem ad gratiam, videat illius merita futura, non potest non moveri intuitu illorum ad dandam illi gratiam. Undè hæc ratione probant Adversarij, prædestinationem ad gloriam fieri ex prævisis meritis: quia scilicet ante decretum electionis ad gloriam Deus per scientiam mediam prævidet merita hominum sub conditione futura. Minor vero probatur ex ipsis principijs Adversariorum. Nam in quocunque signo rationis aliquid verum est, in eo Deus illud prævidet propter infinitam virtutem sui intellectus: Sed in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, altera istarum contradictoriarum, Petrus merebitur, Petrus non merebitur, est determinatè vera, scilicet ista, Petrus merebitur, ex suppositione quod in tempore debeat elicere actus meritorios: Ergo in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam Deus prævidet ejus opera meritoria.

Eadem ratione probari potest, ex scientia mediæ sequi Christum ex prævisis meritis fuisse prædestinatum ad filiationem naturalem, si vè ut sic Filius Dei in virtute, ut loquitur D. Paulus ad Romanos 1. Consequens est falsum & erroneum, ut enim docet Augustinus de prædestinat. Sancti. cap. 17. nullibi magis splendescit gratuita prædestinatio, quam in prædestinatione Christi, quæ subli-

sublimatus est ad talem dignitatem, & electus ad filiationem naturalem: *Quod eius bonum (inquit) quatenus praeferit? quid agit ante? quid credit? quid petit. ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret? Ergo &c.* Sequela autem Majoris probatur ratione jam adducta. In significatione rationis antecedente decretum praedestinationis Christi una ex his propositionibus contra dicitur, *Christus merebitur, Christus non merebitur, est determinate vera: scilicet ista, Christum merebitur: Ergo in illo signo rationis Deus cognoscit talem veritatem, & ipsa merita Christi futuram, ac proinde non potest non moveri in futurum ad ipsum praedestinandum.* Unde olim Ariani tali praecientia uti sunt ad suum errorem comprobandum, ut constat ex Epistola Alexandri Episcopi Alexandrini ad alterum Alexandri Episcopi Constantinopolitanum, quae habetur in actis concilii Niceni tomo I. Concilio. Concedentes enim Christum non esse Filium Dei per naturam, sed solum per gratiam electum fuisse ad eam dignitatem & excellentiam, cum illis objiceretur, unde esset quod sanctus Petrus ait Paulus non fuerit similis facti filij Dei, reprobant ad praecientiam boni utius liberi arbitrij futuri. Tunc (inquit Alexander) *omne iuxta ergo Deum pietate ac reverentia, autem: Deum cum praesentia & praesentione praeferit ne utique ipsum aspernaturum, idcirco ex omnibus elegerit &c.* Quare doctissimus Gaspar Ram, primarius Moderator Academiae Olcenis refert, 3. de scientia conditionatorum, concl. 5. refert. primum scientiam mediae inventum ad Arianos, & ad Origenem lib. 3. Petrachon cap. 1. & 2. licet ibi non ita clare eam expresse sit Origenes, sicut postea Masilienses, & Fautus, qui in hac assertionem perpetuus fuit, *Nisi praesentia exploravit, praedestinatio nihil decernit.*

§. III.

Scientia media tollit à Deo rationem primam causam.

137. **P**ater hoc inconueniens ex supra dictis: ut enim articulo praecedenti ostendimus, Deus non potest esse prima causa futuritionis conditionatae rerum contingentium, & ordinis ad existentiam sub conditione habendam, qui in ea inducitur, & per quem futura conditionata à merè possibilibus distinguuntur, nisi mediante aliquo decreto subiective absoluto, & obiective conditionato, quò voluntas divina determinet illis dare esse, si poneretur aliqua conditio: At qui scientia media talia decreta excludit: Ergo rationem primam causam à Deo tollit.

138. Neque hoc inconueniens effugiunt Adversarii, agnoscendo dependentiam conditionatorum à decreto futuro & ponendo, si poneretur conditio. Licet enim existentia rei conditionatae futurae non sit praesens futuritionis tempore, ordo tamen ad illam praesens est, ut docet D. Thomas quaest. 12. de verit. art. 10. ad 2. & causae secundae inclinationem & ordinationem de facto habent ad causandum effectum, qui est conditionate futurus. Item veritas obiectiva de tali futuro praesens est futuritionis tempore; nec manet insulpena, & à conditione pendens, sicut ipsa futuritio: unde cum talis ordo ad existentiam & veritas illa obiectiva, quae non est naturalis & necessaria, sed libera & contingens, exi-

gant aliquam causam actualem & praesentem, non potest salvari in Deo ratio primae causae, nisi in illo admittatur decretum aliquod conditionatum, actuale & exercitum, nec sufficit futurum, seu ponendum, si poneretur conditio.

139. **A**ddo quòd, cum decretum illud conditionate futurum & ponendum, si poneretur conditio, ad quod recurrunt Adversarii, non sit praedeterminans, sed purè indifferens, & à voluntate contra determinabile, quantum ad speciem actus; determinata futuritio rerum contingentium & actuum nostrorum liberorum in illud, ut in primae causam reduci nequit: nam ut ait D. Thomas 3. contra Gent. cap. 2. *Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud.*

140. **A**ddo etiam, quòd cum juxta Adversarios concursus creatus determinet divinum, & determinans prioritate saltem naturae debeat praecedere determinabile, concursus creatus aliquo modo praecedit divinum, & consequenter illius causalitatem sub aliqua ratione subterfugit; prius enim non dependet à posteriori tanquam à causa.

141. **I**nfra etiam ostendemus, scientiam mediam eximere à divina causalitate determinationem voluntatis humanae, quae est aliqua entitas, vel saltem modus & formalitas entis: Sed causalitas causae primae debet esse universalissima, & se extendere ad omne ens & modum, aut formalitatem entis, ut docet D. Thomas 1. Perihierm. lect. 14. ubi ait: *Voluntas divina est causa quadam profundens totum ens, & omnes ejus differentias.* Et D. Augustinus 1. Confess. cap. 6. ubi docet supremum Dei in res omnes dominium ex eo fluere, quòd usque ad eorum fundum, id est ultimum essentiae gradum effectus sit: Ergo scientia media tollit à Deo rationem primam causam.

§. IV.

Scientia media tollit à Deo rationem primi liberi.

142. **P**robatur primò: Primum liberum debet esse causa non solum remota, & mediata, sed etiam proxima & immediata totius libertatis creatae & participatae; sicut primum ens debet immediate causare & efficere omnem entitatem & existentiam creatam & participatam à rebus; primum enim in quolibet genere debet esse causa ceterorum: At scientia media subtrahit à Deo rationem causae proximae & immediae respectu libertatis determinationis nostrae voluntatis, quae est aliqua libertas creata & participata; implicat enim liberam determinationem nostrae voluntatis causari à decreto indifferenti & determinabili à voluntate creata, quantum ad speciem actus, quale admittunt Assertores scientiae mediae: Ergo illa tollit à Deo rationem primi liberi.

143. **P**robatur secundò: Primum liberum debet esse primum eligens & primum determinans; eligere enim & determinare est proprius actus libertatis: At scientia media tollit à Deo rationem primi eligentis & primi determinantis; cum supponat electionem & determinationem voluntatis humanae conditionate futuram ante omnem electionem, seu ante omne decretum actuale & exercitum voluntatis divinae; Ergo scientia media tollit à Deo rationem primi liberi.

144. **C**onfirmatur: Illa causa prius eligit & prius determinat, quae per se primò attingit in effectum aliquam rationem priorem & nobiliorem illa,

illâ quæ ab altera attingitur : At juxta principia Adversariorum voluntas creata in suis effectibus & operationibus attingit aliquam rationem priorem & nobiliorem eâ, quæ per se primò attingitur à Deo : Ergo illa prius eligit & prius determinat. Maior est evidens : cum enim causa & effectus sint correlativa, judicandum est de prioritate & de posterioritate causarum secundum prioritatem, vel posterioritatem effectuum. Minor vero probatur. Juxta doctrinam Adversariorum voluntas creata attingit per se primò in actu & effectum quem producit rationem specificam, & determinat Deum ad illam; Deus vero per suum concursum attingit per se primò rationem individualem, & determinat voluntatem ad eliciendam hanc numero operationem, vel producendum hunc effectum in individuo: Sed in quolibet actu & effectum ratio specifica est prior, & perfectior individuali; cum prima constituat essentiam rei, secunda vero sit extra ejus naturam & quidditatem: Ergo juxta principia Adversariorum voluntas creata attingit in suis actibus & effectibus aliquam rationem priorem & nobiliorem eâ, quam Deus per suum concursum attingit.

§. V.

Scientia media tollit à Deo supremum dominium in nostras voluntates

145. **P**ROBATUR. Ille, qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eâ uti, eamque applicare ad quodcumque voluerit; quomodo cunque voluerit, & quando cunque voluerit in hac enim potestate utendi consistit jus dominativum, ut docent Theologi, & Jurisperiti; unde quia voluntas est regina & domina ceterarum potentiarum, & charitas aliarum virtutum, eas movent & applicant ad suos actus eliciendos. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras ad libere volendum quidquid ipse voluerit eas velle; sed prius explorare debeat, & prævidere per scientiam mediam, quid illa ex innata libertate sint volitura; nec possit illarum determinationem & consensum prædefinite, & causare, tanquam primum liberum, & primum determinans; sed illum ab ea debeat expectare, & veluti emendicare, ac precariò obtinere, manifestum est, quod non habebit supremum & perfectum, ac regale dominium in voluntates nostras, sed politicum tantum & civile, quale maritus habet in uxorem, vel consul, aut magistratus in populum. Hoc autem repugnat Scripturæ & SS. Patribus: dicitur enim Proverbiorum 21. *Sicut divisiones aquarum; ita cor Regis in manu Domini: quocumque voluerit, vertet illud.* Quibus verbis Scriptura significat, cor Regis, quod inter omnia corda maxime liberum esse debet, ita esse sub manu & potestate Dei, & sub dominio ipsius, qualiter sunt aquæ sub manu hortulani, quas derivat, & dividit, quomodo cunque voluerit: ita quod sicut aquæ non resistunt divisioni, quæ manu hortulani fit; ita nec cor Regis Deo efficaciter illud moventi. Unde saepe docet Augustinus, *Deum habere cordium inclinandum omnipotentem suam potestatem. Illum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines. Deo volenti salvum facere, nullum humanum resistere arbitrium; illumque de ipsis hominum voluntatibus facere quod vult, & quando vult &c.*

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. Sicut Rex ille, vel Dominus non habet perfectum & supremum dominium in servos, vel in subditos, qui non possent eis quidquam præcipere, vel imperare, nisi quod prævideret & præceteret illos suâ sponte & propriâ inclinatione voluntarios, & qui non possent eos ad suam pertrahere voluntatem, sed potius cogeretur voluntati illorum se accommodare: tunc enim talis Rex, vel Dominus potius faceret voluntatem subditorum, & servorum, quam ipsi subditi & servi voluntatem Regis, vel Domini. Ita similiter Deus non habebit perfectum dominium in voluntates hominum, si non possit quidquam decernere, ac dei finire circa nostros actus liberos, nisi quod præscit & prævidet per scientiam mediam, homines ex innata libertate voluntarios; nec operabitur omnia juxta consilium voluntatis suæ, ut dicit Apostolus; sed potius secundum præscientiam & prævisionem voluntatis nostræ, ut olim dicebat Faustus. Certe si Superiores in Religione nihil aliud possent præcipere subditis, quam quod præviderent eos propriâ sponte & inclinatione naturali esse voluntarios, facillimum esset illis obtemperare, nec magna esset illorum autoritas, & parvum, ac fere nullum obedientiæ meritum foret.

Confirmatur amplius: In sententia Adversariorum verificari non potest id, quod dicit Augustinus, Deum scilicet magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines: Ergo illa contradicit Augustino, & tollit supremum & regale dominium, quod Deus habet in voluntates nostras. Consequentia patet. Antecedens probatur. Homines ratione perfecti dominij, quod habent in suos actus, possunt se libere determinare, & de facto se libere determinant ad quod voluerint, quando voluerint, & ubi voluerint: Ergo si Deus non possit sine læsione libertatis applicare & determinare voluntates hominum ad quod voluerit, & quando voluerit; sed debeat per scientiam mediam explorare futuram consensum voluntatis humanæ, & expectare, & quærere occasiones & opportunitates temporis, loci &c. manifestum est, quod non ita habebit in sua potestate voluntates hominum, ac ipsi homines.

§. VI.

Scientia media derogat divinæ omnipotentia, & ternervat efficaciam gratia.

PROBATUR primò: Juxta principia Adversariorum, Deus servatâ libertate arbitrij nulli non potuit promittere Abraham filios spirituales per fidem & conversionem Gentium ex facularibus & thelauris suâ omnipotentia; sed solum ex præsupposita scientia media, quâ noverat, quod ista, vel illa gentes, tali tempore vocata ad fidem, creditura essent: vocata, inquam, a quali vocatione externa & interna; imò forte minor, quam alia Gentes, quæ non ei ediderunt: Sed hoc multum derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam divinæ gratia; Ergo & scientia media: Major patet, Minor probatur. Juxta hunc dicendi modum, quod Deus promissione adimplere potuerit, non provenit tanquam à primâ radice ab ejus omnipotentia, sed à potestate & determinatione liberi nostri arbitrij: nisi enim hæc præsupponeretur à Deo prævita per scientiam mediam, Deus ex tota sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum gratia, quæ ab illa proveniunt

ri divinæ, & ab illa impediibilis, omnipotentia Dei, ejusque libertati derogatur. Sed juxta principia Adversariorum, talis conversio, neque est Deo libera, nec ab illo impediibilis: Ergo &c. Minor subsumpta probatur. Et in primis quod talis conversio, juxta principia Adversariorum, non sit Deo libera, videtur manifestum, cum illa sit prior omni decreto actuali & exercito voluntatis divinæ; & cum scientia media, quæ circa illam versatur, non sit libera ex parte subjecti, sed tantum ex parte objecti, ut docent ejus Assertores. Quod etiam illa non sit à Deo impediibilis, patet ex dictis, & currit argumentum supra positum: si enim posset à Deo impediiri, posset per voluntatem divinam scientia media falsificari; & sic ante voluntatis decretum, non erit infallibilis talis scientia, nec necessario competens Deo, sed dependenter à voluntate sua libera. Quare ex positione scientiæ mediæ, vel diminuitur potentia divina, ejusque supremum dominium ac perfecta libertas, circa res conditionate futuras, aut redditur incerta & fallibilis illa scientia. Concluditur igitur (Amice Lector) & rogo te cum Augustino libro 1. operis imperfecti num. 50. Ne ita de his angustiis ex eas, ut fidei caput perdas; quæ fide primitivus in symbolo consistemur, credere nos in Deum Patrem omnipotentem.

§. VII.

Scientia media attribuit Deo modum concurrenti cum causis liberis, cæcum, & ignorantem, vagum, & indeterminatum.

155 **P**robatur breviter: Quando Deus cognoscit per scientiam mediam, rem sub conditione futuram, debet supponere modum agendi suum, & creaturæ: quando quidem non potest supponi, nec cognosci res, ut absolute, vel conditionate futura; nisi supponatur habere omnia, quæ sunt, vel essent necessaria ad existendum; ac proinde concursum causæ primæ, sine quo nulla potest poni actio causæ secundæ, quæ cum sit aliquod ens per participationem, necessario, & essentialiter dependet ab ente per essentiam: At qui modus ille concurrenti Dei, præsuppositus à scientia mediâ, cæcus est, ac ignarus, vagus, confusus, & indeterminatus: Ergo scientia mediâ Deo modum concurrenti cum causis liberis cæcum ac ignorantem affigit. Major patet, Minor probatur: Modus ille agendi, est concurrere per concursum indifferentem, & sine intentione & volitione alicujus actûs, & effectûs particularis, cum sola intentione generali agendi quod volet creatura, quodcumque illud sit, sive bonum, sive malum, sive amorem, sive odium &c. Sed hoc est concurrere cæco & ignorantimodo, vagè, & confusè, & quasi in incertis; eoque fere modo quò piscatores, qui mittunt retia in mare, vel in flumen, ignorantes quos pisces apprehendent, & in suis retibus concludunt: an soleas, vel Rhombos, Thynnos, aut Salmones &c. Ergo scientia mediâ attribuit Deo modum concurrenti cum causis liberis, cæcum, & ignorantem, incertum, & indeterminatum.

156 **D**ices cum Suarez libro 1. de concursu Dei cap. 15. Decretum Dei de concurrenti cum causis liberis, dirigi per scientiam mediam, quæ Deus prævidet distinctè & in particulari, quem actum voluntas creata elicitura sit, si in his occasionibus & circumstantiis occurrentibus præbeat illi suum concursum,

A Sed contra: Hic non agimus de concursu causæ primæ subsequeute ad scientiam mediam, sed de illo quem talis scientia in signo rationis eam antecedenti, in Deo supponit; cum enim sit speculativa, supponit suum objectum, & omnes essentialia dependentias ad illius existentiam requisitas, subindeque concursum causæ primæ, seu decretum & voluntatem concurrenti cum causis secundis: Sed modus ille concurrenti, præsuppositus à scientia mediâ, est cæcus, & ignarus, vagus, & indeterminatus; quia exhibetur à Deo causis liberis, per vagam quandam, confusam, & generalem applicationem suæ omnipotentia; ac concurrentium cum voluntate creata ad quodcumque voluerit, & nullum tunc intendendo aut cognoscendo actum in particulari. Ergo modus ille concurrenti cum causis liberis, multum derogat perfectioni divinæ providentiæ, quæ non debet tendere ad nostros actus liberos in communi, vagè, & indeterminatè, sed circa illos in individuo, distinctè, & in particulari verfarari docet S. Thomas 3. contra Gent. cap. 89. ubi impugnat errorem Origenis & aliorum, qui non intelligentes (inquit S. Doctor) qualiter motum voluntatis Deus in nobis causare possit, absque præjudicio libertatis, dixerunt quid providentiæ non est de his quæ subsumt libero arbitrio, scilicet de electionibus.

C Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Juxta sententiam defensorum scientiæ mediæ, sunt distinguendi duo modi concurrenti causæ primæ cum secundis: unus cæcus, & ignarus, casualis, & fortuitus, qui præsupponitur ad scientiam mediam; & nullum intellectûs judicium, quo divina voluntas & omnipotentia ad aliquem effectum in particulari producendum dirigantur, supponit; sed modo quodam vago, & quasi in incertum, tendit in actus voluntatis humanæ, nimirum ad quodcumque voluntas creata elegerit & voluerit: alter verò prudens & sapiens, ac supponens prævisionem scientiæ mediæ, & cum deliberatione & intentione effectûs particularis: quo nihil absurdius dici potest, nam juxta hunc modum dicendi, Deus perinde se habet, ac si quis sagittam ejaculari, aut machinam bellicam vellet dispendere per cæcos meatus, dubius quò tendat, quidve eâ viâ attingat, nisi per fenestram exerto capite id exploret: sicut enim talis exploratio & cognitio subsequens, non impediret quin emissio illa sagittæ, vel globi, modo quodam cæco & ignorantimodo facta esset, nullumque intendendo scopum in particulari: ita cognitio & exploratio scientiæ mediæ, non impedit, quin in signo illam antecedenti, modus quidam agendi & concurrenti cum causis liberis, cæcus, & ignarus, vagus, & indeterminatus (utpote sine cognitione & intentione effectûs particularis) Deo attribuat.

§. VIII.

Scientia mediâ affigit Deo modum cognoscendi actum liberis nostræ voluntatis, conditionate futuros, confusum, & indeterminatum.

Hoc inconveniens & absurdum, manifestè sequitur ex doctrina Adversariorum: docent enim voluntatem nostram, cum eligit hoc objectum potius quam aliud, non determinare seipsam ad hunc numero actum, potius quam ad alium, sed ad hunc numero actum determinari à causa prima. Ita Suarez in Metaphysica disp. 5. sect. 5. num. 7. ubi mutat sententiam quam tenuerat in 3. Idem repetit disp. 2. sect. 1. num. 13. & seq.

S. IX.

Scientia media apparenter solum favet libertati, re ipsa tamen illam tollit, & in suo primo principio preserat & extinguit.

Probatur primò argumento ad hominem, de-
sumpto ex ipsis principijs Adversariorum. Il-
la scientia tollit libertatem, quæ supponit res
esse futuras, ex vi & natura oppositionis con-
tradictoriæ: Atqui scientia media hoc supponit:
Ergo libertatem tollit. Major constat: cum
enim oppositio contradictoria sit causa necessa-
ria, necessitate absolutâ, utpote fundata in illo
primo principio, quodlibet est, vel non est, quoni-
hil potest esse, vel concipi magis necessarium;
futuratio ad illam consequens, & ex illa prove-
niens, non potest esse libera & contingens, sed
naturalis tantum & necessaria. Minor verò pro-
batur: Assertores scientiæ mediæ supponunt &
docent, propositiones contradictorias de futuris
contingentibus, non solum conditionatis, sed
etiam absolutis, habere determinatam verita-
tem vel falsitatem, ratione oppositionis contra-
dictoriæ; ut supra petulimus ex Patre Martino
no, qui id aperte profitetur, cum cæteris Socie-
tatis Doctoribus: Ergo cum veritas objectiva
futurorum contingentium, supponat illorum
futuritionem, imò sit ipsa futuritio rei contin-
gentis, ut objecta intellectui divino, & ab ipso
cognita, vel cognoscibilis, manifestum est, juxta
Adversariorum principia, determinatam futu-
rionem rerum contingentium, ex vi & natura
oppositionis contradictoriæ provenire.

Probatur secundo: Nullus actus bonus potest
esse, vel concipi ut liber, per ordinem ad volun-
tatem creatam, qui non sit & concipiatur liber,
per ordinem etiam ad voluntatem divinam;
alioquin illa non esset primum liberum, nec vol-
untas creata in suis actibus liberis, esset ipsi ef-
fentialiter subordinata: Sed conversio Petri v.
g. in eo signo in quo prævidetur per scientiam
mediam, ut conditionatè futura, non potest esse,
vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntatè
divinam: Ergo neque per ordinem ad voluntatè
creatam. Major constat: Minor autem probatur
dupliciter. Primò quia in eo signo, in quo scien-
tia media prævidetur conversio Petri, ut con-
ditionatè futuram, nullum datur, nec concipi-
tur in voluntate divina, decretum actuale &
exercitum, quò Deus libere determinet con-
vertere Petrum, ex hypothesi quòd in his occa-
sionibus & circumstantiis constituatur: Ergo
talis conversio in eo signo non potest esse, vel
concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem
divinam. Consequentia patet: libertas enim vo-
luntatis divinæ non exercetur nisi mediante li-
bero decreto actuali, & exercito: Ergo si in tali
signo tale decretum non datur, nec concipiatur
in Deo, in ordine ad conversionem Petri, illa
non potest esse, nec concipi ut libera, per ordi-
nem ad voluntatem divinam.

Secundo probatur eadem Minor: Si talis con-
versio conditionatè futura, in eo signo esset, &
conciperetur ut libera, per ordinem ad volunta-
tem divinam, scientia quam Deus habet de illa,
esset omni ex parte libera, id est non solum ex
parte objecti, sed etiam ex parte subjecti; & sic
non esset scientia media, quæ (ut docent eus de-
fensores) partim libera est, & partim necessaria,
& medium tenet locum inter scientiam simplicis
intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat.

Probatur tertio: Primi liber libertate destrui-

A & sect. 4. num. 5. & 35. & in opusculis. libro 1. de
concurſu Dei cap. 12. num. 11. & libro 1. de gratia
prologom. 2. cap. 2. num. 16. Idem tenet Herice
Tract. 1. disp. 7. cap. 11. num. 84. & alij Recen-
tiores communiter. Ex quo patet, quòd cum
Deus in illo signo, in quo Adversarij ponunt in
Deo scientiam mediam, nihil suo decreto circa
actus liberos voluntatis nostræ, absolūtè, vel
conditionatè futuros, determinaverit; nequit
illos per scientiam mediam videre in individuo,
sed solum in specie. A quo enim in tali signo ef-
fense determinari in individuo? Non à voluntate
creata: quæ in Adversariorum doctrina non de-
terminat suos actus quantum ad individuum,
sed solum quantum ad speciem. Nec à volunta-
te divina, cum enim illa in eo priori (ut dixi)
nullam habeat, nec concipiatur habere decre-
tum circa nostros actus liberos, illos quantum
ad individuum determinare non potest. Non vi-
det ergo Deus per scientiam mediam actus il-
los cum determinatione individuali, sed tantum
quantum ad speciem: Atqui cognoscere ali-
quod objectum, quantum ad speciem tantum, &
non in singulari & individuo, est cognoscere il-
lud confusè, obscurè, & indeterminatè, ut patet
cum quis videt hominem à longè venientem;
licet enim cognoscat illum esse hominem, &
non equum, vel leonem; si tamen ignoret, an ille
sit Petrus, vel Joannes, vel Jacobus, talis cog-
nitio confusa, obscura, & imperfecta censetur:
Affigunt ergo Deo Adversarij modum cog-
noscendi per scientiam mediam actus liberos
nostre voluntatis conditionatè futuros, imper-
fectum, obscurum, confusum, & indetermina-
tum. subindeque Deum exoculant, ejusque infi-
nitam scientiam penitus destrunt: ut enim egre-
gie dicitur S. Doctor hic art. 11. in calce cor-
poris articuli: *Cum Deus fiat alia à se per essentiam
suam, in quantum est similitudo rerum vel ut princi-
pium activum earum, necesse est quòd essentia sua sit
principium sufficiens cognoscendi omnia quæ per ipsum
fiunt, non solum in universali, sed etiam in singulari.*
Quam rationem fufius expendit articulo se-
quenti, ubi sic ratiocinatur: *Cognitio cuiuslibet co-
gnoscens se extendit secundum modum forme quæ est
principium cognitionis, species enim sensibilis quæ est
in sensu, est similitudo solum unius individui, unde per
eam solum individuum cognosci potest; species autem
intelligibilis intellectus nostri, est similitudo rei quan-
tum ad naturam speciei, quæ est participabilis à par-
ticularibus infinitis: unde intellectus noster, per speciem
intelligibilem hominis, cognoscit quodammodo homi-
nes etiam infinitos, sed tamen non in quantum distin-
guantur ad invicem, sed secundum quòd communicant
in natura speciei, propter hoc quòd species intelligibilis
intellectus nostri, non est similitudo hominum, quan-
tum ad principia individualia, sed solum quantum ad
principia speciei. Essentia autem divina, per quam in-
tellectus divinus intelligit, est similitudo sufficiens om-
nium quæ sunt vel esse possunt, non solum quantum ad
principia communia, sed etiam quantum ad principia
propria uniuscujusque, ut ostensum est: Unde sequitur
quòd scientia Dei se extendat ad infinita, etiam secun-
dum quòd sunt ab invicem distincta. Ficticia ergo &
chimerica est scientia media, quæ juxta Adver-
sariorum principia, actus liberos voluntatis nos-
træ, conditionatè futuros, solum in communi,
& quantum ad rationem specificam, non verò
distinctè, & in particulari, seu quantum ad ra-
tionem individualem, explorare & cognoscere
potest.*

Tom. I.

Rt 2. 63.

Et, libertas creata subsistere nequit: At scientia media tollit libertatem primi liberi: Ergo & libertatem creatam evertit. Major constat, Minor probatur dupliciter. In primis enim, quod non proponit voluntati divinae objectum cum indifferentia ad essendum vel non essendum, libertatem divinam tollit; At scientia media non proponit voluntati divinae, actum voluntatis creatae, cum indifferentia ad essendum vel non essendum: Ergo tollit libertatem divinam. Major est certa: libertas enim voluntatis supponit in intellectu indifferentiam objectivam iudicij: Minor vero probatur. Conversio enim D. Petri v. g. non fuit proposita voluntati divinae, per scientiam mediam, cum indifferentia ad essendum vel non essendum in talibus circumstantiis, sed ut determinata tantum ad hoc ut esset, illaque determinatio praecessit omnem actualem libertatem divinam: nam prius cognoscitur voluntas creata operatura determinate hunc specie actum, quam cognoscatur Deus eum determinate voluturus; neque ullum signum assignari potest ab Authoribus scientiae mediae, in quo non sit petrus se determinaturus ad talem operationem.

162 Secundo probatur Minor principalis. Libertas consistit in potestate expedita ad actum, ejusque negationem: At supposito quod Deus sciret, & praevideret per scientiam mediam, me in tali occasione vocationi non responditurum, non esset expeditus ad actum oppositum; nec esset in illius potestate, in tali occasione, à me extorquere consensum: quae impotentia proveniret ex aliqua suppositione illi non libera, ex praevisione scilicet mei dissensus futuri: Ergo non esset liber, nec gauderet libertate supremâ, per ordinem ad consensum voluntatis creatae: contra illud Augustini de correptione & gratia c. 4. *Magis habet Deus in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines.*

163 Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Ex eo quod supposita physica praemotio ad actum amoris, quae est aliqua suppositio nobis non libera, & independens à voluntate creata, non possumus componere negationem amoris, Adversarij inferunt laedi libertatem creatam respective ad amorem: At suppositio scientiae mediae, quae Deus videt me sub conditione non consensurum, non est Deo libera, utpote antecedens decretum actuale & exercitium divinae voluntatis; & ex hac suppositione redditur impotens ad causandum consensum: Ergo quod non causet talem consensum, non est Deo liberum, sed necessarium, necessitate radente illius libertatem. Pater Consequentia: non minus enim requiritur, ut negatio sit libera, potentia proxima, expedita ad actum negationi oppositum, quam ut actus sit liber, potentia proxima, expedita ad ejus negationem.

164 Confirmatur secundò: Juxta principia Adversariorum, quod antecedenter se habet ad libertatem, & eoposito, non potest non sequi effectus, tollit libertatem: Sed praevisione mei futuri dissensus, antecedenter se habet ad libertatem divinam, cum sit prior decreto, quod est libera determinatio divinae voluntatis, & supposita tali praevisione, Deus non potest à me extorquere consensum: Ergo talis praesentia libertatem divinam evertit, & consequenter humanam, quae sine divina stare non potest, sicut nec rivulus sine fonte, nec radius sine Sole.

165 Dices: Ex suppositione quod Deus me vide-

A ac non amantem, quia non dedit physicam praemotioem, non potest me praedeterminare ad amorem; & tamen, ut docent Thomistae, haec necessitas non est antecedens, obstanti libertati, sed consequens, cum illa composita: Ergo quod Deus, ex suppositione quod videat me sub conditione vocationi suae non respondentem, non possit meum extorquere consensum, non arguit necessitatem antecedentem libertati contrariam, sed tantum consequentem cum ea compositam.

Sed nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia scientia quae videt me non amantem, ex defectu praemotioem, est Deo libera, utpote fundata in decreto, quod Deus liberè statuit mihi denegare praemotioem ad amandum; atque ita necessitas ex illa proveniens, non est antecedens, sed consequens libertatem divinam: scientia autem media, quae videt me vocationi non responditurum, ex hypothese quod me constituat in his occasionibus & circumstantiis, non est Deo libera, in Adversariorum sententia, utpote antecedens liberum decretum voluntatis divinae; ac proinde necessitas ex illa proveniens, est antecedens, & non consequens divinam libertatem.

166 Quarto principaliter arguitur, & probatur ratione communi nostrorum Thomistarum, scientiam mediam tollere libertatem. Illa scientia tollit libertatem, quae supponit res esse futuras ante primum principium & primam radicem libertatis creatae, & participata à rebus: Sed scientia media hoc supponit: Ergo tollit libertatem. Major constat, nulla enim potest dari vel concipi libertas, ante primum principium & primam radicem illius. Minor autem, in qua versatur difficultas, sic ostenditur. Scientia media supponit res esse futuras, saltem conditionate, ante divinum decretum: Sed illud est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis, & contingentiae in rebus: Ergo scientia media supponit, res esse futuras ante primum principium, & primam radicem libertatis creatae. Major patet: Minor autem, praeterquam quod est D. Thomae, pluribus in locis supra à nobis citatis, in quibus docet, libertatem & contingentiam rerum in efficaciam infinitam voluntatis divinae, tanquam in primam causam, & veluti primam causam, & veluti primam radicem, esse reducendam, hac ratione suadetur. Primum in quolibet genere est causa ceterorum: Sed divinum decretum est primum in genere liberorum, ut constat, cum sit exercitium libertatis divinae: Ergo divinum decretum est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis & contingentiae rerum.

167 Confirmatur: Quod est tale per essentiam, est causa eorum quae sunt talia per participationem: Sed divinum decretum est ipsa libertas increata & per essentiam, libertas autem creata est talis per participationem: Ergo divinum decretum est primum principium totius libertatis creatae.

168 Dices primò, Libertatem creatam debere quidem ab aliquo divinae voluntatis decreto procedere, non tamen à decreto praedeterminante quod admittunt Thomistae; sed à decreto creationis, quo Deus decrevit dare causis liberis potentiam & facultatem se determinandi, & eligendi quod voluerint.

169 Sed contra: Licet decretum creationis sit causa

causa libertatis potentialis, quam Deus creatur. A
 nis intellectibus in creatione indidit, non tar
 tamen libertatis actualis, seu liberae electionis no
 men libertatis, saltem proximè & immediatè,
 sed mediatè tantum & remotè: Atqui libertas
 actualis nostrae voluntatis, debet à Deo proxi
 me & immediatè procedere, mediante aliquo
 decreto libero suae voluntatis: Ergo &c. Major
 est evidens, Minor probatur. Omnis perfectio
 simpliciter simplex debet à Deo ut à prima cau
 sa immediatè procedere, juxta illud Jacobi 1.
*Omne datum optimum, & omne donum perfectum,
 desorsum est descendens à Patre lumine.* Sed liber
 tas actualis est aliqua perfectio simpliciter sim
 plex, cum sit melior ipsa, quam non ipsa, ut
 patet: Ergo libertas actualis debet immediatè
 oriri à Deo ut à primo libero.

171 Confirmatur primò: Determinatio volunta
 tis creata est aliquid perfectius, quam illuminatio
 Solis: Sed illuminatio Solis immediatè
 procedit à Deo, ut omnes Theologi & Philoso
 phi docent contra Durandum & Aureolum:
 Ergo & determinatio voluntatis creata.

Confirmatur secundò: Libertas actualis est
 perfectior potentiali, cum prima dicat potentia
 litatem & carentiam actus, ac proinde imper
 fectionem, non verò secunda: Ergo si libertas
 potentialis sit immediatè à Deo ut à primo libe
 ro, à fortiori & ipsa libertas actualis.

Confirmatur tertio: Sicut Deus est primum
 ens, & tale per essentiam, ita & primum liberum:
 Ergo licet implicat dari aliquam entitatè crea
 ram & participatam, quae immediatè ab ipso nō
 procedat: ita repugnat dari vel ab ipso liber
 tatem aliquam creatam & participatam, quae à
 Deo immediatè non dependeat & promanet.

172 Dices secundò, Libertatem actualem nostrae
 voluntatis, seu liberam ejus determinationem,
 causari immediatè à decreto indifferenti, quò
 Deus statuit concurrere cum voluntate creata
 ad quodcumque voluerit.

Sed contra primò: A principio indifferenti ut
 indifferens est, actus determinatus exire nequit,
 ut supra ex D. Thoma dicebamus. Ratio est,
 quia indifferens & determinatum inter se op
 ponuntur, & se habent sicut calidum & frigi
 dum: Ergo sicut à frigido, ut tali, non potest pro
 cedere calor, ita nec à decreto indifferenti, de
 terminatio voluntatis creata.

Secundò: Decretum determinabile à volun
 tate creata, quantum ad speciem actus, ejus de
 terminationem non causat, sed potius determi
 nationem ab illa expectat: Atqui decretum in
 differens est determinabile à voluntate huma
 na, quantum ad speciem actus, ut docent defen
 sores scientiae mediae: Ergo liberam ejus deter
 minationem non causat.

Tercio, Nulla causa à suo effectu dependet:
 Sed decretum indifferens, ut insuat in actus libe
 ros voluntatis creatae, & concursum determina
 tum ad operandū illi exhibeat, depēdet à deter
 minatione voluntatis humanae, saltem tanquam
 à conditione, juxta Adversariorum principia:
 Ergo talis determinatio non est effectus decreti
 indifferents, nec ab illo tanquam à causa depēdet.

§. X.

Scientia media facit Deum authorem peccati, & de
 tem jam sanctitatis divinae, hominumque
 salutis insidiari videtur.

173 Probatur tripliciter. Primò quia scientia me
 dia supponit divinum concursum oblatum
 Tom. I.

voluntati, de se indifferentem, & ab illa, ad hanc
 potius partem, quam ad illam determinandum.
 Ergo juxta hanc sententiam, concursus divinus
 sequitur nutum voluntatis creatae, & illius de
 terminationem: At voluntas creata non semper
 se ad bonum determinat, sed quandoque ad mal
 um: Ergo concursus Dei aequivalenter se ex
 tendit ad malum & ad bonum, & absque illo
 discrimine effectivo, quidquid sit de affectivo,
 utrumque causat, & ad utrumque mediā volun
 tatis determinatione transit; & sic juxta hanc
 sententiam, & modum explicandi concursum
 divinum, proditio Iudae non minus est opus Dei,
 quam conversio Pauli.

Confirmatur: Quando voluntas humana de-

terminat Deum, ut cum illa concurrat ad actum
 intrinsecè malum, v. g. ad actum odii, vel blas
 phemiae; & ut talem actum simul cum ea produ
 cat: vel talis influxus concomitans, tendit in so
 lam entitatem & substantiam actus mali, vel
 etiam se extendit ad ipsam malitiam & defor
 mitatem? Si hoc secundum dicatur, Deus erit
 causa peccati. Primum autem non potest dici,
 juxta principia Adversariorum, qui docent
 Deum non posse influere per concursum praevium,
 in entitatem & substantiam actus intrin
 secè mali, nisi etiam insuat in ejus malitiam &
 deformitatem, ratione nexūs indivisibilis, qui
 inter illa reperitur. Cum enim eadem connexio,
 inò & multò major, magisque indivisibilis,
 reperiatur in concursu simultaneo, quam praevio;
 eo quod concursus praevius realiter distin
 guatur ab actione mala & peccaminosa, & sit
 prior illa, prioritate naturae; simultaneus verò
 intimè in ea imbutur, & cum illa identificetur;
 sequitur ex principiis Adversariorum, im
 possibile esse quòd Deus unā cum voluntate in
 fluat per concursum simultaneum in substan
 tiam, & entitatem actus intrinsecè mali, nisi et
 iam insuat in ejus malitiam, & deformitatem
 ei annexam, & ab illa inseparabilem.

Probatur secundò: Ille est causa saltem mora-

lis peccati, qui ponit hominem in occasionibus
 & circumstantiis, in quibus praevit illum infal
 libiliter peccaturum: sicut enim occasiones pec
 candi moraliter movent & incitant ad peccan
 dum; ita & qui ponit hominem in illis, censetur
 esse causa moralis, cui ille incidat in peccatum.
 Sic ille qui ducit alium ad tabernam, in qua
 praevit & certò scit, quod incidet in ebrietatem,
 & in ipsa ebrietate hominem interficiet, censetur
 esse causa moralis talis ebrietatis & homicidii:
 unde cum Deus, secundum principia Adversariorum,
 videat per scientiam mediae plures occasiones
 & circumstantias, in quibus homo non peccabit,
 & plures alias in quibus infallibiliter incidet
 in peccatum; eumque interdum constituat in illis,
 in quibus praevit eū lapsurum, potius quam in
 aliis in quibus praescivit illum non peccaturū,
 videtur esse causa moralis cui homo peccet, &
 insidiari ejus salutis: sicut dux vix censetur
 viatoribus struere insidias, cum eos ducit per
 sylvā, aut per alias vias, quas periculosas esse
 novit, & latronū infestationibus expositas:
 vel sicut venator avibus & feris sylvestribus
 insidiari dicitur, dum eas ad certum locum quem
 novis ire compellit, ut incidant in calces &
 laqueos quos paravit. Unde scientia media,
 non exploratrix, sed insidiatrix dicenda est.

Denique, cum juxta Adversariorum principia,
 Deus determinet voluntatem creatam ad

Rr 3 indivi-

individuum actus mali & peccaminosi, in quo interdum reperitur quaedam malitia distincta, ab illa quae illi convenit ex sua ratione specifica & essentiali: puta malitia quae sumitur ex intentione actus, vel ex circumstantiis aggravantibus intra eandem speciem: si standum sit illorum principiis, sequitur voluntatem hominis determinari à Deo ad aliquam specialem malitiam & deformitatem, ad quam seipsam non determinat; & consequenter illum esse causam & authorem peccati. Has rationes futius prosequemur Tractatu sequenti, quando agemus de divinis decretis, & praedestinationibus. Alia verò inconvenientia quae sequuntur ex scientia media, & ad mysterium praedestinationis spectant, in Tractatu de praedestinatione exponuntur.

Disp. 3.
art. 3.
§. 3.

Disp. 4.
art. 1.

ARTICULUS VII.

Convelluntur fundamenta scientiae mediae?

Multi ex Recentioribus, magno labore & Apparatu congerunt, & accumulunt plurima Scripturae, & Sanctorum Patrum testimonia, ad probandum dari in Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam; ut videri potest apud Suarez, Ruizium, Martinum; aliosque Societatis Theologos. Verum inutiliter laborant, in probatione ejus rei quam non negamus, & punctum difficultatis hujus celeberrimae quaestionis nequaquam attingunt. Nam, ut initio praecedentis disputationis ostendimus, parva aut ferè nulla, apud Thomistas est difficultas, & controversia, de cognitione horum futurorum; sed tantum de modo illius, seu de medio in quod fundatur. Queritur enim, an cognoscantur ante omne decretum Dei liberum, in eorum veritate objectiva, vel in comprehensione liberi arbitrii creati, aut solum in ipso decreto, subjektivè absoluto, & objectivè conditionato? Totum ergo argumentorum pondus, contra necessitatem hujus decreti librandum est.

§. I.

solvitur praecipua obiectio, petita ex verbis Christi Matthaei 11. Va tibi Corozain &c. seu ex comparatione Judaeorum cum Tyrus.

EX hoc Scripturae testimonio desumunt Adversarii argumentum, quod valde extollunt & magnificant, ac *lydium lapidem* appellant. Sic enim arguunt. Deus cognovit infallibiliter Tyrorum conversionem futuram, sub conditione miraculorum Christi: At illam non cognovit in decreto efficaci & praedeterminante: Ergo eam cognovit antecedenter ad tale decretum, per scientiam mediam. Major constat ex dictis initio praecedentis disputationis, ubi ostendimus, Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam. Minor autem probatur. In hoc testimonio continetur nos simplex praedictio, sed oburgatio incredulitatis Judaeorum; non absolute, sed comparative ad Gentiles, qui eidem miraculis visis, magna poenitentiae signa dedissent: At oburgatio illa, saltem ut comparativa, foret injusta, si poenitentia Gentilium in statu conditionato fuisset à Deo cognita in decreto efficaci: Ergo talis poenitentia non fuit à Deo cognita in decreto efficaci. Major est evidens, Minor probatur. Illa increpatio est injusta, cui potest adhiberi justa responsio: At si Deus decrevisset Gentiles praedeterminare ad poenitentiam, ex hypothese praedicationis Christi, posset Judaei justam adhibere responsionem, scilicet,

idèd nos poenitentiam non egimus, visis miraculis Christi, quia non habuisti illud efficac decretum erga nos, quod habuisti erga Gentiles; & si habuisses illud, nos quoque poenitentiam egissemus: Ergo talis increpatio fuisset injusta.

Confirmatur primò: Ut comparativa increpatio justa sit, debet esse aequalitas inter extrema comparationis: unde increparetur injustè unus servus praeter alios, eò quod unus mille argenteos recipiens, fuisset alios mille lucratus; & alter centum accipiens, non fuisset lucratus mille. Item injustè increparetur miles malè armatus, exemplo alterius armis validioribus instructi; eò quod illi paria non fecisset, nec ita fortiter pugnavisset. At supposito efficaci decreto circa poenitentiam Gentilium, & eodem negato erga Judaeos, non servaretur aequalitas inter illos: Ergo nec salvaretur justa increpatio, saltem comparativa.

Confirmatur secundo: Si miracula & praedictio Christi non essent circa utrumque extremum aequalia, sed majora respectu Gentilium, non esset justa comparativa increpatio; eò quod Judaei, minoribus visis miraculis, non converterentur, bene ramen Gentiles, visis majoribus: At inaequalitas orta ex efficaci decreto, illis concessa, & aliis negato, major est, quam quae nascitur ex inaequalitate miraculorum Christi; cum fortius moveat decretum, & gratia efficaci ex illo proveniens, utpote determinans intrinsecè ad actum, quam miracula inducentia solum persuasivè & moraliter: Ergo ut justa sit & prudens comparativa illorum increpatio, non debent inaequales in decreto supponi.

Hoc argumentum a deo efficax reputant Adversarii, tantumque in eo sibi adesse praesidium putant, ut vix curent alia Scripturae testimonia adducere, & tanti faciant querelas peccatorum, ut illis compescendis, nihil dubitent totum caput salutis ad humanam voluntatem revocare, totumque divinae gratiae sufficientis & efficacis discrimen, ab innata libertate, quae quilibet se discernit, desumere. Sed tria nobis suppetunt gravissima, quibus vis hujus objectionis enervetur, eaque passis perstringam.

Respondeo ergo primò, Apostolum ad Romanos 9. eandem sibi objecisse difficultatem: nam cum statuit hanc veritatem: *Ergo cuius vult Deus miseretur, & quem vult indurat*, statim objicit sibi quod ex Adversariis retulimus: *Dicit itaque mihi, quid adhuc queritur? Et responderet: Homo tu quis es qui respondeas Deo! Vis objectionis eadem profusus est cum relata ex defensoribus scientiae mediae, sed paucioribus verbis comprehensa. Itaque dicit mihi, quid adhuc queritur? Id est inique arguor, quod non respueim, & peccati delereurim; hoc enim mihi imputandum non est, cum mihi defuerit gratia efficax, sine qua non possum converti, nec peccatum deserere. Ea tota ratio injustae querimoniae peccatorum: quasi reprehendi nequeat peccator in malo pertinax, cui denegata sit gratia naturae suae efficax; & tunc tantum justa sit reprehensio, cum omnibus confertur gratia communis sufficiens, quam quisque ex innata libertate reddat efficacem aut inefficacem? Quasi verò hunc acutissimum sensum Apostolus non viderit, & quod nocturne & vespertilioes videt, Doctorum Aquila non perpexerit, nec Prosper fidelissimus ejus discipulus, qui i. de vocatione Gent. cap. 25. profiteretur, hujus quaestionis profunditatem non posse solvi per humani arbitrii velle vel nolle. Unde sumitur gravissimum argumen-*

argumentum contra scientiam mediam: vel enim A
latuit Paulum, Augustinum, & Prosperum, dis-
crimen gratiæ faciendum ante omne decretum
Dei, ex prævisione consensu per scientiam me-
diam, vel illis innocuit? Si primum, suspecta, imò
damnanda est ea Theologia, quam Apostolus,
& illi SS. Patres, divinæ gratiæ acerrimi vindi-
ces, & fidei Athletæ & Atlantes, fortissimi, pe-
nitentiis ignorarunt; & cum Bernardo dicendum:
*Quid ergo tu (Molina) quid melius offers, quid
solutius invenis, quid secretius tibi revelatum
scias, quod tot præverit sanctos, & effuge-
rit sapientes. Si secundum, quâ ratione, aut quâ
conscientiâ potuit Paulus, & gravi huic scanda-
lo averteudo prætermittere, nedum idoneam,
sed etiam necessariam scientiam mediam, & to-
tam difficultatem admirationis solvere, & ad
omnipotentissimam Dei voluntatem recurrere?
Certe reus erit detentæ & oppressæ veritatis in
implicitia, ejusdemque criminis quò ipse Philo-
sophos Gentiles accusat cap. i. Epistola ad Ro-
manos. Eiusdem criminis conficos habebit Au-
gustinus & Prosperum, quorum hic primus to-
to libro de correptione & gratiâ, hanc difficile
questionem pertractat, & ne leve quidem ve-
ligium indicat scientiæ mediæ, aut gratiæ, quo-
ad usum & efficaciam, libero arbitrio subdita;
alter verò, ut diximus, expressè docet hujus
questionis profunditatem, non posse solvi per
humani arbitrij velle vel nolle. Sanè, licet argu-
menta à silentio, seu ab auctoritate negativa,
debiliora sint; istud tamen ex Apostoli silentio
& admiratione de sumptum, efficacissimum est,
& demonstrativum dici potest: hoc enim Pauli
silentium, eloquentissimum est, & altius quali-
bet tuba clamat, fictitiam esse scientiam me-
diam, & ut bellè ait, P. Baronius, *Gratus & ex-
pressus censori debet contra scientiam mediam, quâ-
vis censurâ, in illam conceptis verbis lat. i.**

Secundo, ut argumenti propositi, quod apud
Athenienses palmarium est debilitas magis ap-
pareat, & ex contactu hujus Lydiæ lapidis, il-
lorum doctrinam argenteam non esse, sed plum-
beam, comprobemus; placet illud in ipsos retor-
quere, ac ostendere difficultatem in eo conten-
tam, esse nobis & illis communem: Licet enim
illi doceant, Judæos & Tyrios fuisse pares &
æquales in gratiâ physicè, & in esse entis confi-
derata, non negant tamen fuisse inæquales in
gratiâ, in esse moris, & in ratione beneficij spe-
ctatam; quamvis utriusque, eadem fortè motio-
ne morali allicerentur, & ad penitentiam invi-
tarentur; Tyris tamen conferenda erat ex de-
creto Dei, vel conformiter ad eorum genium,
complexionem, & temperamentum, ut docet
Vazquez; vel juxta Suarezem, & alios gratiæ con-
gruæ defensores, in ea temporis differentia, in eo-
rum ordine, & in illis occasionibus, in quibus
prævidebantur per scientiam mediam consen-
surum; Judæis vero eadem gratiâ exhibita fuit, non
attentâ inclinatione illâ, & in alio rerum ordine,
atque in aliis circumstantiis, in quibus prævide-
bantur dissenturi. Si ergo injusta est increpatio
unius hominis, comparatione alterius, cui non
est par & æqualis in auxiliis gratiæ, ut dicunt Ad-
versarij; injustè Christus increpavit Judæos, ex-
emplo & comparatione Tyriorum, cum Tyrijs,
juxta eorum doctrinam, habituri essent majorem
gratiâ, saltem in esse moris, & in ratione bene-
ficij, quam Judæi, qui proinde potuerunt justam
habere excusationem, & respondere Christo ip-

fos objurganti. Cur nos increpas exemplo Tyri-
orum; si enim dares nobis gratiâ illam con-
gruam, quam illis eras daturus, & si nos poneres
in illis occasionebus, & circumstantiis, in quibus
prævidisti per scientiam mediam, nos esse credi-
turos, sicut decrevisti ponere Tyrios, etiam nos
crederimus, sicut illi. Sed quia das nobis gratiâ
incongruam, non credimus, neque agimus peni-
tentiam, sicut nec illi crederent, aut peniterent,
si eandem gratiâ illis dares. Sicut ergo defen-
sores scientiæ mediæ respondere coguntur, que-
rimoniam illam Judæorum esse injustâ, eorum-
que excusationem frivolam & inanem: quia ad
justitiam & æquitatem illius reprehensionis sa-
tis est quòd Deus contulerit Judæis gratiâ suf-
ficientem, per quam poterant absolute credere,
& agere penitentiam; nec eum obligari dare sem-
per gratiâ congruam, ac expectare illas oc-
casiones, in quibus prævidit per scientiam me-
diam hominem consenturum, & sicut vocationi
obtemperaturum. Ita similiter nos dicimus,
quòd quamvis Tyrijs, ex hypothesi prædicatio-
nis & miraculorum Christi, habituri essent ma-
jorem gratiâ, physicè & in esse entis, quam Ju-
dæi; & futuri esset ipsis superiores, in ratione au-
xilij efficacijs, quòd Deus non teneretur dare omni-
bus (alias nulla fieret gratiâ valis misericordiæ,
& gratiâ non esse gratiâ, ut loquitur divus Paulus)
justa tamen fuit objurgatio, & increpatio Chri-
sti, adversus Judæos, quia ad justitiam illius suf-
ficientem, quòd fuerint pares Tyrijs in ratione auxiliij
sufficientis, & quantum ad ea quæ se tenent ex
parte potentiae, & actus primi; quamvis fuerint
illis inæquales, quoad illa quæ se tenent ex parte
actus secundi, vel ex parte reductivi de actu pri-
mo ad secundum. Unde ad argumentum in for-
ma respondeo, concessa Majori, negando Mino-
rem; ad cujus probationem, nego etiam Minorem;
ad illius probationem, Minor etiam neganda est:
nam cum ex defectu decreti & auxiliij efficacijs,
non colligatur in Judæis defectus potentiae ad
penitentiam, visis miraculis Christi, potuit Chri-
stus illos justè increpare: potenti enim bonum fa-
cere, & non facienti, peccatum est illi: nec illi
aliqua sui peccati excusatione, seu justâ ad ob-
jurgationem Christi responsione habere poterit.

Ad primam confirmationem, distinguo Ma-
jorem: Ut comparativa increpatio justa sit, de-
bet esse æqualitas inter extrema comparationis,
quantum ad actum primum, concedo: quantum
ad actum secundum, vel applicationem ad il-
lum, nego. Ratio est, quia ut unus justè increpe-
tur præ alio, sufficit obligationis æqualitas,
quam unus transgreditur, & alter adimplet: ob-
ligatio autem fundatur super posse, non super
actum, & applicationem ad illum; & quia decre-
tum, & gratiâ efficax, & prædeterminans, non
dant posse, sed illud supponunt, & ad actum ef-
ficaciter applicant; hinc est, quòd inæqualitas
ex illis proveniens, non tollit æqualitatem ob-
ligationis, nec obstat justæ increpationi, etiam
comparativæ; cum in posse obligationem fun-
dante, supponantur extrema esse æqualia. Imò
nisi esset inæqualitas ex parte decreti, & gratiæ
applicantis, & reductentis de actu primo ad se-
cundum, nullus daretur locus increpationi: quia
quotiescumque ponitur applicatio ad actum,
seu reductivum de actu primo ad secundum,
ponitur ipse actus, qui habet indissolubilem cum
illo connexionem. Unde si Judæi fuissent pares
Tyrijs in decreto, & in gratiâ efficaci, & præ-
determi-

determinante ad penitentiam, nō potuissent argui & increpari à Christo, exemplo & comparatione Tyriorum. Exempla verò fervorum & militum, quæ ibidem adducuntur, non sunt ad rem: cum in illis sit inæqualitas, quantum ad ea quæ se tenent ex parte potentia & actus primi, ut constat. Ex quo patet responsio ad secundam confirmationem: neganda est enim Major, si non obtante inæqualitate in miraculis, supponantur æquales quoad posse.

184 Contra hanc solutionem & doctrinam, quæ est communis apud nostros Thomistas, & quam fusè explicant in Tractatu de auxiliis, fieri potest hæc instantia difficilis. Ille non est culpabilis quod nō agat, nec reprehensione dignus, qui non habet omnia necessaria ad agendum: Sed qui caret auxilio efficaci, non habet omnia requisita ad operandum: Ergo culpabilis non est. Minor est certa, nam in sententia Thomistarum auxilium efficax requiritur ad agendum. Major verò variis exemplis declarari & suaderi potest: ille enim qui est in tenebris, non est culpabilis, si non videret, quia deesset illi lumen quod est necessarium ad videndum; qui caret Breviario, inculpabiliter omittit officii recitationem, quia illud ad horas canonicas recitandas necessarium est, & sacerdos cui deest panis ad consecrandum, excusatur ab obligatione celebrandi Missam, quia hostia ad consecrationem requiritur.

185 Respondeo distinguendo Majorem: Ille non est culpabilis quod non agat, qui non habet omnia ad agendum requisita, ex parte actus primi concedo: ex parte actus secundi nego. Similiter distinguo Minorem. Qui habet auxilium sufficiens sine efficaci, non habet omnia requisita ad agendum, ex parte actus secundi, concedo Minorem: ex parte actus primi, nego Minorem & Consequentiam: nam, ut supra dicebamus, ut aliquis sit culpabilis & reprehensione dignus, sufficit quod verè possit, teneatur, & non faciat: qui autem habet auxilium sufficiens, licet careat efficaci, verè potest agere, & habet omnia ad agendum necessaria, non quidem ex parte actus secundi, sed ex parte actus primi. Unde patet disparitas ad exempla in argumento adducta, lumen enim ex parte actus primi ad videndum requiritur, quia sine illo species, quæ ad visionem effectivè unà cum potentia visiva concurrunt, eamque per modum comprincipii complent, ad oculum transmitti nequeunt. Breviarium etiam exigitur ad recitationem horarum, ex parte actus primi, seu ut complementum potentia, quia concurrat veluti locò specierum, sine quibus homo nec in actu primo potest recitare officium, cum species constituent illum in actu primo ad intellectionem. Idem cum proportionem dicendum est de sacerdote cui deest hostia ad consecrandum, cum enim illa sit materia consecrationis, sacerdos qui illam non habet nec habere potest, non censetur habere potentiam in actu primo completam & expeditam ad celebrandum.

186 Addo quod nullum est aut esse potest exemplum ex causis necessariis mutuarum, quod valeat aut valere possit pro causis liberis; quia in causis necessariis non distinguitur duplex auxilium ad agendum; unum sufficiens & alterum efficax, sed unicum est, quod quando datur, semper est efficax; cum de ratione causæ necessaria sit, quod positus omnibus ad agendum prærequisitis, necessario agat, & ita operetur, ut non pos-

fit non operari; atque ita agat unum, ut non possit pro tunc agere oppositum, saltem ab intrinseco: & ex proprio agendi modo; at verò in causis liberis, ratione libertatis distinguitur duplex illud auxilium sufficiens & efficax; ita ut positus omnibus ad agendum prærequisitis, non agat necessario, sed quandoque possit agere, licet de facto non agat, quando nempe datur ei auxilium sufficiens tantum, quandoque verò agat de facto, & possit non agere, vel etiam agere oppositum, nimirum quando datur ei auxilium efficax. Unde instantia desumpta ex necessitate luminis ad videndum, non est ad rem; quia lux causa naturalis & necessaria est, nec datur per modum liberi, sicut gratia sufficiens & efficax.

Dices, Præceptum alicui impositum non obligat solum ad posse agere, sed etiam ad agendum: Ut ergo possit aliquis observare præceptum, necesse est quod detur illi nedum auxilium sufficiens per quod possit, sed etiam efficax, per quod agat, si velit.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: quia ratione auxilii sufficientis, nedum habemus quidquid requisitum est ad posse, sed etiam quidquid ex parte principii, sive actus primi & potentia requiritur est ad agere, quod sufficit, ut aliquis censeatur posse observare præceptum; alioquin ille qui caret gratia congrua, quæ juxta Adversarios ad operandum ex parte actus secundi requiritur, non posset dici completè potens ad implenda præcepta. Unde omnes ferè Adversariorum instantia, quibus gratiam prædeterminantem impetunt, possunt contra congruam retorqueri, ut fatetur P. Martinonius in Anti-Jansenio.

Ex his intelliges, quod licet hæc propositio, *Deus non potest facere, nisi quod præcivit, vel decrevit se facturum*, duplicem potest habere sensum: exceptio enim potest referri ad potentiam quæ importatur per *potest*, vel ad actum qui exprimitur per *facere*. Si primo modo accipiat, falsa est, quia Deus plura potest facere, quam præciverit & decreverit se facturum: vera autem, si secundo modo usurpetur, quia significat quod non potest esse quod aliquis fiat à Deo, & non sit ab illo præcivum & decretum. Ita patenter ista propositio, *Homo sine auxilio efficaci non potest converti vel operari*, distinguenda est: Nam si *ly sine* referatur ad potentiam, & significet, quod homo sine tali auxilio non habet potentiam completam & expeditam ad conversionem vel operationem, neganda est. Si vero *ly sine* reduplicet supra actum, & sit sensus, quod non potest esse, ut sine auxilio efficaci de facto sit conversio & operatio concedenda est. Vel etiam potest propositio illa distingui & concedi, si per *ly potest*, intelligatur potentia consequens; negari verò, si intelligatur potentia antecedens. Potentia antecedens, est potentia secundum se seu potentia sufficienter instructa ad operandum. Potentia consequens, est potentia conjuncta cum actu, seu ad operandum applicata.

Dices, Nullus habet potentiam sive antecedentem sive consequentem ad id quod implicat contradictionem: Sed implicat contradictionem hominem carentem auxilio efficaci operari: Ergo homo carens auxilio efficaci, nullam habet potentiam, sive antecedentem, sive consequentem ad operandum.

Respondeo primò retorquendo argumentum in hunc modum: Nullus habet potentiam sive an-

precedentem, sive consequentem ad id quod implicat
 contraditionem: Sed implicat contradiotionem ho-
 minem carentem gratia congrua, vel concursu
 simultaneo operari: Ergo homo carens gratia con-
 grua, vel concursu simultaneo, nullam habet poten-
 tiam, sive antecedentem, sive consequentem ad ope-
 randum. Simile argumentum potest fieri ad pro-
 bandum Deum sine decreto efficaci creandi
 plures mundos, non habere potentiam antece-
 dem ad illos creandos: nam cum Deus sit
 agens liberum, implicat ipsum ad extra aliquid
 operari, sine decreto ejus omnipotentiam de-
 terminante & applicante. Hoc ergo argumen-
 tum pure philosophicum est, nec syllogismus, sed
 paradoxus dici debet. Unde satis pramulius,
 neganda est consequentia, quia a sensu compo-
 sitio in minori fit transitus ad vivum in conse-
 quentia. Ut valeret consequentia, oporteret sic
 concludere: Ergo nullus habet potentiam ad ope-
 randum carens auxilio efficaci, sive quod idem est,
 ad componendam operationem cum carentia
 auxilii efficaci. Ut patet in simili, nam si quis
 ita argueret: Nullus habet potentiam ad id quod
 implicat contradiotionem: Sed implicat contradiotionem
 non agens agere: Ergo nullus non agens, habet
 potentiam ut agat: hac consequentia mala esset,
 optima vero si diceretur: Ergo nullus habet poten-
 tiam ut agat non agens, seu ut componat actio-
 nem cum actionis carentia.

§. II.

Alia solutio principalis argumenti.

190 **A**lia solutio principalis argumenti infirma-
 tur a D. Thoma 3. contra Gentes cap. 159.
 ubi sibi hoc argumentum objicit: Cum in finem
 ultimum aliquis dirigi non possit sine auxilio gratia,
 sine qua etiam non potest habere fidem, spem, dilectio-
 nem, & perseverantiam: potest alicui videri quod non
 fit homini impetrandum, si predictis carcat, precipue
 cum auxilium gratia mereri non possit, nec ad Deum
 converti, nisi Deus eum convertat. Cui argumento
 sic responderet: Ad hujus dubitationis solutionem con-
 siderandum est, quid licet alicui per motum liberi ar-
 bitrii, divinam gratiam nec promereri nec advocare
 possit, potest tamen seipsum impedire, ne eam reci-
 pias; & cum hoc sit in potestate liberi arbitrii, non im-
 merito impetratur ei, qui impedimentum prestat gra-
 tia receptioni. Itaque juxta hanc Doctoris Ange-
 lici doctrinam, dici potest Judas recte ac iuste
 increpatos fuisse a Christo, exemplo Tyrriorum
 & Sidoniorum, non solum pares quia ipsis erant
 in auxiliis sufficientibus quae dantur ad posse, sed
 etiam quia plura gratia efficaci, quae datur ad
 agere, impedimenta praestabant; ratione majoris
 cecitatis, obstinationis, & indurationis: ut
 enim ait Augustinus de bono persever. cap. 14.
 Non erant sic excecati, nec sic induratum cor Tyrio-
 rum & Sidoniorum, quoniam credidissent, si quatuor
 viderunt isti (scilicet Judaei) signa vidissent.

Hanc solutionem silius exponemus Tractatu
 sequenti, ubi ostendimus peccatorem posse redi
 di indignum gratia, illique resistere, & duplici ge-
 nere impedimentorum; quaedam sunt antece-
 dentia, nimirum peccata quae praecesserunt, vel
 actualia, vel originalia; quorum licet interdum
 rationem non habeat Deus, sed sua infinita mi-
 sericordia, superatis obstaculis, gratiam pra-
 beat indignis, illique impedimentum praebenti-
 bus, tamen certum est, occasione illorum, Deum
 posse iuste gratiam efficacem denegare, ex cu-
 jus carentia & denegatione, alia peccata se-
 Tom. 1.

Aquantur. Sed praeter illud impedimentum ante-
 cedens, quod potest multo tempore praecedere
 peccata inde secutura, aliud est genus impedi-
 menti concomitans, prius tamen secundum ge-
 nus causae materialis, ad quod sequatur primum
 peccatum; illudque vocat Joannes a. S. Thoma,
 impedimentum culpae concomitantis, vel inconsidera-
 tionis: licet enim denegatio auxilii efficaciis sit
 prior culpa, veluti in genere causae efficientis,
 est tamen illa posterior, veluti in genere causae
 dispositivae, seu materialis; sicut dispositiones
 concomitantes liberam, ad illam disponunt, li-
 cet ab ea per modum proprietatis dimanent:
 Calor enim, qui est dispositio ad formam ignis, est effe-
 ctus profluens a forma ignis, inquit S. Doctor 3. p.
 quaest. 7. art. 13. ad 2. Vel sicut, licet apertio
 fenestrae effectivè procedat ab ingressu venti in
 aulam, ad illum tamen disponit, & in genere
 causae materialis, seu dispositivae, illum praec-
 dit: vel etiam sicut gratia sanctificans, prout
 actu infunditur, & habet vim auxilii efficaciis,
 animam moventis est, prior in genere causae effi-
 cientis, actibus contritionis & charitatis; illis
 vero posterior, in genere causae materialis, seu
 dispositivae, prout habet rationem habitus, &
 qualitatis animam sanctificantis, de quo fuit in
 Tractatu de justificatione & merito. Hac vero
 distinctio, seu ordo prioris & posterioris, secun-
 dum daverunt genus causae, in Schola Peripate-
 tica & Thomistica, communiter receptum, & a
 Claudio Typhanio Societatis Jesu, in libro de
 ordine, deque priori & posteriori, fuse expositum,
 tanti momenti esse putat cardinalis Delugo, ut
 eo constituto, dicat Thomistas qui eo confuge-
 rint, tutos esse ab argumentis, quae contra pra-
 motionem & gratiam efficacem a Recentiori-
 bus objici solent.

Diff. 1. art. 8.

Diff. 8. de praerog. 7. 1.

§. III.

Solvuntur argumenta ex auctoritate Sanctorum Patrum.

DE X auctoritate SS. Patrum in favorem scien-
 tia mediae, sic argumentantur Recentiores. 192
 Augustinus, Hieronymus, & alii SS. Patres, quaerunt,
 Cur creaverit Deus Angelos, quos sciebat pecca-
 turos? Cur creaverit Adamum, quem sciebat lapsu-
 rum? quod est quaerere, quomodo praescientia
 futuri peccati, non impedierit voluntatem
 creandi peccatorem? Sed haec praescientia non
 potest esse alia, quam scientia media: Igitur de-
 mente SS. Patrum illa admittenda est. Minor
 probatur primo, quia SS. Patres loquuntur de
 praescientia, quae potuit impedire voluntatem
 creandi peccatorem: At haec non potest esse ab-
 soluta, sed tantum conditionata, ac proinde sci-
 entia media: Ergo &c. Secundo, SS. Patres lo-
 quuntur in his locis de scientia directiva divini
 decreti: Sed haec est scientia media: Ergo lo-
 quuntur de scientia media.

Respondeo concessa Majori, negando Minor
 rem. In his enim testimoniis quae plurima refert
 Ruiz nullum est leve vestigium, vel tenuis um-
 bra scientiae mediae, ut recte annotavit Claudius
 Typhanus, in libro de priori & posteriori:
 Agunt enim SS. Patres de scientia Dei absoluta,
 & respectu eorum quae revera absolute futura
 sunt, non autem quae tantum conditionate; nam
 loquuntur de praescientia peccati Angelorum,
 & primorum parentum, quam constat fuisse ab-
 solutam. Falso igitur, & plane contra Sancto-
 rum Patrum mentem, Suarez, Ruiz, Petrus a S.
 Joseph alique Recentiores, ea interpretantur
 S f de

193 de scientia Dei diff. 63. Cap. 29.

de scientia media, & præscientia conditionata lapsus Angelorum & hominum, quam volunt præcedere ratione absolutum decretum eos creandi. Nam SS. Patres solum loquuntur de præscientia lapsus, antecedente executionem creationis Angelorum & hominum; non autem de præscientia antecedente decretum & voluntatem eos creandi: non querunt enim cur decreverit, aut voluerit Deus creare Angelos, & primos parentes, quos sciebat peccaturos? sed cur creaverit Angelos &c.

Adde quod, quamvis daretur SS. Patres loqui de præscientia conditionata peccati Angelorum, antecedenti decretum creationis ipsorum; hæc tamen præscientia, non esset scientia media; quia esset fundata in decreto permissivo, non verò eò anterior. Unde sensus quaestionis factæ à SS. Patribus relatis, esset iste. Cùm Deus in decreto conditionato quod habuit permittendi lapsum Adami, & peccatum Angelorum, ipsorum peccatum & lapsum providerit, cur eos creare decrevit, & cur talis præscientia in decreto permissivo fundata, non impedivit voluntatem eos creandi: Ex quo patet responsio ad primam probationem Minoris.

Ad secundam, concessa Majori, neganda est Minor: Ut enim supra ostendimus, Deus in suis decretis absolutis, non dirigitur per scientiam mediam, sed per scientiam simplicem, & intelligentiam, quæ comprehendit suam omnipotentiam, & vim ac efficaciam infinitam suorum auxiliorum, quæ potest substantiam & modum liberratis, in nostris operationibus attingere, & efficere quod infallibiliter simul & liberè operemur.

194. Secundo pro scientia media arguunt quidam ex adversariis, in hunc modum: SS. Patres frequenter docent multa esse à Deo præcisa, quæ non sunt prædestinata, & præscientiam latius patere quam prædestinationem: Ergo admittunt in Deo scientiam mediam. Consequentia videtur manifesta, nam scientia media est cognitio futurorum, independens à decreto, & prædestinatione seu prædefinitione voluntatis divinæ, eoque anterior. Antecedens verò probatur ex Augustino de prædestinat. Sancto. cap. 10. ubi sic ait: *Prædestinatio est que sine præscientia esse non potest; potest autem esse sine prædestinatione præscientia.* Idem habet S. Prosper in responsionibus ad capita Gallorum resp. 15. & Fulgentius cap. 29. libri primi ad Monimum. Item D. Thomas quaest. 6. de verit. art. 3. docet præscientiam in Deo non importare universaliter habitudinem causæ, respectu horum quorum est; prædestinationem verò addere præscientiæ habitudinem causæ.

195. Respondeo primò, D. Augustinum, & alios SS. Patres, locis citatis loqui de præscientia futurorum absolutorum, ac proinde illos non favere scientiæ mediæ, & ab ipsis Adversariis esse exponendos: illi enim non admittunt præscientiam absolutorum, anteriorem decreto, & ab illo independentem.

196. Respondeo secundò, quòd quando SS. Patres docent multa esse à Deo præcisa, quæ non sunt prædestinata, loquuntur de peccatis formaliter quæ talia sunt, & quatenus sunt contraria rectæ rationi & legi divinæ: sic enim non sunt à Deo prædestinata, vel prædefinita, sed tantum permissa; cùm Deus nullum habeat decretum positivum, sed tantum permissivum de illorum futuratione, unde illius præscientiæ latius se exten-

dit, quàm prædestinatio, vel prædefinitio, quæ versatur solum circa actus bonos, non autem circa malos, ut mali sunt, & re&æ rationi disformes. Quòd autem hæc sit vera & germana mens Sanctorum Patrum, constat ex Augustino, qui post verba in argumento relata, statim subiungit, *Prædestinationem quippe Deus ea præcavit que fuerat ipse facturus, unde dictum est, fecit que futura sunt; præcavit autem præcavit quæcumque non facit, SICUT QUÆCUMQUE PECCATA.*

Quare diligenter observandum est, hæc tria, scilicet præscientiam, prædefinitionem, & prædestinationem, ipsa inter se comparari, ut præscientia latius pateat, & ad plura se extendat, quàm prædefinitio; sicut & prædefinitio in sensu magis amplo interdum usurpetur, quàm prædefinitio. Præscientia enim non solum extenditur ad bona, sed etiam ad mala, & ad peccata, quæ Deus nec prædefinit, nec prædestinat, sed tantum permittit. Similiter prædefinitio extenditur ad omnia quæ cadunt sub divina providentia, tam naturali, quàm supernaturali. Prædefinitio verò, si strictè & in rigore accipitur, & prout est specialis providentia prædefinitis propria (ut communiter usurpari solet à Theologis) terminatur solum ad bona opera ordinis supernaturalis, & ad media quibus electi tam æternam infallibiliter consequuntur; licet frequenter ab Augustino, & aliis SS. Patribus, prædefinitio, & prædestinatio (ut supra annotavimus) pro eodem usurpentur.

Ex quo facile intelliges locum D. Thomæ in argumento relatum: quoniam enim S. Doctor dicit præscientiam in Deo, non importare universaliter habitudinem causæ, respectu horum quorum est, sicut importat prædestinationem; loquitur de præscientia universaliter sumpta, & prout se extendit ad peccata, quæ non causantur, sed tantum prævidentur à Deo; & quorum Deus non habet decretum positivum, sed tantum permissivum. Neque obstat quod quaest. 12. de verit. art. 10. ad 3. dicat, quod *præscientia excedit prædestinationem, non solum in malis, sed etiam in bonis.* Ibi enim loquitur de prædestinatione strictè sumpta, & prout est specialis providentia prædefinitis propria: sub qua ratione exceditur tum a præscientia, tum à prædefinitione; quia, ut antea dicebamus, prædestinatio strictè sumpta, est solum respectu actuum supernaturalium, quæ sunt media quibus electi æternam felicitatem consequuntur; prædefinitio verò & præscientia versantur circa actus etiam naturales, quæ non sunt media, & effectus prædestinationis.

quod autem hæc sit germana mens S. Doctoris, constat ex ejus verbis, sic enim loquitur: *Non autem excedit præscientia prædestinationem in malis solum, si prædestinatio strictè accipitur; sed etiam in omnibus bonis, quæ non sunt solum virtute divinæ.* Ubi notanda & ponderanda sunt illa verba, *si prædestinatio strictè accipitur*: ex his enim aperte colligitur S. Thomam nullam agnoscere in Deo præscientiam, anteriorem decreto, & prædestinatione voluntatis divinæ largè sumptæ, & prout idem sonat ac prædefinitio; nec proinde ullam scientiam mediam. Si enim illam admitteret, non debuisset addere illam restrictionem: *si prædestinatio strictè accipitur*, sed universaliter & sine ulla modificatione asserere, præscientiam in Deo excedere prædestinationem, seu prædefinitioem voluntatis divinæ.

Objicies tertio: D. Chryostomus homil. 21. & 65.

De 7. in Mattheum, agens de vocatione D. Pau- A
li & D. Marthae, ait: Deum tunc eos vocasse, quan-
do veritas confessorum. Item D. Augustinus libro
1. ad Simplic. quaest. 2. dicit, Deum sic vocare eum
cuius miseretur, quomodo scit ei congruere, ut vocan-
tem non respiciat. Et libro de sex quaestionibus Pa-
ganorum, quaest. 2. contra Porphyrium, dicit,
Deum tunc voluisse hominibus apparere, quando &
nobis scit, qui in eum fuerant credituri. Ergo SS.
Patres admittunt in Deo aliquam praescientiam
futurorum, independentem à decreto, ac proin-
de scientiam mediam.

Ad locum Chryostomi respondet Cardinalis
Toletus Amorat. 54. in caput 5. Lucae, quod
quando Chryostomus dicit, Deum tunc voca- B
se Apostolos, quando praescivit obtemperaru-
ros, intelligendus est, Deum eos vocasse, quan-
do praescivit se operaturum in illis ut obtempe-
rarent. Nisi sic intelligas doctrinam Chryostomi (in-
quod non consentio, sed contrariam omnino veram
esse). Nec mirum: est enim solutio, & doctrina
quam tradit Augustinus cap. 18. de dono perse-
verantiae hanc statuit regulam: Quando apud aliquos
verbi Dei tractatores, reperitur nomen praescientiae, &
signum de vocatione electorum, nomine praescientiae in-
tellecti debet praedestinatio: id est praescientia, in de-
creto & praedestinatione fundata. Unde quando
ipse Augustinus dicit, Deum sic vocare homines,
quomodo scit ei congruere &c. Hoc ita intelligen-
dum est, juxta regulam quam ipsemet tradit:
Deum sic eos vocare, quomodo praedestinat eis
congruere, ut vocantem non respiciant.

Ad aliud testimonium ex libro de sex qua-
stionibus Paganorum desumptum, constat ex
supra dictis, illud à Semipelagianis fuisse olim
allegatum, ad probandum dari in Deo Praesci-
entiam conditionatorum, à decreto independen-
tiam; & ab ipso Augustino expositum, libro
de praedest. Sancto. cap. 10. ubi dicit, se id quod
in praedicto opusculo asseruerat, intellexisse si-
ne praedictio latenti consilio Dei, & sine ex-
clusionem decreti, quod Deus praedestinaverat,
Gentiles, visis Christi miraculis, credituros. D

Obijcies quartò: D. Thomas; parte quaest. 1.
art. 3. ad 4. dicit, quod praedestinatio supponit praesci-
entiam futurorum: At non in statu absoluto,
alias praedestinatio in nobis haberet causam
meritoriam: Ergo in statu conditionato, & con-
sequenter futura conditionata cognoscuntur à
Deo, ante decretum liberum suae voluntatis, per
scientiam mediam. Et in 1. dist. 46. qu. 1. art. 1.
ait, quod voluntas Dei praesupponit praescientiam ope-
rum: Ergo &c.

Respondeo in primo testimonio sermonem
esse de absolute futuris, ut constat ex intento ar-
gumenti: nam intendit praedestinationem Chri-
sti fuisse post praevisionem peccati Adami, il-
lamque suppositivam: praevisionem autem peccati,
quam supponit praedestinatio Christi, non est
conditionata, sed absoluta, ut clarum est in via
S. Thomae. Nec ex hoc sequitur, dari in nobis
causam meritoriam praedestinationis: quia, ut
acutè notat Cajetanus, futura quae praedestinato
non supponit, sunt illa quae per praedestinati-
onem non constituuntur, id est quae in suo esse à
praedestinatione non dependent, nec elicitive,
nec imperative: omne autem meritum in praedestinat-
is, est effectus praedestinationis, ideoque
non supponitur praevisionem ad illam, nec datur
causam praedestinationis in nobis.

In secundo testimonio loquitur D. Thomas
Tom. 1.

de reprobatione positiva, sive de voluntate con-
sequente, quam Deus habet infligendi reprobis
penam aeternam: quae voluntas praesupponit
praescientiam malorum operum, & ab ea de-
pendet in genere causa materialis, & demeri-
toriae, ut ibidem docet S. Doctor, his verbis: Vo-
luntas consequens praesupponit praescientiam operum,
non tanquam causam voluntatis, sed sicut rationem
voliti. Verùm hæc praescientia non est conditio-
nata, sed absoluta; nec independens à decreto,
eoque anterior, sed fundata in decreto positive
concurrenti ad entitatem actus mali, & per-
mittendi ipsam malitiam, & deformitatem, ut
suprà fusè declaravimus.

Dist. 4.
art. 6.

§. IV.

Occurritur argumentis cujusdam Recentioris.

PRO scientia media pugnat Petrus à Sancto Jo-
seph disp. 2. suae defensionis S. Thomae, sect. 10. 205
ubi sic argumentatur. Deus certissime cognos-
cit Petrum v. g. convertendum: Sed id non potest
certò cognoscere in decreto absoluto, & praedeterminante
ipsam actum conversionis Petri: Igitur per scientiam aliquam mediam. Major
est certissima, Minorem autem probat primò,
quia saepe docet S. Thomas, effectum contingen-
tem & liberum, in suis causis non posse certò
cognosci, ab intellectu etiam divino. Secundò,
quia ejusmodi decretum praedeterminans eriperet
libertatem Petro: esset enim antecedens res-
pectu conversionis Petri, & illoposito, fieri non
posset, quin Petrus convertatur. Tertio, quia in
decreto illo praedeterminante conversionem
Petri, Deus ei preparat media ineluctabilia, &
quae singulè effectum sunt habitura: hoc autem
repugnat S. Thomae quaest. 6. de verit. art. 3. ubi
docet, Deum ad salutem praedestinari preparare
media, ex se quidem defectibilia, quorum ta-
men aliqua, aliis deficientibus, effectum sint
habitura: ex quo infert infententia D. Thomae
admittendam esse scientiam mediam, quae Deus
certò cognoscat, quænam ex mediis illis prepara-
tatis, effectum habitura sint, & dirigatur ad ea
tribuenda, cum opus fuerit.

Respondeo concessa Majori, negando Mino-
rem, ad cujus primam probationem, concedo S. 206
Thomam verè quidem & rectè negare effectus
liberos & contingentes, non posse certò cognos-
ci in causis secundis undè sumptis, & antecede-
nter ad divinum decretum consideratis, cum
sub ea ratione inderminatæ sint ad agendum,
& indifferentes ad utrumlibet: nego tamen in-
de sequi, S. Doctorem velle eos cognosci à Deo,
ante decretum, per scientiam mediam; sed in ip-
so decreto, sive potius in sua essentia, ut determi-
nata per illud, & in praesentia suae aeternitatis. In
hoc enim duplici medio, docet D. Thomas, om-
nia futura contingentia, certò à Deo cognosci,
ut suprà ostensum est.

Dist. 4.
art. 5. §.

Ad secundam probationem, negandum est de-
cretum illud quod Thomistae appellant praedeterminans,
eripere libertatem, nam potius est
prima causa, primaque veluti radix totius libertatis
actualis; cum ab illo tanquam à prima causa,
primoque principio, procedat libera determi-
natio nostrae voluntatis, in qua ipsa libertas
actualis consistit.

Neque valet si dicas, causam liberam debere
seipsam determinare, ac proinde causare suam
determinationem, non verò à Deo determinari. 208

S f 2 Nam

Nam licet causa libera debeat seipsam determinare, non tamen per se primò, & independenter ab alio, priùs naturà determinante: cum enim liberè se determinare, sit proprium agentis liberi, eo modo causa libera debet se determinare, quò libera est: id est si sit primum liberum, ut Deus, debet seipsum per se primò determinare, & independenter ab alio prædeterminante: si autem sit tantum secundum liberum, ut est voluntas creata, debet tantum secundariò se determinare, & dependenter à motione, & applicatione primi liberi, & primi determinantis. Ita expressè docet S. Thomas 1. parte quæst. 19. art. 3. ad 5. his verbis: *Causa quæ est ex se contingens, oportet quòd determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: voluntas autem divina, quæ ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad volitum, ad quòd habet habitudinem non necessariam.* Et 3. contra Gentes cap. 2. *A contingenti ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid quòd determinetur ad unum.* Et quæst. 3. de malo art. 2. ad 4. *Manifestum est, quòd cum aliquid movet alterum, non ex hoc ipso quòd est movens, ponitur quòd sit primum movens: unde non excluditur quin ab altero moveatur, & ab altero habeat similiter hoc ipsum quòd movet. Similiter cum aliquid movet seipsum, non excluditur quin ab alio moveatur, à quo habet hoc ipsum quòd seipsum movet, & sic non repugnat libertati, quòd Deus est causa actus liberi arbitrij.* Quibus verbis clarissimè docet, nullam in hoc esse repugnantiam, quòd causa libera seipsam moveat & determinet ad agendum, & tamen ab alia, cui essentialiter in agendo & volendo subordinatur, priùs naturà moveatur & determinetur. Unde 1. part. qu. 105, art. 4. ad 2. sic ait: *Moveri voluntariè, est moveri ex se, id est à principio intrinseco: sed illud principium intrinsecum potest esse ab alio principio extrinseco: & sic moveri ex se, non repugnat ei quòd est moveri ab alio.* Ex quibus constat, quàm longissimè distet ille Author à mente, & doctrina D. Thomæ, cuius tamen se patronum ac defenso-rem fingit.

Ad illud verò quòd addit, nempe decretum D²⁰⁹ prædeterminans, esse antecedens respectu conversionis Petri futuræ, ac proinde tollere ejus libertatem. Distinguendum est Antecedens: prioritate à quo, seu causalitatis, concedo: prioritate in quo, sive durationis, nego. Nego etiam ex tali prioritate, & suppositione antecedenti, sequi destructionem libertatis. Primò, quia falsum est quòd omnis suppositio antecedens tollat libertatem: indifferentia enim objectiva iudicij, est aliqua suppositio antecedens liberam electionem voluntatis, & tamen eam non tollit, sed potius causat. Item, cum in sententia Adversariorum, scientia simplicis intelligentiæ, adjuncta voluntate divinà, sit causa futurationis rerum, est aliqua suppositio illam antecedens (nam omnis causa est prior, saltem naturà, suo effectui) & tamen juxta ipsos non derogat libertati, & contingentia rerum. Secundò quia licet daretur, quòd suppositio antecedens, quæ non oritur à primo principio, & prima radice libertatis, eam tolleret; factus tamen est de illa, quæ à prima libertatis radice procedit, qualis est suppositio decreti prædeterminantis, quòd oritur ab efficacia infinita divinæ voluntatis, quam D. Thomas, variis in locis, docet esse primam radicem totius libertatis, & contingentia in rebus creatis. Tertio, quia licet decretum prædeterminans, & motio vel gratia efficax ex illo pro-

veniens, non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis; æquivalenter tamen ad illos consequitur, quia consequitur ad aliquid, in quo continetur, & à quo causatur, & derivatur nostræ libertas, scilicet ad efficaciam infinitam voluntatis divinæ. De quo fuscè in Tractatu de prædestinatione.

Ad aliud quòd idem Author ibidem subjungit, nempe quòd posito tali decreto, fieri non potest quin petrus convertatur, distinguendum est, fieri non potest, potentia consequenti, concedo: potentia antecedenti, nego. Sive ut alij dicunt: in sensu composito, concedo: in sensu diviso, nego. Consulendus est D. Thomas 1. parte quæst. 23, art. 3. ad 3. & art. 6. ad 2. & ad 3. ubi docet quomodo prædeterminatum salvari, & reprobum non salvari, necesse sit, salvà utriusque libertate; & quomodo Deus, in sensu composito, non possit non prædestinare quem prædestinavit. Legendus est etiam quæst. 6. de verit. art. 4. ad 3. ubi sic habet: *Dicitur communiter, quòd hoc propositum, Deus potest non prædestinare, in sensu composito est falsa, in diviso vera; & ideo omnes locutiones illæ, quæ sensum compositum implicant, sunt falsa simpliciter.* Favet etiam Aristoteles 1. de celo textu 119. *Sedendi, inquit, & standi simul quis habet potentiam: quia quando habet illam, & alteram, sed non sic, ut simul sedeat & stet, sed alio tempore.* Dicimus ergo quòd prædeterminatus ad amorè v. g. etiam prout stat sub illa motione & prædeterminatione, habet potentiam ad non amandum; non tamen ut simul amet, & non amet: sive ut conjungat negationem amoris cum tali prædeterminatione: quia cum illa sit prior amore, prioritate solum à quo, seu naturæ; & simul cum illo in eodem instanti temporis, imò & in eodem signo rationis in quo: si prædeterminatio ad amorè componeretur, & conjungeretur in voluntate, cum odio vel negatione amoris, forma & ejus negatio, vel privatio, simul essent in eodem subiecto, quòd implicat contradictionem. Sed de his fuscè locogitato.

Ad tertiam probationem ejusdem Minoris principalis, neganda est sequela: scilicet quòd si Deus videt Petrum convertendum, in decreto prædeterminante ejus conversionem, præparet ad eam media Petro ineluctabilia: his enim omnibus mediis quæ Deus præparat, Petrus potest non uti, illisque resistere, seu dissentire: quavis de facto illis non resistat, nec dissentiat, ideoque omnia eluctabilia quidem sunt, non tamen omnia eluctanda. Aliud autem est esse ineluctabile, aliud non eluctandum; illud enim dicit necessitatem, & impossibilitatem eluctationis, sive resistentiæ: hoc vero solum importat efficaciam, & infallibilitatem divinæ motionis, in ordine ad effectum quem Deus efficaciter intendit. Quare ille Author, alique Recentiores, terminis abutuntur, & in verbis ludunt, ac Lectoribus illudunt, dum malè confundunt ineluctabile, cum non eluctando; irresistibile, cum eo cui non resistitur; & illud quòd movet efficaciter, cum eo quòd movet necessariò.

Longè melius, rectiusque S. Thomas hæc inter se distinguit 1. 2. q. 112. art. 3. in corp. ubi dicit: *preparationem ad gratiam, secundum quòd est à Deo movente, habere necessitatem ad id ad quòd ordinatur à Deo, non quidem coactionis, sed infallibilitatis; quæ intentioni Dei deficere non potest. Unde si ex intentione Dei moventis est, quòd ho-*

non est in ad
quid,
riva-
fini-
clatu
24
um
non
dum
con-
aj di-
divi-
parte
i do-
pro-
ne li-
ficio,
tina-
rt. 4.
il bac
nare,
om-
cant,
i. de
lquis
ram;
pote,
more
ede-
man-
sy-
tali
imo-
miml
& in
nario
ur in
for-
nt in
ctio-
oris
od li
reto
paret
om-
ostel
nam-
deon
men
acta-
ne-
onis,
fca
o or-
ten-
res,
Le
clur
eo
aci-
in-
ubi
est
rdi-
bili-
nde.
bo-
mo

213
D. Thomæ, constat primò ex eo quòd recensendo illa media & adminicula quæ Deus præparat prædestinato, & quorum aliqua, aliis deficientibus, effectum sunt habitura, dicit, *illa esse exhortationes, & suffragia orationum*: hæc enim esse auxilia purè extrinseca, quis non videat? Constat secundò, ex eo quòd ibidem in responsione ad 3. dicit, quòd *Deus in voluntate agit, non per modum necessitatis, quia voluntatem non cogit, sed movet eam non auferendo ei modum suum; qui in libertate ad utramlibet confistit; & ideo quamvis divinæ voluntati nihil resistit, tamen voluntas, & quolibet alia res exequitur divinam voluntatem, secundum modum suum, quia & ipsum modum divina voluntas rebus dedit, ut sic ejus voluntas impleretur; & ideo quidam expleant divinam voluntatem necessarii, quidam contingenter, quamvis illud quòd Deus vult, semper fiat. Ex quibus verbis aperte colligitur, D. Thomam, præter gratias extrinsecas, & moraliter tantum excitantes, admittere gratiam aliquam internam, de se efficacem, quæ determet voluntatem ad operandum, & infallibiliter simul & libere eam moveat, & applicet ad consentum. Alioquin falsum esset illud quòd ibidem docet, nihil resistere divinæ voluntati, & motum; & quòd licet quædam expleant divinam voluntatem necessarii, quædam contingenter; illud tamen quòd Deus vult, semper fit. Item falsum esset quòd dicit quòd libetò 12. art. 3. nempe prædestinationem habere certitudinem ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divinæ, cui non potest resisti; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem. Auxiliis enim purè extrinsecis, vel intrinsecis, moraliter tantum excitantibus, possunt resistere, etiam in sensu composito, & potentia consequenti; illaque cum non semper, nec infallibiliter inferant suum effectum, certissimo modo non ducunt ad finem; nec possunt numerari inter illa media, quibus Augustinus dicit, quòd quicumque liberantur, certissime liberantur. Quare ex præfato S. Doctoris testimonio, malè infert Petrus à S. Joseph, aliique Recentiores, illum negare gratiam prædeterminantem, & de se efficacem, & admittere scientiam mediam, quæ Deus certò cognoscat, quam ex illis mediis quæ præparat prædestinatis, effectum habent habitura: cum potius ibidem in responsione ad 4. aperte talem scientiam mediam rejiciat, & gratiam prædeterminantem astruat. Cum enim sibi objecisset*

A contra certitudinem prædestinationis, de qua ibidem agit: prædestinationem esse debere cum suppositione causæ secundæ, creatæ scilicet voluntatis, ac proinde non posse habere certitudinem absolutam, sed tantum conditionalem; ex hypothesi scilicet quòd voluntas humana consentiat, & se ad gratiam præparet: sicut certitudo hujus propositionis, *Sol causabit fructum in planta*, est tantum conditionalis, & ex suppositione quòd arbor concurrat, & cooperetur Soli ad fructificandum. Ita respondet: *Ad quartum dicendum, quòd causa secundæ, quam oportet supponere ad inducendum prædestinationis effectum, etiam ordini prædestinationis subjacet: non autem est ita in virtutibus inferioribus, respectu alicujus superioris virtutis agentis; & ideo ordo prædestinationis, quamvis sit cum suppositione voluntatis humana, nihilominus tamen absolutam habet certitudinem, etsi in exemplo inducto contrarium appareat.* Quibus verbis S. Doctor hoc statuit discrimen inter Deum & causas secundas universales, quòd Sol v.g. qui producit ficum cum suppositione ficulneæ, & olivam cum suppositione oleæ, non facit, ut illa infallibiliter ei cooperetur, ad producendas olivas aut ficus; eo quòd ejus concursus & cooperatio non sit effectus ipsius Solis, aut aliorum corporum celestium; ideoque suppositio Solis neque ficus, neque olivas infert, nisi conditionate, & ex suppositione quòd olea & ficulnea simul influant, eique cooperentur ad fructificandum: prædestinatio verò est certa, non solum conditionate, sed etiam absolute: quia concursus & consensus voluntatis humanæ, est effectus ipsius gratiæ eam applicantis, & determinantis ad agendum, & subjacet ordini prædestinationis, ut loquitur S. Doctor: ac proinde non solum est à Deo præscitus & prævisus, sed etiam prædefinitus ac prædestinatus: & sic exclusa manet scientia media, quæ docet Deum solum præscire, & prævidere futurum consensum voluntatis humanæ, non autem eam prædefinire, ac prædestinare.

D.

§. V.

Aliud argumentum diluitur.

214
S. Secundum & præcipuum scientiæ mediæ fundamentum deducunt Recentiores ex eo, quòd peccata sub conditione futura, certò à Deo cognoscuntur, ut constat de traditione Davidis à Ceilitis, si mansisset in Ceila, 1. Regum 23. Illa autem non possunt certo præsciri in decreto prædeterminante: Ergo antecedenter ad illud, Deus ea cognoscit per scientiam mediam. Major patet; Minorem autem probant Adversarii: quia si Deus haberet decretum prædeterminans circa peccata, absolute, vel conditionate futura, esset illorum causa, & illi attribueretur malitia peccati, quòd in unitate ejus sanctitati & bonitati repugnat.

215
Communis Thomistarum solutio distinguit in peccato conceptum entitatis, & actualitatis, à conceptu explicito deformitatis (sive hæc in privativo, sive in positivo consistat) & ad primum, concedit decretum positivum in Deo, ad secundum verò, decretum tantum permissivum: atque in his decretis docet cognosci à Deo peccata, ut futura, sive absolute, sive conditionate, ut disp. 4. art. 6. fuse declaravimus.

216
Sed contra hanc solutionem multis calumniis insurgunt Adversarii, objiciuntque primò, quòd

§. 3.

Calvi-

Calvinus, & Beza negabant Deo decretum prædeterminans ad formale peccati, & solum concedebant respectu materialis, ut testantur Belarminus lib. 2. de necessitate gratiæ cap. 2. Fraciscus Belcarius Opusculo contra Calvinum, & Becanus tomo 1. opusculorum opusc. 3. de auctore peccati; & tamen damnantur à Concilio Tridentino Sessione 6. Canone 6. Ergo asserentes Deum ad materiale peccati prædeterminare, non videntur differre à Calvino.

Secundò, Non alià ratione homini peccanti malitia attribuitur, nisi quia suo concursu attingit materiale illius: Ergo si Deus hoc prædeterminat, concurrerit ad illam.

Tertiò, Id quod est conforme voluntati divinæ, nequit esse peccatum: At materiale malitiæ, si à Deo prædeterminetur, erit conforme ejus voluntati: Ergo homo illud causans non peccabit, utpote conformans se voluntati divinæ.

Denique, Ratione connexionis inter formale & materiale malitiæ, nequit Deus materiale malitiæ consulere, quin in ipsum refundatur formale: At prædeterminatio fortius movet quàm consilium: Ergo ratione connexionis utriusque, non poterit unum prædeterminari, nisi prædeterminatio attingat aliud.

Hæc argumenta Tractatu sequenti fusè discutientur, ac diluentur: interim ad primam instantiam breviter respondeo, quòd licet Calvinus & Beza, interdum videantur negare decretum prædeterminans ad formale peccati, illud tamè negant solum ore tenuis, cum dolo, & sine consequentia ad sua principia. Cum enim fateantur tale decretum nostram evertere libertatem, nec relinquere in voluntate creata indifferentiam activam, seu potentiam ad actum oppositum, sed solum spontaneitatem, & immunitatem à coactione (ait enim Calvinus libro 2. instit. cap. 3. §. 5. *Voluntatem autem necessitate in malum trahi, quamvis libertate abdicatâ, offendit eos qui inter necessitatem & coactionem distinguere cœsunt &c.*) reverà quidquid est in peccato, Deo decernenti adscribitur, cum ex hoc principio illi adscribere teneantur quidquid voluntas nostra operatur. Thomistæ verò, cum doceant decretum prædeterminans, non solum non evertere nostram libertatem, sed etiam eam causare, perficere, ac reducere de actu primo ad secundum, in veritate, & cum omni consequentia ad sua principia, negant Deo prædeterminanti ad materiale peccati, attribuendam esse malitiam illi annexam; & docent in solum voluntatem creatam, tanquam in primum liberum deficiens, & operans difformior ad regulas morum, eam esse reducendam. Unde in Apologia Thomistarum, infra subjiçienda, demonstrabimus nimis stupidè, & inconsideratè, Calvinismum objici Thomistis, cum doctrinæ Calvini nostræ è diametro opponatur; illudque fieri veteri Pelagianorum exemplo, qui similiter Augustino, Ambrosio, Hieronymo, Prospero, aliisque Sanctis Patribus, & divinæ gratiæ defensoribus, Manichæismum olim objiciebant, ut refert ipse Augustinus variis in locis, præsertim lib. 1. contra Julianum cap. 4. ubi illum hæreticum alloquens, sic ait: *Quid nomen dilaniare niteris meum, & Ambrosium facis, tacito ejus nomine, Manichæum? &c.* Et libro 2. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 1. loquens de Pelagianis ait: *Nihil aliud niteris, nisi ut hac horribili hæresi (scilicet Manichæorum) objectâ, ejus se adversarios confingant,*

lateant inimici gratiæ, sub laude naturæ. Quid ergo mirum, si Augustini discipulis, eadem calumnia tribuatur, quæ olim à Pelagianis, & Semi-pelagianis, huic S. Doctori, & invictissimo gratiæ defensori, aliisque SS. Patribus fuit imposita? ut enim dicitur Matth. 10. Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum: sufficit discipulo, ut sit sicut magister ejus, & servo sicut dominus ejus. Si Patrem familias Beelzebub viderint, quanto magis domesticos ejus? Sed de hoc fulissimè loco citato,

Ad secundum dicendum, homini peccanti ideo attribui malitiæ & deformitatem actûs peccaminosi, quia suo concursu attingit materiale, reduplicativè ut tale, & quatenus fundat ipsam malitiam & deformitatem moralem; eò quod operetur ut agens morale, ac difformiter ad regulas morum, & se subtrahendo à rectitudine divini concursûs & motionis. Unde cum Deus per suum concursu prævium, aut simultaneum non attingat materiale peccati, reduplicativè ut tale, & ut fundat malitiam & deformitatem moralem, sed specificativè tantum: id est sub conceptu entitatis, & actualitatis, sub quo non exprimit deordinationem aliquam ab ultimo fine; & cum in tali concursu, non operetur ut agens morale, & cum subjectione ad regulas morum, sed ut prima causa, & provisor universalis, præbens omnibus causis secundis media necessaria ad agendum, nò potest illi attribui malitia, & deformitas actûs peccaminosi, quamvis prædeterminet voluntatè ad materiale peccati.

Ad tertium distinguo Majorem: Quod est conforme voluntati divinæ, nequit esse peccatum: sub ea ratione quæ est illi conforme, concedo: sub alia, nego. Ad Minorem similiter distinguo: Materiale peccati, si à Deo prædeterminetur, erit conforme voluntati divinæ: materiale peccati, specificativè sumptum: id est sub conceptu entitatis, & bonitatis transcendentis, sub quò à Deo prædeterminatur, concedo Minorem. Reduplicativè sumptum, & sub conceptu malitiæ, & deformitatis, quæ ratione non prædeterminatur, nego Minorem, & distinguo consequens eodem modo.

Ad ultimum respondeo, distinguendo Minorem: Prædeterminatio fortius & efficacius movet, quàm consilium, & cum eadem extensione, nego. Cum minori consensione, concedo. Consilium enim respicit actum, ut à voluntate humana hic & nunc exercendum, cum omnibus circumstantiis quæ ad illum concurrunt, sive ad lineam physicam, sive ad moralem spectantibus, ideoque si de facto intercedat malitia, non præscindit ab ea, sed ad illam se extendit. Concursus autem Dei prævius, præcisivus est, solumque attingit quæ perfectionis sunt in actu, & quæ spectant ad rationem entis, & ordinem physicum; nec se extendit ad ea quæ pertinent ad ordinem moris: unde licet sit major intensive, (id est potentior & efficacior) quàm consilium; est tamen minor extensive, id est minus se extendit quam illud. De quo fusè Tractatu sequenti.

§. VI.

Aliud argumentum diluitur.

IN favorem scientiæ mediæ potest hoc argumentum proponi, Deus cognoscit infallibiliter omnia futura conditionata circa omnes combinationes possibiles: Sed omnia non cognoscit

gnoscit in decreto conditionato: Ergo aliqua scientiam cognoscit, independenter à tali decreto, scilicet scientiam mediam. Major est certa, cum niper scientiam mediam, quod infinita Dei scientia nihil sit cognoscibile, quod infinita Dei scientia non attingat. Minor autem probari potest, quia otiosum videtur & superfluum, ponere decreta conditionata in Deo, circa tot futura; cum ea ad nullum finem deserviant, & nullo firmo ac solido fundamento nitantur.

Ad hoc argumentum plures ex nostris respondent, concessa Majori, negando Minorè, ad cuius probationem negant decreta illa esse otiosa & superflua in Deo, sicut nec in illo superfluit horum futurorum cognitio; atq; ad illa suadenda, duplex fundamentum inveniunt: unum à prioribus, aliud à posterioribus. Primum desumunt ex summa divinitate voluntatis divinæ, ut libera: sicut enim divina voluntas, quia est summa actualitatis, sub conceptu naturæ, petit esse in actu secundo amoris circa objectum necessarium; ita quia sub conceptu liberæ, gaudet summa actualitate peti esse in actu secundo terminationis ad objectum extra, vel per volutionem circa objectum positivum, vel per nolitionem circa objectum negativum, licet sit indifferens ad quodlibet illorum in particulari. Secundum ex divina cognitione deducunt, cum enim divina cognitio ad objectum aliquod ut futurum terminari non possit, nisi præsupposito decreto divinæ voluntatis, extrahentis illud à statu meræ possibilitatis, ut supra ostendimus: eo ipso quod omnia illa, ut futura à Deo cognoscantur, colligitur à posterioribus, circa omnia illa debere præcedere decretum liberum voluntatis divinæ.

Hæc solutio probabilis est absq; dubio, continetq; Thomisticam, satisq; acutam doctrinam: quia tamen quidam ex Thomistis, non improbabilius sentiunt cum Durando, Ferrarionis, Curiele, Herrera, & P. Lemos, potuisse voluntatem divinam, ab omni decreto libero positivo, manere suspensam, nec volendo positivè aliquid creatum existere, nec per actum positivum nolendo negationem existentiam illius; ideo juxta hanc sententiam, aliter ad argumentum respondendum est. Sed ut responsio clarè percipiatur, quædam breviter præmittenda sunt.

Notandum ergo primò, voluntatem divinam considerari posse dupliciter: vel ut liberam libertate contrarietatis, penes velle hoc & velle illius oppositum, vel ut liberam libertate contradictionis, penes velle & non velle. Sub prima consideratione, adæquatè respicit extrema positiva; at sub secunda determinari potest, & per decretum positivum, & per decretum negativum, id est per negationem liberam decreti. Cujus ratio est, quia omne extremum libertatis, potest illam ad actum secundum reducere, vel liberè determinare: voluntas autem Dei, ut libera libertate pura contradictionis, respicit tanquam extrema decretum positivum, & liberam negationem illius; ac proinde potest determinari, & exerceri, non solum per decretum positivum, sed etiam per illius liberam negationem, ut Tractatu sequenti ostendemus.

Notandum secundo: Propositiones conditionales de futuro contingenti, esse in duplici differentia: alias affirmativas, alias negativas. Inter quas hoc versatur discrimen, quod cum affirmativæ enuntient aliquid positivè futurum, sive absolute, sive conditionate, requirunt ad sui veritatem positivum influxum divinum, sub eadem

conditione; & quia ad positivum influxum requiritur positivum decretum, & hoc nequit esse futurum, hinc fit quod necessariò requirant positivum decretum, exercite ab æterno in Deo existens. Negativæ autem, cum nihil positivum enuntient, sed tantum negent rem esse futuram sub aliqua conditione; & ad negationem futurationis rei sufficiat negatio concursus, & ad negationem concursus, negatio decreti: hinc fit quod propositiones negativæ, ad sui veritatem non exposcant positivum decretum, sed sufficiat sola decreti negatio.

Notandum tertio: Negationem illam decreti esse Deo liberam, libertate contradictionis: quod ostenditur, tum quia taliter convenit Deo, quod potuit non convenire; tum etiam quia est extremum libertatis contradictionis, non minus quam decretum positivum: Ergo sicut hoc determinat voluntatem Dei, tanquam exercitium libertatis ejus, & est illi liberum; ita negatio decreti illam determinabit, eritq; illi libera. His prænotatis, Ad argumentum respondeo, omnia conditionata positivè futura supponere positivum decretum; illa autem quæ non sunt purè positiva, sed quæ negationem futurationis important, supponere decretum negativum, id est liberam decreti negationem: unde si circa aliquam possibilem combinationem non præcedat decretum positivum, non dabitur positiva futuri, sed negatio futuri, ex vi negativi decreti. Ita egregiè docet in manuscriptis Tractatùs de scientia Dei, illustrissimus Dominus Godov, nuper in Academia Salmanticensi sacre Theologiæ Professor primarius, & nunc ob eximiam ejus eruditionem & sapientiam, Episcopali insula decoratus, & ad Oxoniensè Episcopatum assumptus, à quo nonnulla mutuati sumus, pluraque ejus fragmenta, ne perirent, collegimus.

S. VII.

Solvitur alia difficultas.

Docti quidam Recentiores, ut probent dari in Deo quandam scientiam mediam inter scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiam visionis, arguunt in hunc modum. Veritas futuri conditionati: Si Deus daret Iuda gratiam efficacem, vel prædeterminationem physicam, converteretur, cognoscitur à Deo: Sed non potest ab illo cognosci, nisi per scientiam mediam: Ergo illa in Deo admittenda est. Major est certa, Minorem autem sic probant. Cum hæc veritas sit libera & contingens, non cognoscitur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, quæ versatur solum circa res naturales & necessarias; & cum sit de futuro conditionato, non attingitur per scientiam visionis, quæ solum fertur circa res absolute futuras: Ergo solum attingitur per scientiam mediam.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem, dico veritatem hujus conditionalis, à Deo cognosci per scientiam naturalem, & simplicis notitiæ, quia licet extrema sint libera, & contingens; confessio tamen & illatio, quæ in ea exprimitur, infallibilis est & necessaria, ac proinde ad scientiam Dei naturalem pertinet. Quod ut fiat evidentius, & simul detegatur radix deceptionis, & hallucinationis horum Recentiorum, qui in Deo fingunt novum aliquod genus

nus scientiæ mediæ, diversum ab ea quam Molina excogitavit: sive potius attribuunt scientiæ mediæ, quod ceteri Theologi ad scientiam simplicis notitiæ pertinere asserunt.

032 Diligenter observandum est, & ex Dialectica recolendum: fieri posse quod conditionalis, in vi consequentiæ, & illationis, necessaria sit, quamvis utrumque extremum sit liberum, & contingens; imò & falsum, vel impossibile: v. g. hæc conditionalis, in vi consequentiæ est necessaria; *Si Petrus videt parietem, paries est visus. Si Petrus loquitur, movet linguam*; & tamen utrumque extremum, secundum se sumptum, liberum est & contingens. Et ista, *Si homo est equus, est hinnibilis*, est necessaria; & tamen utrumque est falsum, & impossibile.

231 Secundò ad verendum est, divinum decretum dupliciter posse importari in antecedenti propositionis conditionalis: primò per modum conditionis expressæ, v. g. quando dicitur, *si Deus hoc efficaciter decreverit, illud erit*. Secundò implicitè, & ut medium, seu ratio formalis, quâ Deus utitur ad cognoscendum objectum conditionatè futurum, quod in tali propositione exprimitur.

232 His præsuppositis, dicimus quòd quando in antecedenti propositionis conditionalis, decretum, vel prædeterminatio, aut gratia efficax, quæ ex illo provenit, ponuntur per modum conditionis explicitæ, & expressæ; & quando in ea exprimitur vis illationis, & consequentiæ: tunc illa à Deo cognoscitur per scientiam simplicis intelligentiæ, quâ comprehendit suam omnipotentiam, ac vim & efficaciam suæ voluntatis, & suorum auxiliorum; & quâ penetrat omnes consequentiæ, & illationes necessarias. Unde cum in hac conditionali, *Si Deus daret Iudæ gratiam efficacem, converteretur*, exprimitur bonitas illationis, & consequentiæ, quæ naturalis est & necessaria, utpote deducta ex hoc principio omnino necessario, *Quidquid Deus efficaciter vult, & prædestinat, infallibiliter eveniet*, cumque in ea decretum involvatur per modum conditionis explicitæ, & non solum per modum motivi, seu rationis formalis cognoscendi hoc futurum conditionatum, hinc fit illam non cognosci à Deo per scientiam liberam, sed naturalem & necessariam. Sicut etiam in opposita sententia, si conditionalis fiat ex ipsa scientia mediæ, & objecto futuro: v. g. *Si Deus præscit Iudam convertendum, Iudas converteretur*, est necessaria consequentia, pertinetque ad scientiam simplicis intelligentiæ eam cognoscere, quia licet extemum, scilicet conversio Iudæ, sit liberum & contingens; consequentia tamen illa, in vi consequentiæ, & conditionalis, est necessaria.

233 Dices, In hac conditionali, *Si Deus daret Iudæ gratiam efficacem, converteretur*, illatio non est necessaria, sed contingens & libera: Ergo non cognoscitur à Deo per scientiam naturalem, sed liberam. Consequentia patet, Antecedens probatur. Ex gratia efficaci, & physicè prædeterminante, actus liber, seu consensus voluntatis creatæ, non sequitur necessariò, sed contingenter & liberè; quia divinum decretum, ratione infinitæ efficacitæ quâ pollet, attingit non solum substantiam, sed etiam modum libertatis & contingentiam in nostris operationibus, ut disp. 4. art. 5. declaravimus. Ergo non solum illud consequens, *Iudas converteretur*; sed etiam, hæc illatio & consecutio, *Si Deus daret Iudæ gratiam eff-*

Acacem, converteretur, libera est & contingens.

Respondeo negando Antecedens, ad cuius probationem dicendum est, quòd licet ex divina prædefinitione, & gratia efficaci, quæ est eius executio, effectus prædefinitus, liberè, & contingenter proveniat; vis tamen illationis & consequentiæ necessaria est; quia necessarium est, & non contingens, aut liberum, quòd ex omnipotenti Dei prædefinitione, effectus prædefinitus sequatur, eo modo quo prædefinitus est; ac pròinde quòd liberè & contingenter eveniat, si Deus decreverit, & prædefinerit, creaturam liberè & non necessariò operaturam. Unde D. Thomas 3. contra Gentes cap. 94. *Si Deus providit quòd illud erit futurum contingenter, sequitur infallibiliter, quòd erit contingenter, & non necessariò*. Idem expressè docet Anselmus in libro de concordia cap. 1. his verbis: *Quoniam quòd Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem, nullà cogi aut prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum; & vult effectum sequi voluntatem, TUNC NECESSE EST VOLUNTATEM ESSE LIBERAM, & esse quòd vult*. Quibus verbis apertè docet, ex efficacia voluntatis divinæ, necessariò sequi, voluntatem esse liberam, & liberè operaturam; si Deus voluerit & prædefinerit, eam liberè operari. Quare licet illud consequens, *Petrus liberè operabitur*, liberum sit & contingens: hæc tamen illatio & consequentia, *Si Deus voluerit Petrum liberè operari, liberè operabitur*, non est contingens, sed necessaria.

S. VIII.

Alia objectio solvitur.

Potest etiam in favorem scientiæ mediæ fieri hoc argumentum. Si scientia Dei, respectu futurorum conditionalium, sit fundata in decreto efficaci, & prædeterminante, erit subjective tantum libera, & necessaria objective: Consequens est falsum, & contra Thomistas, qui docent scientiam conditionatorum, quam in Deo admittunt, esse omni ex parte liberam, nec solum ex parte subiecti, sed etiam ex parte objecti; & per hoc illam distinguunt à scientia mediæ, quæ (ut docent ejus assertores) est objective tantum libera; & necessaria subjective: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: A decreto efficaci, ad futurum conditionatum est consequentia necessaria: Ergo si futura conditionata in decreto efficaci cognoscantur, objectum illius scientiæ necessarium erit, & consequenter illa erit necessaria objective, & libera tantum subjective.

Respondeo negando sequelam Majoris, ad cuius probationem, concessio Antecedenti, distinguo Consequens. Ergo si hæc futura cognoscantur in decreto efficaci &c. si tale decretum ingrediatur ex parte conditionis, seu ex parte antecedentis, concedo. Si sit mediū solum ex parte subiecti, quâ ratione à nobis constituitur, nego. Objectum itaque scientiæ conditionatæ, quam in Deo admittimus, est conditionatum contingens: v. g. istud, *si vocavero Petrum, consentiet*: quia antecedens hujus scientiæ, non est vocatio & efficax decretum, sed sola vocatio, cum qua ut sic non connectitur necessariò consensus, sed liberè & contingenter: decretum autem à nobis constituitur ut mediū ex parte subiecti, & quâ hoc decretum est de consensu futuro, ut futurum contingenter, hinc fit quòd licet illum inferat infallibiliter, non tollit, sed infert quòd sit futurum

turum contingens, sub tali conditione.
 Dices, Consensus sub conditione futurus, non
 est obiectum huius scientiæ, nisi ut subest decre-
 to efficaci: Sed ut sic est necessarius: Ergo dicta
 scientia est necessaria objective.

Respondeo distinguendo Minorem: Est ne-
 cessarius necessitate absolutâ, destruentem con-
 tingentiam, nego: Necessitate suppositionis, in-
 ferente contingentiam, concedo. Et quidem ipsi
 Adversarii farentur, obiectum scientiæ mediæ
 esse necessarium necessitate suppositionis; cum
 hoc tam in discrimine, quod nostra suppositio
 anteverit consensus voluntati creatæ, priori-
 tate nature illorum autem suppositio ad illum
 consequatur, eumque præsupponit. Cæterum
 scientiæ docent talem suppositionem non tolle-
 re libertatem, quia descendit ab ipsâ libertate
 & actione voluntatis creatæ: ita nos contendimus
 nostram suppositionem, quamvis antecede-
 rent prioritate nature, non præiudicare li-
 bertati, quia illa similiter oritur a primo princi-
 pio, primæque radice libertatis, & descendit a
 primo libero, primoque determinante; ac proinde
 est virtualiter, seu æquivalenter conse-
 quens, ut supra annotavimus.

Dices, Visio beatifica est suppositio prove-
 niens a primo libero, scilicet Deo, & tamen de-
 scendit libertatem: Ergo male inferitur, quod præ-
 determinatio physica non tollat libertatem; eò
 quod descendat a primo libero, & a primo liber-
 tatis principio oriatur.

Respondeo, Quod licet visio beatifica sit ali-
 qua suppositio descendens a primo libero, mate-
 rialiter & specificativè sumpto, id est, liberè
 concurrentem cum intellectu beatorum ad talem
 operationem: illa tamen non est a primo libero,
 formaliter ut tali, id est, modo per modum li-
 beri, & causante modum libertatis in nostris o-
 perationibus: quia in visione beatifica Deus non
 applicat voluntatem beati ad dilectionem, &
 amorem beatificum, sub indifferentia objectiva
 iudicii, quæ est proxima radix libertatis; & quæ
 posita, implicat tolli libertatem, eaque sublata
 remanere, ut in tractatu de prædeterminatione o-
 stendimus. Suppositio autem decreti prædeter-
 minantis, & physice prædeterminationis, cum
 non tollat, sed causet in intellectu indifferentiâ
 objectivam iudicii; & sub tali indifferentiâ mo-
 veat & applicet voluntatem ad eligendum vel
 consentiendum, procedit a Deo, non solum ut
 liberè agente, sed etiam ut movente per modum
 liberi; ac proinde descendit a primo libero, non
 solum materialiter, & specificativè sumpto, sicut
 visio beatifica; sed etiam a primo libero, ut tali
 formaliter, & reduplicativè.

§. IX.

*Solvitur argumentum de admirabilitate
 scientiæ Dei.*

Obijciunt ultimò quidam Recentiores: Si
 scientia Dei, respectu contingentium ab-
 solutorum, vel conditionerum, esset fundata
 in decreto, & prædefinitione voluntatis divinæ,
 nihil haberet mirabile, aut eximium, ac superans
 facultatem intelligentiæ creatæ: Consequens est
 falsum, & repugnant Scripturæ, & SS. Patribus,
 qui tant præcellentem præcendi futura ratio-
 nem, mirum in modum extollunt. Unde, præ-
 scire quæ sunt liberè futura, solet vocari *divi-
 nare*, ut per hoc significetur, talem præscientiam

A esse aliquid divinum, Deoque maximè pro-
 prium, juxta illud Isaie 42. *Annunciate quæ ven-
 tura sunt, & dicemus quia Dii estis vos.* Cui conso-
 nat illud Tertulliani in Apolog. cap. 20. *Idoneum
 opinor testimonium divinitatis, veritas divinationis:*
 Ergo scientia Dei respectu futurorum contin-
 gentium, non est fundata in decreto. Sequela
 Majoris probatur: Si præscientia Dei respectu
 futurorum esset fundata in decreto prædeter-
 minante, hæc duo tantum in illa reperirentur:
 primum, quod Deus videret in se immèdiatè
 decreta suæ voluntatis actu præsentia, per quæ
 statuit, hunc vel illum hominem, tali loco &
 tempore prædeterminare ad ita operandum: se-
 cundum, quod in eo decreto, ut medio, Deus
 cognosceret fore quod homo ita operabitur. At
 primum non est admirabile, aut divinum: nam
 quivis spiritus, etiam creatus, facillè videt con-
 filia sua, seu decreta suæ voluntatis præsentia.
 Secundum etiam non est admirabile, aut Dei
 proprium: est enim manifestè connexum cum
 decreto Dei prædeterminandi efficaciter talem
 operationem, quod ea operatio erit: At manife-
 stè connexa quis non videt? Ergo si scientia Dei
 respectu futurorum sic fundata in decreto, nihil
 in illa erit præclarum, vel admiratione dignum,
 & quod Dei oculos, ac infinitam ejus perspica-
 ciam, & intelligendi vim commende, ac extol-
 lat. *Nam ante decretum actuale & exercitium, nihil
 cognosceret circa res futuras: post ipsum verò decretum
 videbit hoc tantum, quod propè dicam videre possent
 & noctuæ,* inquit P. Annatus libro sæpe citato de
 scientia mediæ, pagina 595.

Priusquam huic argumento respondeamus, 240
 placet illud in Adversarios retorquere, & bre-
 viter demonstrare, quam inepta & absurda sit
 illorū ratiocinatio. Si enim quidquam valeret,
 probaret, non solum scientiam Dei liberè, sed
 etiam scientiam naturalem, quam habet de suis
 attributis, & scientiam simplicis intelligentiæ,
 quæ cognoscit res possibiles: imò & scientiam
 mediæ, per quam (ut illi docent) ante decre-
 tum, res conditionatè futuras contemplatur, ni-
 hil habere præclarum, & mirabile, nec supera-
 re vires, & facultatem intelligentiæ creatæ;
 Deumque per illas scientias, non plus videre, quam
 quod propè dicam, videre possent & noctuæ. Scientia
 enim Dei respectu attributorum duo tantum
 importat: primum est, quod Deus cognoscat
 suam naturam, veluti radicem, & causam vir-
 tualem, seu rationem a priori suorum attributo-
 rum; secundum, quod in ea videat sua attributa,
 veluti affectiones, & proprietates illius. Pri-
 mum non est mirabile, nec Deo proprium; nam
 quilibet etiam spiritus creatus, facillè videt
 suam naturam. Secundum etiam non est præcla-
 rum, nec admiratione dignum; cum attributa
 non solum sint intimè cum natura divina conne-
 xa, sed etiam ab ea realiter indistincta: manifestè
 autem connexa, & realiter identificata, quis non vi-
 det? Ergo si valeat Adversariorum discursus, sci-
 entia Dei respectu attributorum, nihil haberet
 præclarum & mirabile, ac Deo proprium; &
 Deus videbit hoc tantum quod propè dicam videre
 possent & noctuæ. Item cum scientia simplicis in-
 telligentæ duo tantum includat, scilicet quod
 Deus cognoscat suam omnipotentiam, & quod
 in ea videat res possibiles, quæ intimam habent
 cum ea connexionem, & dependentiam: illa si-
 militer nihil haberet præclarum, & eximium, &
 quod Dei oculos, ac infinitam sui intellectus
 perspicua-

perspicaciam commendat; & Deus per eam videbit hoc tantum quod proprie dicam videre possent & noctua: manifeste enim connexa, quis non videt?

241 Idem dici potest de scientia media, cum enim Deus non possit cognoscere consensum voluntatis humanae, sub conditione futurum, nisi simul videat concursum simultaneum, quod simul cum ea operabitur; & cum talis concursus sit non solum intime connexus, sed etiam realiter identificatus cum operatione causa secundae, scientia media nihil habebit praclarum, & mirabile, ac Deo proprium; Deusque per illam videbit hoc tantum, quod proprie dicam videre possent & noctua: manifeste enim connexa, & realiter identificata, quis non videt? An est mortalium quispiam qui ignorare possit, quod si Deus cooperetur cum creatura, illa simul operabitur, & quod si duo equi, simul trahant eundem currum, uterque illum trahet? Cum enim correlativa sint simul natura, & cognitione, ut docent Philosophi; non solum non est mirabile, quod uno cognito, aliud cognoscatur; sed etiam implicat contradictionem, tum sine alio cognosci. Hiis praemissis,

242 Ad argumentum respondeo, hoc in scientia Dei esse praclarum, eximium, omnique laude & admiratione dignissimum; ac ita illi peculiare & proprium, ut nulli intelligentiae creatae, vel creabili competere possit: quod Deus per illam cognoscat res omnes possibles & futuras, in sua essentia tanquam in causa, & nihil creatum, aut creabile ab eo videri possit, sub quocumque statu, sive absoluto, sive conditionato, non derivandum & participandum a sua essentia, & omnipotentia, tanquam a causa, mediante libero decreto suae voluntatis, ad quod proinde debet attendere, priusquam suarum creaturarum effectus & determinationes absolutas, vel conditionatas cognoscat. Hoc Sancti Patres Dionysius, Ambrosius, Augustinus, supra relati, praecipue extollunt, & admirantur in divina sapientia, quae (ut inquit Dionysius) non secundum visionem singulis se immittit, sed secundum causam continentiam scit omnia. Ex hoc ergo tam praclaro, & augusto fonte, emanant praecipuae prerogativae,

Disp. 2.
art. 1.
& 2.

Cap. 7.
de divin.
nomin.

A & excellentiae divinae scientiae, ut considerandi parebit. Ex hoc enim quod sit fundata in decreto, provenit quod sit causa rerum, & eminenter speculativa & practica. Quod non sit mensurata a rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, sed potius eorum regula & mensura. Quod non sit abstractiva, sed intuitiva, utpote terminata ad futura contingentia, ut praesentia Deo in mensura aeternitatis. Quod sit omnino certa & infallibilis, utpote fundata in medio omnino immutabili & indefectibili. Denique quod sit infinita, & ad omnia se extendens, nam sicut nullum esse creatum, aut creabile, potest se a divina causalitate eximere; ita nec ejus cognitionem & scientiam subterfugere. Si enim (inquit Dionysius) secundum unam causam, Deus omnibus existentibus, & erudit, secundum eandem causam sciet omnia, & non ex existentibus sumet ipsorum cognitionem.

B Ex quibus habes, scientiam Dei respectu futurorum contingentium, a decreto independentem, eoque anteriorem (qualem in eo fingunt Adversarii) non solum nihil habere praclarum, & mirabile, Deoque proprium, sed etiam plures involvere defectus & defectiones, Deo repugnantes. Illa enim est pure speculativa, ac similis scientiae Astrologorum, quae non facit, sed solum speculatur & explorat conjunctiones siderum, cursusque planetarum. Illa mensuratur a rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, cum non faciat, sed proponat illarum futuritatem. Est fallibilis & incerta, cum nulli medio certo & infallibili innitatur, sed immediate terminetur ad res contingentes & liberas, quae mutabiles sunt ac defectibiles. Item non est intuitiva, sed abstractiva, utpote terminata ad futura contingentia, ut talia sunt, non vero ut Deo praesentia in mensura aeternitatis. Illa denique non est Deo libera, sed tantum contingens utpote illi non conveniens ab intrinseco, & ratione liberi decreti suae voluntatis; sed solum ab extrinseco, ratione scilicet objecti liberi & contingentis, quod potuit esse vel non esse futurum, ut antea expressimus.

